

Timo Jokela
Taiteilija, tutkija, opettaja

Timo Jokela
Artist, Researcher, Teacher

Toimittanut / Edited
Maria Huhmarniemi &
Mirja Hiltunen

Timo Jokela: Taiteilija, tutkija, opettaja

Timo Jokela: Artist, Researcher, Teacher

Toimittanut / Edited by:

Maria Huhmarniemi & Mirja Hiltunen

2026

Rovaniemi: Lapin yliopisto / University of Lapland

Kannen kuva / Cover Photograph:

© 2024 Aki Lintumäki.

Taitto / Layout:

Maria Huhmarniemi

Ai Discolosure:

Chapter “Scholarly career” is a translation from Finnish language chapter: “Timo Jokelan tutkimuksellinen elämäntyö”. Maria Huhmarniemi translated her chapter by using Copilot. She further edited the AI-translation.

Elektroninen julkaisu / Online publication

ISBN 978-952-337-574-1

Lapin yliopiston taiteiden tiedekunnan julkaisuja. Sarja C.

Katsauksia ja puheenvuoroja, nro 81

ISSN 2737-3495

Lisenssi: CC BY-NC-ND

Julkaisun pysyvä osoite

<https://urn.fi/URN:ISBN:978-952-337-574-1>

Painettu julkaisu / Printed publication

ISBN 978-952-337-575-8

ISSN 1236-9616

Lapin yliopiston taiteiden tiedekunnan julkaisuja. Sarja C.

Katsauksia ja puheenvuoroja, nro 84

Timo Jokela Kittilän Könkäällä. © 2024 Aki Lintumäki.

Esipuhe / Foreward Susanna Vuorjoki	
Johdanto Maria Huhmarniemi ja Mirja Hiltunen	1
Timo Jokelan uran tarkastelua: taiteilijan ja kuvataidekasvattajan yhteinen polku Mari Riikonen	7
Timo Jokelan tutkimuksellinen elämäntyö Maria Huhmarniemi	23
A Long Way North: Art, Environment and Education with Timo Jokela Glen Coutts	35
University Pedagogy by Professor Timo Jokela: Towards Authenticity Marija Griniuk	39
Hetkiä ajan virrassa Antti Stöckell	41
Dear Timo: My Warmest Congratulations on Your Birthday Mette Gårdvik	45
Dear Timo: On this Milestone Birthday Wenche Sørmo and Karin Stoll	47
The River that Carries Us: An Essay for Timo Jokela Peter Berliner	48
Learning the North with Timo Jokela Ruth Beer	53
Timo Jokela: Scholarly Career Maria Huhmarniemi	56
Kirjoittajien tiedot / Contributor Details	68

Esipuhe

Tämä teos juhlistaa emeritusprofessori Timo Jokelan 70-vuotissyntymäpäivää. Julkaisuun kootut tekstit tarjoavat välähdyksiä hänen pitkältä uraltaan. Ne tarkastelevat Timon elämäntyötä ja vaikutusta eri näkökulmista: taiteilijana, tutkijana, opettajana, pedagogina, mentorina, ystävänä sekä yhteisöjen rakentajana. Yhdessä kirjoitukset muodostavat moniäänisen kokonaisuuden, joka kertoo sekä merkittävästä urasta että ihmisestä sen takana. Lämmin kiitos kaikille kirjoittajille ja teoksen toteuttamiseen osallistuneille.

Työvuosieni aikana olen saanut nähdä läheltä Timon intohimoisen sitoutumisen taiteen ja tutkimuksen tekemiseen, opetuksen kehittämiseen sekä yhteiskunnalliseen vaikuttamiseen. Hänen elämäntyönsä on kietoutunut kuvataidekasvatukseen, ympäristötaiteen ja pohjoisuuden kysymysten ympärille. Hänen taideteoksissaan ja julkaisuissaan näkyy, kuinka syvästi paikka, kulttuuri, ympäristö ja luonto voivat olla osa ajattelua ja toimintaa. Samalla hänen työnsä muistuttaa siitä, kuinka tärkeää on tuntea omat juurensa ja ammentaa näkökulmia sekä voimaa omasta elinympäristöstään.

Timo, lämpimät onnittelut 70-vuotispäivänäsi. Toivon, että tämä julkaisu tekee näkyväksi sen arvokkaan perinnön, jonka olet jättänyt ympärillesi, yliopistoyhteisöön ja koko taidekasvatuksen alalle. Toivon myös, että kirja välittää edes osan siitä arvostuksesta, kiitollisuudesta ja ystävydestä, jota niin monet sinua kohtaan tuntevat.

9.9.2026 Rovaniemellä

Hallintopäällikkö Susanna Vuorjoki
Taiteiden tiedekunta, Lapin yliopisto

Foreword

This publication celebrates the 70th birthday of Professor Emeritus Timo Jokela. The texts gathered here offer glimpses into his long career. They reflect on Timo's life's work and impact from different perspectives: as an artist, researcher, teacher, educator, mentor, friend, and builder of communities. Together, these contributions form a many-voiced portrait of Timo's work and the person behind it. My warmest thanks to all the authors and to everyone who has contributed to making this publication possible.

During my years at the University, I have been able to follow closely Timo's deep commitment to artistic and academic work, teaching, and societal engagement. His work has focused on art education, environmental art, and questions related to the North. His artworks and publications show how place, culture, environment, and nature can become part of one's thinking and practice. At the same time, his work reminds us of the importance of knowing our roots and drawing perspectives and strength from the environment in which we live.

Timo, my warmest congratulations on your 70th birthday. I hope this publication makes visible the valuable legacy you have created around you, within the university community and across the field of art education. I also hope that this book conveys at least part of the respect, gratitude, and friendship that so many people feel towards you.

9 September 2026, Rovaniemi

Susanna Vuorjoki
Head of Administration
Faculty of Art and Design
University of Lapland

Timo Jokela rakentaa teostaan. Kuva: Aki Lintumäki, 2024.

Johdanto

Maria Huhmarniemi ja Mirja Hiltunen

Timo Jokela kuuluu suomalaisen taidekasvatuksen ja arktisen taiteen keskeisiin vaikuttajiin. Hänen uransa taiteilijana, tutkijana, opettajana ja akateemisena johtajana on ulottunut yli neljän vuosikymmenen ajalle, jonka aikana hän on ollut rakentamassa uusia suuntia kuvataidekasvatukseen, taideperustaiseen tutkimukseen sekä taiteen yhteiskunnalliseen käyttöön. Edelleen Lapin yliopiston kuvataidekasvatuksen emeritusprofessorina, hänen työnsä yhdistää tutkimuksen, taiteellisen toiminnan ja alueellisen kehittämisen tavalla, joka on vaikuttanut niin pohjoisessa Suomessa kuin kansainvälisessä yhteistyössä.

Jokelan tutkimus- ja taiteilijatoiminnan keskiössä ovat olleet paikan, yhteisön, kulttuurin ja luonnon väliset suhteet. Hänen työnsä on kytkeytynyt erityisesti pohjoisiin ja arktisiin ympäristöihin, joissa taide on nähty välineenä paikallisen identiteetin vahvistamiseen, yhteisöjen osallistamiseen sekä ekologisten ja kulttuuristen kysymysten näkyväksi tekemiseen. Hän on johtanut lukuisia kansallisia ja kansainvälisiä tutkimus- ja kehittämishankkeita sekä toteuttanut taideteoksia, näyttelyitä ja yhteisötaideprojekteja Suomessa ja ulkomailla. Näissä toiminnoissa ovat yhdistyneet taiteellinen kunnianhimo, tutkimuksellinen ajattelu ja halu kehittää uusia toimintamalleja yhteiskunnan tarpeisiin.

Jokela valmistui kuvaamataidon opettajaksi Taideteollisesta korkeakoulusta 1981 opiskellen lisäksi etnografiaa ja taidehistoriaa Helsingin yliopistossa. Yliopiston opettajan uransa hän aloitti kuvataiteen lehtorin toimessa Oulun yliopiston opettajankoulutuslaitoksella toimien siellä vuodesta 1982 lähtien ennen Rovaniemelle siirtymistään. Oulun vuosiin mahtuu muun muassa myös toimiminen kuvaamataidon, viestinnän ja ympäristökasvatuksen läänin-ohjaajana.

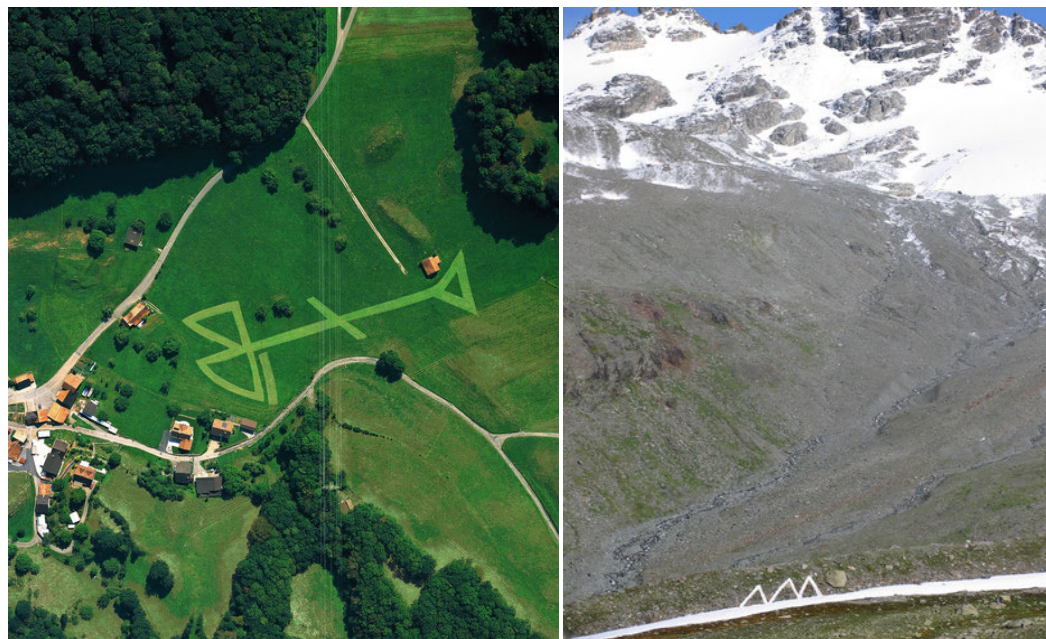
Jokela aloitti työnsä Lapin yliopiston taiteiden tiedekunnassa ensin kuvataidekasvatuksen apulaisprofessorina vuonna 1994 ja vuodesta 2000 professorina. Kuvataidekasvatuksen koulutusohjelma oli tuolloin nuori, ja sen identiteettiä sekä tutkimuksellista profiilia vasta rakennettiin. Aloituvaiheen erityispiirteenä oli mahdollisuus luoda jotakin uudenlaista pohjoisista lähtökohdista käsin. Jokela on myöhemmin kuvannut tätä aikaa mahdollisuutena rakentaa koulutusta ja tutkimusta, jossa pohjoinen ympäristö ei näyttäytynyt eksoottisena syrjäseutuna, vaan aktiivisena tiedon, kulttuurin ja taiteellisen toiminnan lähteenä.

Vuosina 2010–2019 Jokela toimi Lapin korkeakoulukonsernin Pohjoisen kulttuuri-instituutin johtajana. Lisäksi hän työskenteli vierailevana kuvataidekasvatuksen ja ympäristötaiteen professorina Strathclyden yliopistossa Glasgow'ssa, Skotlannissa vuosina 2006–2011. Dekaanina hän oli Lapin yliopiston taiteiden tiedekunnan dekaanina vuosina 2009–2018. Sillon hän toimi koko taiteiden tiedekunnan koulutus- ja tutkimusalojen puolesta ja edisti arktisen muotoilun hankkeita ja tapahtumia, kuten Rovaniemellä vuotuisasti toteutettua Arctic Design viikkoa. Samaan aikaan myös kansainvälinen taidekasvatus oli murroksessa. Modernistiseen taidekäsitteeseen perustunut ajattelu, jossa taide nähtiin universaalina ja paikallisista yhteyksistään irrallisena ilmiönä, alkoi väistyä. Tilalle nousivat yhteisölliset, ympäristölliset, osallistavat ja paikkaperustaiset lähestymistavat. Jokela on ollut yksi tämän muutoksen toteuttajista ja teoreetikoista. Hänen työnsä on korostanut sitä, kuinka taidekasvatus rakentuu aina suhteessa ihmisiin, yhteisöihin, ympäristöihin ja kulttuuriin konteksteihin. Ajatus taiteesta uudistavana voimana on ollut keskeinen myös Jokelan pedagogisessa filosofiassa.

Timo Jokela, *Zeit und Erde – Aika ja maa*, 2003, 1,5 kilometriä pitkä niittyteos LandArte-tapahtumassa Gruebachin laaksossa, Kobelwaldissa, Sveitsissä.

Zeit und Erde – Time and Land, 2003, a 1.5-kilometre-long land art work created for the LandArte event in the Gruebach Valley, Kobelwald, Switzerland.
© 2003 Leica Geosystems/LandArte.

Timo Jokela: *Huttu-Ukon neuvot* - kiertoliittymäteos / Roundabout art work, Pyhäntunturi, 2010. © 2010 Timo Jokela.

Timo Jokela, *SilvrettAtelier*, 2003, osa teossarjaa, Itävalta / Part of the SilvrettAtelier series, Austria.
© 2003 Timo Jokela.

Vuonna 2000 Jokela nimitettiin kuvataidekasvatuksen professoriksi taiteellisin perustein, ja hänen uransa aikana opetuksen, tutkimuksen ja taiteellisen toiminnan rajat ovat jatkuvasti limittyneet. Merkittävä osa hänen omasta taiteellisesta tuotannostaan on syntynyt tutkimus- ja kehittämishankkeiden yhteydessä yhteistyössä paikallisten yhteisöjen kanssa.

Jokelan kansainvälinen toiminta on ollut erityisen näkyvää arktisen alueen yhteistyössä. Hän perusti vuonna 2012 Arktisen yliopiston Arctic Sustainable Arts and Design (ASAD) temaattisen verkoston, joka on yhdistänyt taide- ja muotoilualan tutkijoita, opettajia, opiskelijoita ja kulttuuritoimijoita koko sirkumpolaariselta alueelta. Verkosto on ollut keskeinen foorumi arktisen taiteen, muotoilun ja taidekasvatuksen tutkimukselle sekä alan koulutuksen kehittämiseksi. Jokela johti tätä verkostoa vuoteen 2024 asti. Jokela toimi myös UArctic Chair -tehtävässä, jossa hänen työnsä painottui kansainvälisen tutkimus- ja koulutusyhteistyön vahvistamiseen vuosina, vuosina 2022–2024.

Jokelan pitkäjänteinen työ on saanut myös laajaa kansainvälistä tunnustusta. Kansainvälinen taidekasvatusjärjestö InSEA myönsi hänelle Edwin Ziegfeld -palkinnon tunnustuksena merkittävästä ja uudistavasta työstä taidekasvatuksen kehittäjänä. Palkinnon perusteluissa korostuivat erityisesti hänen ansionsa pedagogiikan, taideperustaisten tutkimusmenetelmien ja kansainvälisen yhteistyön kehittäjänä sekä hänen työnsä arktisen taiteen ja muotoilun verkostojen rakentajana. Myöhemmin Suomen Kulttuurirahaston Lapin rahasto myönsi hänelle J. V. Snellman -mitalin tunnustuksena mittavasta elämäntyöstä pohjoisen hyväksi.

Tälle juhla kirjalle otsikon antaneet kolme sanaa, taiteilija, tutkija, opettaja, eivät kuvaa toisistaan erillisiä rooleja. Jokelan elämäntyössä ne ovat kietoutuneet yhteen tavalla, joka on ollut ominaista hänen ajattelulleen ja toiminnalleen alusta lähtien. Taiteellinen työ on synnyttänyt tutkimuskysymyksiä, tutkimus on avannut uusia pedagogisia näkökulmia, ja opetus on ollut osa yhteiskunnallista ja kulttuurista kehittämistä.

Tämä kirja tarkastelee Timo Jokelan taidetta, tutkimusta ja opetustyötä eri kirjoittajien näkökulmista ja valottaa samalla sitä poikkeuksellisen laajaa vaikutusta, joka Timo Jokelalla on ollut suomalaisen ja kansainvälisen kuvataidekasvatuksen ja arktisen taiteen tutkimuksen kehittymiseen.

Timo Jokela, *Kuerin matka / Journey of Kuer*, 2018. © 2018 Santeri Happonen.

Timo Jokela, *Kuerin matka / Journey of Kuer*, 2018. © 2018 Santeri Happonen.

Timo Jokela, *Kuerin matka / Journey of Kuer* © 2018 Timo Jokela.

Timo Jokela: *Huttu-Ukon neuvot - kiertoliittymäteos*
/ Roundabout art work, Pyhätunturi, 2010.
© 2010 Timo Jokela.

Timo Jokelan uran tarkastelua: taiteilijan ja kuvataidekasvattajan yhteinen polku

Mari Riikonen

Timo Jokela tunnetaan suomalaisena ympäristö- ja yhteisötaiteilijana sekä kuvataidekasvatuksen professorina, jonka työ on kietoutunut vahvasti pohjoiseen ympäristöön, kulttuuriin ja yhteisöihin. Hänen taiteellinen toimintansa on ulottunut paikkasidonnaisista ympäristötaideteoksista talvitaidehankkeisiin, yhteisöllisiin taideprosesseihin ja kansainvälisiin arktisen taiteen projekteihin. Samalla hän on ollut keskeinen toimija suomalaisen kuvataidekasvatuksen kehittämisessä, erityisesti ympäristötaiteen, yhteisötaiteen ja paikkaperustaisen oppimisen alueilla.

Jokelan uran tarkastelu erillisten ammatti-identiteettien kautta jättäisi kuitenkin jotain olennaista näkymättömiin. Hänen toimintansa erityispiirre näyttää olevan juuri taiteellisen työn, kasvatuksen ja tutkimuksen jatkuva limittyminen. Taiteellinen työ on tarjonnut perustan pedagogiselle ajattelulle, ja toisaalta kuvataidekasvatuksen kysymykset ovat ohjanneet taiteellisen toiminnan suuntaa. Taide, kasvatus ja tutkimus näyttäytyvät hänen toiminnassaan toisiaan täydentävinä tapoina tarkastella ihmisen, yhteisön ja ympäristön välistä suhdetta.

Jokelan taiteellisen ajattelun juuret johtavat Kittilään, Ounasjoen varren maisemiin sekä niihin yhteiskunnallisiin muutoksiin, jotka koskettivat pohjoista Suomea 1970- ja 1980-luvuilla. Ounasjoen suojeluun liittynyt keskustelu, tekojärvien alle jääneet maisemat ja samaan aikaan Norjassa käyty Altajoen konflikti nostivat esiin kysymyksiä ympäristön, kulttuurin ja ihmisen suhteesta. Myöhemmin nämä teemat saivat ilmaisunsa ympäristötaiteessa, yhteisöllisissä taideprojekteissa sekä pohjoisia tietämisen tapoja korostavassa pedagogisessa työssä.

Jokelan työ havainnollistaa laajempaa kehitystä suomalaisessa nykytaiteessa ja kuvataidekasvatuksessa. Yhteisölliset ja osallistavat toimintatavat olivat vielä 1990-luvulla verrattain marginaalisia, mutta myöhemmin niistä on tullut keskeinen osa sekä nykytaidetta että taidekasvatusta. Jokelan toiminta kytkeytyy tähän kehitykseen monin tavoin. Hänen uransa kautta voidaan tarkastella, miten taide on siirtynyt galleriatiloista ympäristöihin, yhteisöihin ja erilaisiin kehittämishankkeisiin sekä miten taidekasvatus on laajentunut luokkahuoneesta osaksi yhteiskunnallista ja ympäristöön liittyvää keskustelua.

Jokelan uran keskeinen piirre on ollut taiteen, kasvatuksen, tutkimuksen ja yhteisöllisen toiminnan yhdistäminen. Tätä kokonaisuutta kuvaa osuvasti hänen oma toteamukseensa: "En ole erottanut taiteilijan ja kasvattajan uraa."

Tässä artikkelissa tarkastelen Timo Jokelan uraa ennen kaikkea taiteellisen ajattelun näkökulmasta. Kiinnostuksen kohteena ovat erityisesti ne teemat ja toimintatavat, jotka ovat kulkenet hänen työnsä mukana vuosikymmenestä toiseen. Erityistä huomiota kiinnitän pohjoisen ympäristön merkitykseen, yhteisöllisen toimintatavan muodostumiseen sekä siihen, miten taide ja kasvatus ovat kietoutuneet yhteen Jokelan työssä.

Tämä artikkeli pohjautuu Timo Jokelan kanssa toteutettuun haastatteluun sekä hänen tuotantoaan, kirjoituksiaan ja aiempaa tutkimusta käsitteleviin lähteisiin. Haastatteluaineisto tarjoaa mahdollisuuden tarkastella hänen uraansa myös hänen omien kokemustensa, muistikuvien ja tulkintojensa kautta.

Timo Jokela, *Tajunnan alta*, 1992.

Installaatiosarja, jonka materiaalina ovat Oulun kaupungin kanavien siltojen alle uponneet polkupyörät. Jokela nosti polkupyöriä öisin vedenpinnalle ja rakensi niille sääskiä ja vesiperhosia muistuttavia siipiä.

Timo Jokela, *From Beneath Consciousness*, 1992.

An installation series made from bicycles submerged beneath the bridges of Oulu's canals. Jokela retrieved the bicycles from the water at night and constructed wings resembling mosquitoes and mayflies for them.

© 1992 Timo Jokela.

Timo Jokela, *Metson henkiinherätys*, 1996.

Teos Rovaniemen taidemuseon *Ars Arctica* -näyttelyssä entisen postiautovarikon tallissa. Teos on elävä, hunajaa tuottava mehiläispesä. Rakennuksen seinään kiinnitetty akryyliputki toimii mehiläisten kulkureittinä pesän ja ulkotilan välillä.

Timo Jokela, *Bringing the Capercaillie Back to Life*, 1996.

The work on display in the *Ars Arctica* exhibition at the former postal bus depot in Rovaniemi. It is a living, honey-producing beehive. An acrylic tube attached to the wall provides the bees with a passage between the hive and the outdoor environment.

© 1996 Timo Jokela.

Paikasta liikkeelle

Timo Jokelan taiteellisen ajattelun lähtökohtia on helpompi ymmärtää tarkastelemalla hänen suhdettaan Kittilään ja Ounasjoen varren maisemiin. Ympäristötaiteilijana, kuvataidekasvattajana ja tutkijana tunnetun Jokelan taide ei rakentunut tyhjiössä eikä pelkästään taideopintojen vaikutuksesta. Sen taustalla vaikuttavat pohjoisen elämänmuoto, luonnon kanssa eläminen sekä paikallisten yhteisöjen pitkäaikainen tuntemus. Jokelan lapsuus- ja nuoruusympäristössä joki, metsä ja kylä eivät olleet erillisiä maiseman elementtejä vaan osa arkista elämää ja identiteettiä. Kalastus, metsästys, käsillä tekemisen kulttuuri sekä paikallisyhteisöjen tieto ja käytännöt muodostivat sellaisen kokemuksellisen perustan, jonka vaikutus on nähtävissä hänen myöhemmässä taiteellisessa ja pedagogisessa toiminnassaan.

Jokela on korostanut, että hänen suhteensa ympäristöön ei rakentunut ensisijaisesti taidekoulutuksen vaan ihmisten, paikkojen ja yhteisöjen kautta: "Syvä kokemus tulee kylästä ja asukkaista, ei taidekoulutuksesta."

Sitaatti avaa tärkeän lähtökohdan hänen myöhemmälle taiteelliselle ja pedagogiselle ajattelulle. Jokelan tuotannossa ympäristö ei näyttäydy neutraalina maisemana tai esteettisenä kohteena, vaan elettyinä maailmana, jossa luonto, paikallinen kulttuuri, elinkeinot ja yhteisölliset kokemukset kietoutuvat yhteen. Paikat saavat merkityksensä ihmisten kautta, ja samalla ihmiset rakentavat omaa identiteettiään suhteessa ympäristöönsä. Kuten Jokela ja Huhmarniemi (2021) toteavat, paikkasidonnaisessa taiteessa teoksen merkitys rakentuu suhteessa ympäristöönsä eikä pelkästään itse taideteokseen.

Tämän ajattelun keskeiseksi näyttämöksi muodostui Ounasjoki. Lapsuus- ja nuoruusvuosien maisemana se oli Jokelalle paljon enemmän kuin maantieteellinen paikka. Myöhemmässä tuotannossa joki näyttäytyy muistojen, kulttuurisen jatkuvuuden ja paikallisen identiteetin kantajana. Sen merkitys

rakentuu jokivarren kylien elinkeinoista, liikkumisesta, yhteisöllisistä käytännöistä ja ympäristön pitkäaikaisesta tuntemuksesta. Kalastus, veneellä kulkeminen, rantaniittyjen heinänteko ja uitto ovat jäsentäneet kylien elämää sekä välittäneet paikkaan liittyvää tietoa sukupolvelta toiselle. Nämä joen ja kylien yhteiselämän muodot ovat ekokulttuurisia suhteita, joissa ekologiset prosessit, elinkeinot, kulttuuriset käytännöt ja yhteisöllinen muisti kietoutuvat toisiinsa (Jokela & Lappalainen-Imbert, 2026).

Tämä näkökulma sai kansainvälisiä ulottuvuuksia hänen rinnastaessaan Ounasjoen ja Norjan Altajoen ympärillä käytyjä keskusteluja toisiinsa. Molemmissa tapauksissa kyse oli luonnonvarojen käytöstä, paikallisyhteisöjen asemasta ja ympäristön tulevaisuutta koskevasta päätöksenteosta. Jokela on kuvannut jokien merkitystä paitsi paikallisena myös kansainvälisenä kysymyksenä: "Vesi on elämän A ja O. Tiesitkö, että Alta-joella ja Ounasjoella on yhteiset lähteet?"

Ounasjoen suojeleminen, Altajoen konflikti ja Lapin vesirakennushankkeiden vaikutukset muodostivat kokemustaustan, joka ohjasi Jokelan taiteellista ajattelua. Tekoaltaiden alle jääneet maisemat ja kylät tekivät näkyväksi ympäristöä koskevien päätösten inhimilliset seuraukset sekä herättivät pohtimaan taiteen mahdollisuuksia käsitellä muutosta, menetystä ja paikallisia kokemuksia. Nämä teemat kulkivat mukana myös hänen myöhemmissä ympäristötaiteellisissa projekteissaan.

Jokelan ajattelussa pohjoinen merkitsee ennen kaikkea tiettyä tapaa hahmottaa ympäristöä ja ihmisen paikkaa siinä. Luonnon rytmien tuntemus, paikalliset tiedonmuodot ja luonnon kanssa eläminen muodostavat tärkeän lähtökohdan hänen taiteelliselle ja pedagogiselle toiminnalleen. Tämä näkyy kiinnostuksessa jokiin, lumeen, jäähän ja muihin luonnonmateriaaleihin sekä pyrki- myksessä tehdä näkyväksi pohjoisen kulttuurin kerrostumia. Hänen mukaansa pohjoista ei tule tarkastella ulkoapäin määriteltynä kohteena, vaan alueena, jonka ihmisillä on oma tietonsa, kokemuksensa ja suhteensa ympäristöönsä.

Jokela ja Lappalainen-Imbert kuvaavat Ounasjoen maisemaa aineellisena ja kulttuurisena arkistona, johon eri sukupolvien elinkeinot, paikannimet, muistot ja ympäristösuhteet ovat kerrostuneet (Jokela & Lappalainen-Imbert, 2026). Tätä lähtökohtaa on kuvattu myös Lapin taiteen historiaa käsittelevässä teoksessa, jossa Jokelan työskentelyn todetaan keskittyvän "paikka- ja ympäristösidonnaiseen työskentelyyn maisemassa maiseman ehdoilla" (Hautala-Hirvioja, 2011, s. 407).

Tästä näkökulmasta tarkasteltuna paikka muodostaa Jokelan taiteen keskeisen sisällöllisen lähtökohdan. Kittilä, Ounasjoki ja pohjoinen elämäntapa eivät muodosta vain hänen tuotantonsa taustaa, vaan ne näkyvät sen keskeisinä teemoina ja toimintaa ohjaavina lähtökohtina. Juuri paikasta liikkeelle lähteminen näyttää yhdistävän hänen taiteilijan, kuvataidekasvattajan ja tutkijan roolejaan tavalla, joka on määrittänyt hänen koko uraansa.

Ympäristöstä yhteisöön

Timo Jokelan taiteellisen ajattelun kehityksessä ympäristö ja yhteisö kietoutuvat yhteen. Nämä teemat muodostavat jatkumon, jossa kiinnostus luonnonympäristöön laajenee vähitellen kiinnostukseksi ihmisten, paikkojen ja yhteisöjen välisiin suhteisiin. Taiteesta tulee keino, jonka avulla voidaan tarkastella ympäristöön liittyviä kysymyksiä yhdessä niiden ihmisten kanssa, joita kyseiset kysymykset koskettavat.

Ympäristön merkitys Jokelan ajattelulle juontuu jo nuoruusvuosien kokemuksista Kittilässä. Ounasjoen suojeluun liittynyt kansalaisliike, keskustelu Altajoen valjastamisesta Norjassa sekä Lapin jokilaaksoihin ja tekojärvihankkeisiin liittyvät muutokset herättivät kysymyksiä luonnon, kulttuurin ja yhteiskunnallisen päätöksenteon suhteesta. Jokela on kuvannut, kuinka juuri ympäristökonfliktit saivat hänet pohtimaan taiteen mahdollisuuksia käsitellä vaikeita ja kiistanalaisia kysymyksiä. Taide tarjosi mahdollisuuden osallistua ympäristöä koskevaan keskusteluun ja tehdä näkyväksi paikallisia kokemuksia.

Timo Jokela, *Meän vapaa Ounas -teos (Our Free Flowing Ounas River)*, 2024, Kõngäs
© 2024 Timo Jokela.

Työprosessi / Work in progress. © 2024 Aki Lintumäki.

Tällainen lähestymistapa ei ollut 1990-luvulla itsestään selvä. Yhteisöllinen näkökulma oli vielä poikkeuksellinen suomalaisella taidekentällä, jossa taiteilijan rooli ymmärrettiin pitkälti yksilöllisenä toimintana. Jokela muistuttaa, että: "Yhteisöllinen toiminta oli omituista 90-luvulla taide-maailmassa."

Yhteisöllisiin toimintatapoihin suhtauduttiin epäluuloisesti sekä taiteessa että taidekasvatuksessa, eikä osallistavia työskentelymuotoja pidetty automaattisesti nykyaikaisen alueeseen kuuluvina. Tässä suhteessa Jokelan toiminta voidaan nähdä osana laajempaa muutosta, jossa ympäristö- ja yhteisötaiteen menetelmät alkoivat vähitellen vakiinnuttaa paikkaansa suomalaisella taidekentällä. Samalla yhteisöllinen työskentely tarjosi Jokelalle mahdollisuuden kyseenalaistaa myös taiteen ja yleisön välisiä suhteita. Hänen myöhemmissä ympäristö- ja talvitaideprojekteissaan yleisö koostui usein ihmisistä, jotka eivät välttämättä olleet tekemisissä taidelaitosten tai nykyaikaisen taiteen kanssa. Teoksia rakennettiin yhdessä kyläläisten, opiskelijoiden, matkailualan toimijoiden tai erilaisten hankkeiden osallistujien kanssa. Tällöin taiteellinen kokemus syntyi tekemisen, osallistumisen ja yhteisen keskustelun kautta pikemminkin kuin valmiin teoksen äärellä.

Jokelan yhteisölliseen ajatteluun liittyy myös kysymys paikallisten ihmisten asemasta taideprosesseissa. Hän on pohtinut kriittisesti tilanteita, joissa ulkopuolelta tulevat taiteilijat määrittelevät paikan merkityksiä paikallisten puolesta: "Ovatko paikalliset vain lumenlapioijia?" Kysymys tiivistää hänen myöhemmässä tuotannossaan näkyvän pyrkimyksen nostaa paikalliset ihmiset aktiivisiksi toimijoiksi ja tiedon tuottajiksi: avustajien tai yleisön sijaan.

Jokelan teoksessa *Kuerin matka* (2018) lähtökohtana oli Hannukaisen kaivos Hankkeen herättämä keskustelu Äkäslompolossa. Teoksen keskiöön nousi uhanalainen meritaimen, "kueri", jonka kautta tarkasteltiin ympäristömuutosten vaikutuksia paikalliseen yhteisöön ja sen elinympäristöön. Teoksen toteutus rakentui paikallisten asukkaiden kanssa käytyjen keskustelujen varaan. Materiaalit, tekniikka ja työskentelytapa valittiin niin, että ne synnyttivät vuorovaikutusta: "Valitsin teoksen toteutustavaksi puun ja perinteisen hirsirakentamistekniikan, jotta voisin aktivoida erityisesti paikallisten miesten jutustelua tutun työn parissa" (Jokela, 2021).

Meän vapaa Ounas -teos (2024) rakentuu yhteisöllisenä muistityönä, jossa menneisyyden tapahtumia tuodaan nykyhetkeen ja tulkitaan suhteessa joen tulevaisuuteen. Kyläläisten muistot, esineet, valokuvat ja jokivarren elämänmuotoihin liittyvä kokemustieto tulivat osaksi teoksen suunnittelua ja toteutusta. Muistaminen muodostui näin aktiiviseksi taiteelliseksi prosessiksi, joka vahvisti yhteisön suhdetta jokeen ja välitti siihen liittyvää tietoa uusille sukupolville (Jokela & Lappalainen-Imbert, 2026).

Yhteisöllisyys näyttäytyy Jokelan tuotannossa keinona tarkastella ihmisen ja ympäristön suhdetta entistä kokonaisvaltaisemmin. Jokien, metsien, lumen ja paikallisten maisemien merkitys avautuu hänen teoksissaan ennen kaikkea niiden ihmisten kautta, joiden elämä, muistot ja identiteetti ovat niihin kytkeytyneet. Tässä mielessä yhteisöllinen ympäristötaide on taiteellisen menetelmän lisäksi tapa ymmärtää paikkaa sekä ekologisena että kulttuurisena kokonaisuutena.

Taide kasvatuksena

Kuvataidekasvatus on ollut yhtä keskeinen osa Timo Jokelan uraa kuin hänen taiteellinen toimintansa. Opettajana, professorina, tutkijana ja erilaisten taidehankkeiden kehittäjänä hän on tarkastellut taiteen ja kasvatuksen välistä suhdetta käytännön työssä, opetuksessa ja tutkimuksessa. Hänen uransa keskeiseksi piirteeksi näyttää muodostuneen näiden alueiden jatkuva vuorovaikutus: taiteellinen työ on synnyttänyt uusia pedagogisia avauksia, ja kasvatuksellinen toiminta puolestaan uusia tapoja ymmärtää taiteen merkitystä. Kuten Jokela itse toteaa: ”Tarvitsee tehdä työtä taiteilijana että pystyy toimimaan kuvataidekasvattajana.”

Taiteen ja kasvatuksen välinen yhteys näkyi jo 1990-luvun puolivälissä toteutetussa Joki-projektissa, jossa ympäristötaiteellinen työskentely, yliopisto-opetus, paikallisyhteisöt ja taidemuseo kohtasivat toisensa. Hanke ennakoி monia niitä periaatteita, joista tuli myöhemmin keskeisiä Jokelan kuvataidekasvatuksellisessa ajattelussa.

Jokelan ajattelussa taiteen kautta voidaan rakentaa suhdetta ympäristöön, paikalliseen kulttuuriin ja yhteisöihin, jolloin taide ei toimi pelkkänä esteettisenä kokemuksena. Tämä näkyy erityisesti hänen tavassaan korostaa kokemuksellisuutta, osallistumista ja paikallista tietoa. Hänen taidekasvatuksessaan ympäristö on sekä oppimisen kohde että aktiivinen toimija, jonka kanssa ollaan vuorovaikutuksessa. Samalla oppiminen siirtyy luokahuoneiden ulkopuolelle jokivarsiin, metsiin, tuntureille, kyläyhteisöihin ja erilaisiin julkisiin ympäristöihin.

Paikkaan kiinnittyvä pedagoginen ajattelu nousi esiin erityisesti 1990-luvulla aikana, jolloin ympäristötaide ja yhteisölliset toimintatavat eivät vielä kuuluneet vakiintuneeseen kuvataidekasvatuksen kenttään. Jokelalle olennaista oli oppiminen, joka tapahtui konkreettisen tekemisen, tutkimisen ja ympäristön kanssa toimimisen kautta.

Tällaisissa projekteissa opiskelijat syvensivät oppimiskokemustaan käyttämällä taiteellisia menetelmiä perehtyäkseen paikalliseen historiaan, kulttuuriin, luonnonympäristöihin ja yhteisöjen kokemuksiin. Oppimisesta tuli tapa ymmärtää paikkaa ja sen merkityksiä. Jokela ja Huhmarniemi (2021) näkevät paikkaperustaisen taiteen myös ähestymistapana, joka vahvistaa ihmisten suhdetta ympäristöönsä tehden paikasta oppimisen välineen.

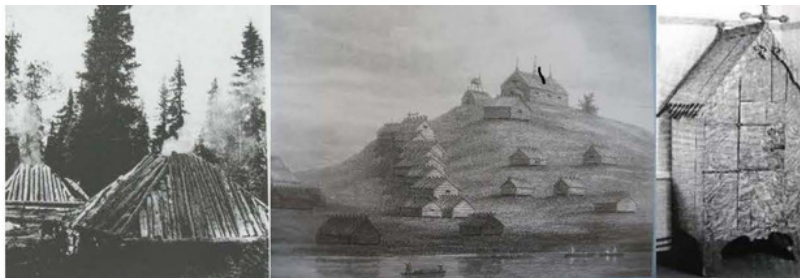
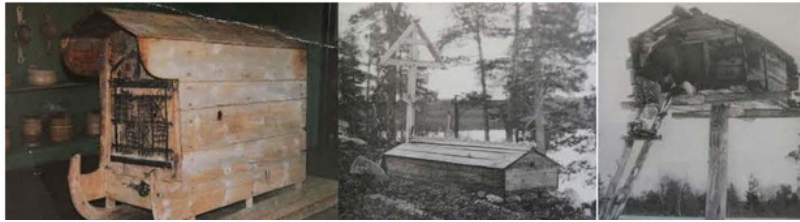
Keskeiseksi muodostui myös ajatus siitä, että globaaleja kysymyksiä voidaan lähestyä paikallisen kokemuksen kautta. Jokela on viitannut ympäristökysymyksiin esimerkkinä ilmiöstä, jossa maailmanlaajuiset ongelmat tulee tehdä ymmärrettäviksi ihmisten omassa elinympäristössä. Ounasjoen suojeluun liittyneet kokemukset, keskustelut tekoaltaista sekä myöhemmät ympäristökonflikteja käsittelevät projektit osoittavat, kuinka paikallinen ympäristö voi toimia väylänä laajempiin yhteiskunnallisiin ja ekologisiin kysymyksiin. Taidekasvatuksen tehtäväksi muodostuu tällöin auttaa ihmisiä näkemään yhteyksiä oman ympäristönsä ja laajempien ilmiöiden välillä.

Näitä ajatuksia Jokela pyrki myös soveltamaan käytännössä erilaisissa kehittämis- ja tutkimushankkeissa sekä erityisen näkyvästi talvitaiteeseen liittyvissä hankkeissa. Talvitaidehankkeet yhdistivät taiteellisten kokeilut sekä pedagogiset ja tutkimukselliset kehittämisympäristöt. Niissä yhdistyivät taide, paikallinen osaaminen, matkailu, rakentaminen ja tutkimus. Talveen ja lumeen liittyvä hiljainen tieto nähtiin arvokkaana kulttuurisena resurssina, jota voitiin tarkastella sekä taiteellisen että kasvatuksellisen toiminnan kautta. Samalla hankkeet toimivat esimerkkinä siitä, kuinka kuvataidekasvatus voi osallistua alueelliseen kehittämiseen ja uusien toimintamallien luomiseen.

Jokela tarkasteli lunta paikallisen tiedon ja ympäristöön liittyvän osaamisen näkökulmasta. Hän suhtautui kriittisesti lumitaiteen vakiintuneisiin käytäntöihin, joissa työskentely tapahtui usein standardoidusta lumikuutiosta käsin ja lumen näkeminen pelkkänä materiaalina. Hän on kiteyttänyt tämän kysymyksen: ”Voiko lumikuution ulkopuolella olla lumikasaa?”

Timo Jokelan teoksia / Art Exhibited in:
 Arktinen galleria / Arctic Gallery, Oulu, 1991
 Oranki Art, Pello, 2021
 Collin's Gallery, Glasgow, Scotland, 2009
 © Timo Jokela.

Timo Jokela
Kirkkokuusikon tarina, Kittilän ensimmäisen kirkonmuistomerkki
The Story of Kirkkokuusikko, Memorial for the First Church in Kittilä and Kittilä Sami Village
 2009, Kittilä.
 © 2009 Timo Jokela and Mirja Hiltunen

käsin ja lumen näkeminen pelkkänä materiaalina. Hän on kiteyttänyt tämän kysymykseen: ”Voiko lumikuution ulkopuolella olla lumikasaa?” Kysymys koskee laajemmin taiteen vakiintuneiden toimintatapojen haastamista. Jokelan ajattelussa paikallinen tieto, materiaalin ominaisuudet ja ympäristön erityispiirteet ovat usein tärkeämpi lähtökohta kuin ulkopuolelta annetut säännöt tai valmiit toimintamallit.

Jokelan pedagogiikan erityispiirteenä voidaan pitää myös sitä, ettei se rajoitu pelkästään koulu- tai yliopistokontekstiin. Oppiminen tapahtuu hänen työssään usein monenlaisten toimijoiden kohtaamisissa: opiskelijoiden, kyläläisten, matkailuyrittäjien, taiteilijoiden, tutkijoiden ja paikallisyhteisöjen yhteistyössä. Tällöin taidekasvatus näyttäytyy avoimena yhteiskunnallisena toimintana, jossa tiedon tuottamiseen osallistuvat monet erilaiset toimijat. Tämä lähestymistapa on ollut keskeinen myös yhteisöllisessä ympäristötaiteessa, jossa taiteellisen prosessin arvo syntyy yhteisestä oppimisesta, vuorovaikutuksesta ja merkitysten rakentamisesta.

Tarkasteltaessa Jokelan uraa kokonaisuutena näyttääkin siltä, että kuvataidekasvatus ei ole ollut hänen taiteellisen toimintansa seuraus tai rinnakkaisilmiö, vaan yksi sen keskeisistä ulottuvuuksista. Hänen ajattelussaan taide toimii kasvatuksena silloin, kun se auttaa ymmärtämään omaa ympäristöä, tunnistamaan paikallisen tiedon merkitystä ja osallistumaan yhteisen tulevaisuuden rakentamiseen. Juuri tässä taiteen, kasvatuksen ja yhteiskunnallisen toiminnan risteyskohdassa on nähtävissä yksi Jokelan uran omaleimaisimmista piirteistä.

Taiteilija instituutioiden uudistajana

Timo Jokelan merkitys suomalaisella taidekentällä ei rajoitu hänen omaan taiteelliseen tuotantoonsa. Yhtä keskeistä on ollut hänen toimintansa erilaisten taide- ja koulutusinstituutioiden kehittäjänä. Uransa aikana Jokela on toiminut niin taiteilijaseuroissa, gallerioissa, kehittämishankkeissa kuin yliopistossakin

tavoilla, jotka ovat laajentaneet käsityksiä siitä, mitä taide voi olla ja missä sitä voidaan tehdä.

1980- ja 1990-lukujen taitteessa Oulu muodosti Jokelalle tärkeän toimintaympäristön. Hän koki olevansa Oulun taiteilijaseurassa jossain määrin poikkeustapaus aikana, jolloin ympäristötaiteeseen ja yhteisöllisiin toimintamuotoihin suuntautunut työskentely ei ollut itsestään selvä osa taidekenttää. Toimiessaan aktiivisesti taiteilijaseurassa ja myöhemmin sen puheenjohtajana hän osallistui taidekentän uudistamiseen aikana, jolloin nuorempi taiteilijasukupolvi alkoi etsiä vaihtoehtoja perinteisille näyttelykäytännöille. Samalla Oulu tarjosi mahdollisuuden kokeilla uusia toimintatapoja sekä kehittää ympäristöön ja yhteisöihin kytkeytyviä taideprojekteja.

Yksi esimerkki tästä kehityksestä oli Harmaja-galleria, jonka perustamisessa Jokela oli mukana. Galleria tarjosi tilaa uudenaikaiselle nykyaiteelle ja kokeellisille toimintatavoille aikana, jolloin taidekenttä oli monin tavoin murroksessa. Oulun vuosien merkitys näyttäytyykin ennen kaikkea vaiheena, jossa Jokelan oma taiteellinen ajattelu kirkastui ja jossa yhteisöllisen ympäristötaiteen periaatteet alkoivat saada konkreettisia muotoja.

Instituutioiden kehittäjän rooli korostui entisestään 1990-luvulta lähtien talvitaidehankkeissa. Talvitaide oli Jokelalle uusi taiteellinen ilmaisumuoto, ja keino yhdistää taide, tutkimus, koulutus ja alueellinen kehittäminen. Lumen ja jään käyttöä tarkasteltiin sekä taiteellisena materiaalina että paikalliseen osaamiseen liittyvänä tietona. Hankkeet kokosivat yhteen taiteilijoita, opiskelijoita, tutkijoita, matkailualan toimijoita ja paikallisyhteisöjä tavalla, joka rikkoi perinteisiä taiteen toimintarajoja. Talvitaiteen kautta syntyi myös kansainvälistä näkyvyyttä, ja toiminta herätti kiinnostusta laajasti Suomen ulkopuolella. Talvitaiteesta muodostui uudenlainen yhteistyörakenne, jossa yliopisto, matkailuelinkeino, paikallisyhteisöt ja kansainväliset verkostot kohtasivat toisensa. Kyse oli ensimmäisistä hankkeista, joissa kuvataidekasvatus toimi alueellisen kehittämisen veturina.

Lapin yliopistossa Jokelan vaikutus ulottui yksittäisiä projekteja laajemmalle. Kuvataidekasvatuksen professorina, tiedekunnan dekaanina sekä useiden kansallisten ja kansainvälisten hankkeiden johtajana hän osallistui uusien toimintamuotojen rakentamiseen taiteen, kasvatuksen ja tutkimuksen rajapinnoilla. Hänen työnsä näkyy erityisesti ympäristötaiteen, yhteisötaiteen, soveltavan taiteen sekä arktisen taiteen ja muotoilun kehittämisessä. Samalla hänen toimintansa sijoittui poikkeukselliselle alueelle taiteen, kasvatuksen, ympäristötutkimuksen ja aluekehittämisen välimaastoon. Erilaiset tutkimus- ja kehittämishankkeet toivat yhteen taiteilijoita, kasvatustieteilijöitä, matkailun asiantuntijoita, ympäristötutkijoita ja paikallisyhteisöjä. Näissä yhteyksissä taiteen merkitystä jouduttiin perustelemaan myös ihmisille, jotka eivät tarkastelleet sitä ensisijaisesti taidemaailman sisältä käsin.

Jokela on kuvannut monitieteisen yhteistyön vaikutusta omaan ajatteluunsa seuraavasti: ”Yhteistyö muiden tieteenalojen kanssa on selkeyttänyt sitä, mikä on arvokasta taiteessa.” Lausunto haastaa käsityksen, jossa taide ja tutkimus nähdään toisistaan erillisinä alueina. Jokelan tapauksessa monitieteinen yhteistyö näyttäytyy mahdollisuutena tarkastella taiteen merkitystä uusista näkökulmista. Samalla se auttaa ymmärtämään, miksi hänen tuotannossaan korostuvat osallistuminen, vuorovaikutus ja yhteiskunnallinen merkityksellisyys yhtä paljon kuin yksittäiset taideteokset.

Yhteistyö eri toimijoiden kanssa vaikutti myös siihen, millaiseksi Jokela hahmotti taiteilijan roolin ja työn edellytykset. Hänen taiteellinen toimintansa on kulkenut osittain toisenlaista reittiä kuin monien hänen sukupolvensa kuvataiteilijoiden. Ympäristö- ja yhteisötaiteen projektit, opetustyö ja työskentely tutkimus- ja kehittämishankkeissa ovat mahdollistaneet taiteellisen toiminnan perinteisen näyttely- ja taidemarkkinajärjestelmän ulkopuolella. Tämä on antanut mahdollisuuden pitkäjänteiseen kokeiluun sekä sellaisten aiheiden käsittelyyn, joilla ei välttämättä olisi ollut paikkaa kaupallisilla taidemarkkinoilla. Kuten Jokela itse toteaa: ”Taiteilijan vapauden on antanut se, että tulot eivät ole tulleet apurahoista tai teosmyynnistä.”

Timo Jokelan teoksia esillä Oulun taidemuseossa. © 2002 Timo Jokela.

Kommentti avaa kiinnostavan näkökulman hänen uraansa. Taloudellinen riippumattomuus taidemarkkinoista on mahdollistanut pitkäjänteisen työskentelyn yhteisöllisten ja paikkasidonnaisten projektien parissa sekä luonut tilaa kokeileville toimintatavoille, joiden arvo ei määräydy teosmyynnin kautta.

Tarkasteltaessa Jokelan uraa tästä näkökulmasta keskeiseksi nousee hänen työnsä sellaisten rakenteiden rakentajana, joissa uudenlaiset taiteelliset ja pedagogiset käytännöt ovat voineet kehittyä. Oulun taiteilijaseura, Harmajagalleria, talvitaidehankkeet ja Lapin yliopiston piirissä toteutettu toiminta muodostavat jatkumon, jossa taiteilija toimii samalla organisoijana, kehittäjänä ja mahdollistajana. Tässä mielessä Jokelan perintö näkyy paitsi hänen teoksissaan myös niissä yhteisöissä, verkostoissa ja toimintamalleissa, joiden syntymiseen hän on ollut vaikuttamassa. Hänen uransa osoittaa, että taiteilija voi toimia paitsi teosten tekijänä myös uusien toimintatapojen, yhteistyörakenteiden ja instituutioiden uudistajana.

Lopuksi

Timo Jokelan uran tarkastelu osoittaa, kuinka vaikeaa hänen kohdallaan on tehdä selkeää eroa taiteilijan, kuvataidekasvattajan ja tutkijan roolien välille. Hänen toimintansa on ulottunut ympäristötaiteesta yhteisöllisiin projekteihin, kuvataidekasvatukseen kehittämiseen, tutkimukseen ja kansainvälisiin verkostoihin. Nämä eivät kuitenkaan näyttäydy toisistaan irrallisina osa-alueina, vaan kokonaisuutena, jossa taiteellinen työ, pedagoginen ajattelu ja yhteiskunnallinen toiminta ovat jatkuvasti vaikuttaneet toisiinsa.

Tässä artikkelissa Jokelan uraa on tarkasteltu paikan, ympäristön, yhteisöllisyyden ja kasvatuksen näkökulmista. Näitä teemoja yhdistää pyrkimys ymmärtää taidetta osana ihmisten suhdetta ympäristöönsä ja yhteisöihinsä. Kittilän jokimaisemat, ympäristöliikkeet, paikallisyhteisöt, talvitaidehankkeet ja yliopistokonteksti muodostavat jatkumon, jossa taide näyttäytyy ennen kaikkea vuorovaikutuksen välineenä. Taide toimii tapana ymmärtää paikkaa, käsitellä muutosta ja rakentaa yhteisiä merkityksiä.

Jokelan uran myöhemmässä vaiheessa toteutettu Meän vapaa Ounas -teos (2024) kokoaa yhteen monia hänen toiminnalleen ominaisia piirteitä. Hän toimii teosprosessissa samanaikaisesti taiteilijana, tutkijana, paikallistiedon välittäjänä ja jokivarsiyhteisön jäsenenä. Taiteellinen toteutus, kulttuurihistoriallinen kartoitus ja yhteisöllinen työskentely rakentuvat saman paikkasuhteen ympärille (Jokela & Lappalainen-Imbert 2026). Samalla teos osoittaa, kuinka ympäristöön, paikalliseen tietoon ja yhteisölliseen toimintaan liittyvät kysymykset ovat säilyneet hänen tuotannossaan vuosikymmenestä toiseen.

Jokelan toiminta heijastaa myös laajempia muutoksia suomalaisessa taide- ja kasvatuskentässä. Ympäristötaide, yhteisölliset toimintatavat, paikkaperustainen oppiminen sekä taiteen kytkeytyminen yhteiskunnallisiin ja ekologisiin kysymyksiin ovat nykyisin vakiintuneita osia sekä nykytaidetta että kuvataidekasvatusta. Jokelan työ sijoittuu monin tavoin tämän kehityksen keskeisiin vaiheisiin.

Kun tarkastellaan Jokelan pitkää uraa kokonaisuutena, huomio kiinnittyy lopulta yksittäisten teosten, hankkeiden tai tehtävänimikkeiden sijaan siihen tapaan, jolla hän on johdonmukaisesti rakentanut yhteyksiä ihmisten, paikkojen ja tieteenalojen välille. Tämän vuoksi hänen merkityksensä liittyy yhtä lailla hänen kehittämäänsä ajattelutapaa kuin ympäristötaiteilijana, kuvataidekasvattajana ja tutkijana saavutettuihin ansioihin. Juuri tässä mielessä hänen uransa tarjoaa kiinnostavan näkökulman paitsi yhden taiteilijan elämäntyöhön myös suomalaisen ympäristötaiteen, yhteisötaiteen ja kuvataidekasvatuksen kehitykseen viime vuosikymmeninä.

Lähteet

Haastattelut:

Jokela, T. (5.1.2024). Haastattelu. Haastattelijana Mari Riikonen. Rovaniemi.

Kirjallisuus

Hautala-Hirvioja, T. (2011). Lapin maiseman nykypäivää. Teoksessa K. Linnilä ja S. Savikko (Toim.), *Lapin taide* (s. 401–407). Amanita.

Jokela, T., Lohiniva, L., & Hynynen, M. (1995). Ympäristötaidetapahtuma: Ounasjoen alkulähteiltä Ounasjokisuulle lokakuulta 1994 marraskuulle 1995. Rovaniemen taidemuseo ja Lapin yliopisto.

Jokela, T. (2021). Kuerin matkassa: Paikkaperustainen taideteos ympäristökonfliktissa. *Research in Arts and Education*, 2021(3), 73–97. <https://doi.org/10.54916/rae.119563>

Jokela, T., & Huhmarniemi, M. (2021). Stories transmitted through art for the revitalization and decolonization of the Arctic. Teoksessa R. Sørly, T. Ghaye & B. Kärteit (Toim.), *Stories of change and sustainability in the Arctic regions: The interdependence of local and global* (s. 57–71). Routledge.

Jokela, T. & Lappalainen-Imbert, H. (tulossa 2026). Flowing Ecoculture: Art-Geography in Resistance to Extractivism. Teoksessa M. Huhmarniemi & A. Sohns (Toim.), *Decolonizing ecocultures in the Arctic: collaborations between art and science*. Routledge.

Timo Jokelan 1970-luvun lopun öljymaalauksia Ounasjoelta.
Timo Jokela's oil paintings of Ounas Rivner from the late 1970s.
© 2023 Timo Jokela.

Timo Jokela, *Veenemännän karjan katselupaikka*, 2003.
Mettänväenmaa-ympäristötaidemetsä, Kängäs.

”Tietyillä paikoilla jokivarressa Veenemän, veden emännän, karja nousee joesta rantaniitylle laiduntamaan. Jos sellaisen lehmän onnistuu näkemään ja kiinni saamaan, ei maito lopu koskaan. Mutta lehmän utareita ei saa lypsää koskaan tyhjiksi, sillä silloin Veenemä suuttuu ja hakee lehensä pois.” - Timo 2026

Timo Jokela, *Veenemännän karjan katselupaikka* [The Water Mistress's Cattle Viewing Place], 2003, Mettänväenmaa Environmental Art Forest, Kängäs.

“In certain places along the river, Veenemä's, the Water Mistress's, cattle rise from the river onto the riverside meadow to graze. If you manage to see and catch one of these cows, the milk will never run out. But the cow's udders must never be milked completely dry, for then Veenemä will become angry and take her cattle away.” - Timo 2026

© 2003 Timo Jokela.

Timo Jokela
Tukkilauttatapatuma Joki-projektissa
The wooden raft was part of the River project
 © 1995 Timo Jokela

Timo Jokela

Joella – Virtaan astuminen, installaatio ja video

At the River – Stepping in the Flow, installation and video
2024

© 2024 Tatu Kantomaa / Rovaniemen taidemuseo / Rovaniemi Art Museum.

Timo Jokelan elämäntyö tutkijana

Maria Huhmarniemi

Timo Jokelan tutkijanuraa luonnehtii pitkäjänteinen pyrkimys rakentaa kuvataidekasvatukselle ja taiteelliselle toiminnalle niiden omista lähtökohdista nousevia tutkimuksellisia, metodologisia ja käsitteellisiä välineitä. Käytännön ja teorian jatkuva lomittuminen sekä pohjoinen ulottuvuus maailman-kuvallisena, kulttuurisena ja toiminnallisena kontekstina tekevät hänen tutkimuksestaan omaleimaista. Lapin yliopiston taiteiden tiedekunnan pitkäaikaisten professorien Timo Jokelan ja Mirja Hiltusen kehittämä tutkimus-ajattelu on ohjannut kuvataidekasvatusalan tutkimus- ja kehittämistoimintaa 1990-luvulta lähtien. Heidän johdolla on tutkittu taideperustaisen toimintatutkimuksen metodologialla ja laaja-alaisen paikkaperustaisen taidekasvatuksen näkökulmilla. Näissä tutkimuksissa taide ymmärretään samanaikaisesti tiedontuotannon, pedagogiikan, yhteisöllisen osallisuuden ja yhteiskunnallisen vaikuttamisen välineenä.

Jokelan tutkijaura on sijoittunut murrosvaiheeseen, jolloin sekä kuvataidekasvatuksen tutkimus että taiteellinen tutkimus etsivät paikkaansa suomalaisessa yliopistomaailmassa. Kuvataidekasvatus oli vakiintumassa omaksi tutkimusalakseen samaan aikaan, kun ensimmäiset alan väitöskirjat valmistuivat ja taiteellisen tutkimuksen metodologisia perusteita määriteltiin suomalaisissa yliopistoissa. Lapin yliopiston taiteiden tiedekunta oli yksi niistä ympäristöistä, joissa pohdittiin, millaisia tiedonmuodostuksen tapoja taiteellinen toiminta voi tuottaa ja miten taiteen erityisluonne voidaan huomioida tutkimusmenetelmien kehittämisessä. Samalla kuvataidekasvatuksen tutkimukselle tarkoitettuja julkaisufoorumeita oli verrattain vähän, mikä loi paineen tehdä tutkimusta monitieteisesti ja suunnata sitä myös kasvatustieteen, yhteiskuntatieteiden, kulttuurintutkimuksen ja taiteiden tutkimuksen yleisöille.

Jokelan tutkimuksellisenä tavoitteena on ollut alusta lähtien ylittää tieteenalojen ja ammattikuntien välisiä rajoja. Hän on korostanut sitä, ettei kuvataidekasvatuksen tutkimuksen tule käydä keskustelua ainoastaan alan sisällä, vaan osallistua laajempiin yhteiskunnallisiin, kulttuurisiin ja tieteellisiin keskusteluihin. Tämä tavoite näkyy sekä hänen tutkimustensa aihepiireissä että julkaisutoiminnassa. Taidekasvatusta on tarkasteltu yhteydessä ympäristökysymyksiin, yhteisöjen kehittämiseen, kulttuuripolitiikkaan, matkailuun, hyvinvointiin, muotoiluun ja kestävyysshaasteisiin. Samalla myös opettajat, taiteilijat, kulttuuritoimijat, suunnittelijat, virkahenkilöt ja päätöksentekijät ovat tutkimuksen lukijoita.

Jokelan tutkijanura sijoittuu aikaan, jolloin suomalainen yliopistotutkimus kansainvälistyi voimakkaasti. Suomen- ja englanninkielinen julkaiseminen ovat kulkeneet Jokelan työssä rinnakkain, ja tutkimusta on tehty yhtä aikaa paikallisiin tarpeisiin ja kansainvälisiin keskusteluihin osallistuen. Pohjoinen näkökulma on tarjonnut tähän erityisen lähtökohdan: tutkimus on ollut vahvasti kiinnittynyttä pohjoiseen, arktiseen alueeseen ja niiden yhteisöihin, mutta samalla se on ollut osa kansainvälisiä keskusteluja taidekasvatuksesta, yhteisötaiteesta, paikkaperustaisuudesta, kestävydestä ja dekolonisaatiosta.

Jokelan elämäntyötä tarkasteltaessa on syytä muistaa myös tutkimustyön käytännölliset edellytykset. Suuri osa hänen urastaan sijoittuu aikaan ennen vakiintuneita onlinekonfresseja ja tekoälyavusteista tutkimuskirjoittamista. Kansainvälisten verkostojen rakentaminen, kansainväliseen tutkijayhteistyöhön osallistuminen ja tutkimusjulkaisujen kirjoittaminen perustuivat pitkälti akateemiseen käsityöhön, henkilökohtaisiin kontakteihin ja pitkäjänteiseen yhteistyöhön. Tässä toimintaympäristössä korostuivat tutkimusyhteisöjen merkitys sekä kyky rakentaa uusia avauksia vaihteittain useiden vuosikymmenten ajan. Juuri tällainen kehittävä, yhteisöllinen ja tulevaisuuteen suuntautunut tutkimusote on muodostunut Jokelan tutkimuksellisen elämäntyön tunnusmerkiksi.

Tässä luvussa tarkastelen Timo Jokelan tutkimuksellista elämäntyötä viiden toisiinsa limittyvän teeman kautta: taideperustaisen toimintatutkimuksen uranuurtaja; paikkaperustaisen taidekasvatuksen tekijä ja teoreetikko; arktisen taiteen ja sirkumpolaarisen yhteistyön rakentaja; paikallistiedon ja tutkimustiedon välittäjä sekä tutkimusyhteisöjen johtaja. Näiden teemojen kautta hahmottuu tutkija, jonka työ on samanaikaisesti metodologista, käsitteellistä, pedagogista ja yhteiskunnallista. Sen vaikutus näkyy niin tutkimuksessa, koulutuksessa kuin taiteellisessa toiminnassakin.

Taideperustaisen toimintatutkimuksen uranuurtajana

Erityisen merkittäväksi Timo Jokelan tutkijanuralla on muodostunut taideperustaisen toimintatutkimuksen kehittäminen (Jokela, 2018, 2019; Jokela & Huhmarniemi, 2018, 2025a; Jokela ym., 2015b; Jokela ym., 2019). Sen taustalla oli 1990-luvun lopun tilanne, jossa kuvataidekasvatus nuorena tieteenalana haki omaa tutkimuksellista identiteettiään (Jokela, 2006, 2019). Alan tutkimuksessa hyödynnettiin pääosin muilta tieteenaloilta omaksuttuja laadullisia menetelmiä, kun taas taiteellisen tutkimuksen kentällä korostuivat taiteilijan omaan työskentelyyn perustuvat reflektiiviset ja autoetnografiset lähestymistavat. Jokela ja Mirja Hiltunen tunnistivat tarpeen tutkimusstrategialle, joka vastaisi kuvataidekasvatuksen käytännöllisiin ja kehittämissuuntautuneisiin tiedontarpeisiin säilyttäen samalla taiteen keskeisen aseman tutkimusprosessissa. Hiltunen väitöskirja (2009) muodostikin tärkeän lähtökohdan myöhemmälle metodologiselle kehitystyölle erityisesti pohjoisiin yhteisöihin suuntautuvassa taiteellisessa ja pedagogisessa toiminnassa.

Pitkäjänteisen tutkimus- ja kehittämistyön tuloksena syntyi taideperustainen toimintatutkimus (Art-Based Action Research, ABAR), jossa toimintatutkimuksen, taideperustaisen tutkimuksen ja taiteellisen tutkimuksen lähtökohdat yhdistyivät uudella tavalla (Jokela, 2013, 2017, 2019; Jokela ym., 2015a, 2015b). Tässä tutkimusstrategiassa taide on samanaikaisesti tutkimuksen kohde, aineiston tuottamisen väline ja tiedonmuodostuksen tapa.

Merkittävää Jokelan työssä on myös se, että metodologinen kehittäminen tapahtui kenttätutkimuksen käytännöissä. Taideperustaista toimintatutkimusta kehitettiin tutkimushankkeiden, opetuksen, taiteellisen toiminnan ja kansainvälisen yhteistyön yhteydessä. Prosessi oli itsessään toimintatutkimuksellinen: tutkimusmenetologiaa testattiin, arvioitiin ja tarkennettiin erilaisissa toimintaympäristöissä, kuten yhteisötaiteessa, ympäristötaiteessa, soveltavassa taiteessa, luovan matkailun kehittämisessä, kotoutumistyössä sekä arktisen alueen koulutus- ja tutkimusverkostoissa (Hiltunen, 2009; Jokela & Hiltunen, 2023; Jokela & Huhmarniemi, 2018, 2020, 2021, 2022).

Taideperustainen toimintatutkimus on sittemmin muodostunut Lapin yliopiston kuvataidekasvatuksen tutkimusprofiilin tunnusomaiseksi piirteeksi. Se on integroitunut kehitettyyn projektipedagogiikkaan (Jokela ym., 2024a). Sen vaikutus näkyy lukuisissa tutkimushankkeissa, väitöskirjoissa sekä kansainvälisessä yhteistyössä. Samalla se on vakiintunut yhdeksi merkittävimmistä suomalaisista metodologisista kontribuutioista kansainväliseen taidekasvatuksen tutkimukseen.

Paikkaperustaisen taidekasvatuksen tekijä ja teoreetikko

Metodologisen työn rinnalla Jokela on ollut keskeinen paikkaperustaisen taidekasvatuksen kehittäjä ja teoreetikko. Hänen tutkimuksissaan pohjoinen ympäristö, paikalliskulttuurit, yhteisöt ja ekologiset kysymykset näyttäytyvät toimintaympäristöinä ja aktiivisina tiedonmuodostuksen, oppimisen ja merkitysten rakentumisen lähtökohtina. Jokela on ollut rakentamassa ymmärrystä siitä, miten taidekasvatus voi vahvistaa ihmisten suhdetta paikkaan, paikallishistoriaan ja ekosysteemeihin sekä samalla edistää yhteisöllistä ja ekologista vastuullisuutta. Kehittäminen käynnistyi Jokelan omakohtaisesta ympäristötaiteellisesta työskentelystä ja sen käsitteellistämisestä monitieteisessä ympäristökasvatuksen tutkimuskeskustelussa ensin suomeksi (Jokela, 1995, 1996, 1997) ja sitten kansainvälisesti (Jokela, 2008a, 2012).

Usein koulupiha mahdollisti paikkaperustaisen taide- ja ympäristökasvatuksen (Jokela, 2008b) ja yhteisöllisen taidekasvatus valtavirtaistui rinnakkaisena työnä Hiltusen kanssa (Jokela, 2021; Jokela & Hiltunen, 2014; Jokela & Hiltunen, 2023).

Jo varhain Jokelan tutkimuksissa on korostunut relationaalinen ajattelu, jossa ihmiset, yhteisöt, kulttuurit ja ympäristöt ymmärretään keskinäissuhteissa rakentuviksi. Siten Jokelan työ ennakoii monia myöhemmin kansainvälisessä keskustelussa vahvistuneita näkökulmia, kuten yhteismuotoutumisen (*becoming with*) (Haraway, 2016), intra-aktion (*intra-action*) (Barad, 2007) ja vastaavuuden (*correspondence*) (Ingold, 2017) käsitteitä. Jokelan tutkimuksissaan oppiminen ei tapahdu irrallaan ympäristöstä, vaan suhteissa paikkoihin, maisemiin, materiaaleihin, kulttuuriin käytäntöihin ja muihin elollisiin toimijoihin.

Ympäristö- ja yhteisötaiteen sekä paikkaperustaisen taidekasvatuksen tutkimuksessa Jokela on ollut kehittämässä pedagogisia lähestymistapoja, joissa luonnon havainnointi, materiaallinen toiminta, kehollinen kokemus ja paikkasuhteen syventäminen muodostavat perustan ekologiselle ymmärrykselle (Hiltunen, 2016; Jokela, 2016; Huhmarniemi & Hiltunen, 2018; Huhmarniemi ym., 2021). Keskeistä on ollut näkemys taidekasvatuksesta toimintana, joka voi vahvistaa yksilöiden ja yhteisöjen suhdetta ympäristöön sekä tukee laajempaa kulttuurista ja ekologista kestävyysmurrosta.

Jokelan tutkimusympäristössä huomio on vähitellen siirtynyt ihmiskeskeisistä näkökulmista kohti luonnon, muiden lajien ja ekosysteemien toimijuuden tunnistamista. Kuvataidekasvatuksen tehtäväksi ei nähdä ainoastaan ympäristötietoisuuden lisääminen, vaan syvempien arvojen, suhteiden ja maailmasuhteiden tukeminen. Taide mahdollistaa kokemuksellisten ja emotionaalisten yhteyksien rakentumisen monilajiseen ympäristöön tavalla, joka voi vahvistaa ekologista vastuullisuutta ja kestäväää elämäntapaa. Jokelan työ on osoittanut, kuinka taidekasvatus tarjoaa välineitä maailmasuhteen

tunnistamiseen, näkyväksi tekemiseen, kriittiseen tarkasteluun ja uudelleen-kuvitteluun yhteisöissä. Tätä relationaalista taide- ja kasvatustajattelua kokosi osaltaan Päivi Granön, Mirja Hiltusen ja Timo Jokelan yhdessä toimittama teos *Suhteessa maailmaan: ympäristöt oppimisen avaajina* (Granö ym., 2018), jossa oppimista tarkastellaan ihmisten, ympäristöjen ja yhteisöjen välisinä suhteina. Viime vuosina tällainen ajattelu on noussut yhä ajankohtaisemmaksi posthumanistisissa ja uusmaterialistisissa keskusteluissa, joissa myös ei-inhimillisten toimijoiden merkitys tunnustetaan aiempaa vahvemmin (Barrett & Bolt, 2013; Bennet, 2020).

Keskeinen Jokelan tutkimuksellinen avaus on myös ekokulttuurin käsitteen kehittäminen. Sen avulla hän on kuvannut pohjoisille alueille ominaista luonnon ja kulttuurin välistä keskinäistä kietoutumista, jossa yhteisölliset käytännöt, elinkeinot, taiteellinen ilmaisu ja ympäristö muodostavat erottamattoman kokonaisuuden (Jokela & Hiltunen, 2024; Jokela, 2025a). Ekokulttuurin käsite tarjoaa vaihtoehdon dualistiselle modernistiselle ajattelulle, jossa luonto ja kulttuuri sekä taide, käsityö ja muotoilu erotetaan toisistaan. Jokelan tutkimuksissa pohjoisten alueiden kulttuuriperinteet, nykytaide ja arjen käytännöt näyttävät jatkuvana vuoropuheluna perinteen, nykyhethen ja tulevaisuuden, paikallisen ja globaalin sekä ihmisen ja muun luonnon välillä.

Paikkaperustaisen taidekasvatuksen kehittäjänä Jokelan merkittävin panos onkin ollut sen osoittaminen, että paikka on aktiivinen toimija oppimisessa, kulttuurisessa identiteetissä ja kestäväen tulevaisuuden rakentamisessa (Huhmarniemi & Jokela, 2025a). Hänen työnsä on tehnyt näkyväksi, miten taidekasvatus voi kytkeä yhteen paikallisen tiedon, yhteisöllisen toiminnan, ympäristösuhteen ja globaalit kestävyysshaasteet tavalla, joka on vaikuttanut syvästi niin suomalaisen kuin kansainvälisenkin taidekasvatuksen kehitykseen. Edelleen hän myös jatkaa tätä tutkimusta kiinnittyen aina uusiin tieteellisiin käsitteisiin ja paradigmoihin (Huhmarniemi ym., tulossa).

Arktisen taiteen käsitteellistäjä ja sirkumpolaarisen yhteistyön rakentaja

Yksi Timo Jokelan tutkijanuran merkittävimmistä saavutuksista liittyy arktisen taiteen tutkimuksen, koulutuksen ja kansainvälisen yhteistyön kehittämiseen. Siinä missä hänen työnsä taideperustaisen toimintatutkimuksen parissa tarjosi kuvataidekasvatukselle uuden metodologisen perustan, avasi hänen toimintansa arktisen taiteen alueella uuden tutkimus- ja keskustelukentän pohjoisille taide- ja muotoilualoille. Jokela on ollut keskeisessä roolissa arktisen taiteen ja taidekasvatuksen keskusteluissa luomassa tutkimukselle käsitteellisiä, tutkimuksellisia ja institutionaalisia puitteita.

Jokelan ajattelussa arktinen taide on käsite, joka tekee näkyväksi pohjoisten alueiden omaleimaisia tietämisen, elämisen ja taiteellisen ilmaisun tapoja. Hän on tarkastellut arktista taidetta suhteessa paikallisuuteen, yhteisöllisyyteen, ympäristösuhteeseen, kestäväyyteen ja kulttuuriseen monimuotoisuuteen (Jokela, 2020; Jokela & Huhmarniemi, 2021; Huhmarniemi & Jokela, 2020a, 2020b). Samalla arktisen taiteen käsite on tarjonnut välineen pohtia, miten taide voi osallistua pohjoisia yhteisöjä koskeviin keskusteluihin sekä vahvistaa alueiden kulttuurista elinvoimaa ja toimijuutta.

Arktisen taiteen käsitteellistämässä Jokela on korostanut erityisesti kulttuurisen ja alueellisen dekolonisaation rinnakkaisuutta (Jokela & Huhmarniemi, 2025b). Hänen työnsä on osallistunut keskusteluun siitä, kuinka arktisia alueita ja niiden kulttuureja on historiallisesti kuvattu ulko-puolisista ja usein kolonialistisista näkökulmista. Pohjoista luontoa koskevat romantisoidut ja yksinkertaistavat representaatiot ovat pitkään hallinneet arktisen alueen kuvastoa niin taiteessa kuin populaarikulttuurissakin (Chartier, 2018; Gismondi, 2019). Vastauksena tähän Jokela on tarkastellut arktista taidetta paikallisiin kokemuksiin, kulttuuriseen monimuotoisuuteen ja pohjoisten yhteisöjen omaan ääneen perustuvana toimintana sekä laajentanut sen käsitettä kohti pohjoisille kulttuureille ominaisia holistisempia tekemisen

tapoja. Hän on tuonut esiin, ettei esimerkiksi saamelaisessa kulttuurissa eikä monissa muissakaan pohjoisissa luontokulttuureissa tehdä jyrkkää eroa taiteen, käsityön, muotoilun ja käytännöllisen toiminnan välillä (Guttorm, 2015; Hautala-Hirvioja, 2014). Tämä näkökulma haastaa länsimaisen taidejärjestelmän vakiintuneita luokitteluja ja avaa vaihtoehtoisia tapoja ymmärtää taide osana kulttuuria, elinympäristöä ja yhteisöllistä tietämistä. Edistääkseen kestävyysorientoitunutta, kulttuurisensitiivistä ja dynaamista arktisen taiteen ja taidekasvatuksen toimintaa Jokela on lisäksi tuottanut ja toimittanut useita käsikirjoja (Jokela ym., 2024b, 2024c; Huhmarniemi & Jokela, 2025b).

Koska arktisen taiteen käsitteellä viitataan usein myös perinteisiin ja historiallisiin ilmaisumuotoihin, Jokela kollegoineen on kehittänyt käsitteen uudistava arktinen taide (new genre Arctic art) kuvaamaan erityisesti dialogista, yhteiskunnallisesti sitoutunutta, julkista ja poliittista arktista nykytaidetta (Jokela ym., 2021). Käsite juontuu Suzanne Lacyn (1995) tunnetuksi tekemästä uuden polven julkisen taiteen (new genre public art) ajattelusta, jossa taiteen merkitys rakentuu vuorovaikutuksessa yhteisöjen ja yhteiskunnallisten kysymysten kanssa. Uudistavan arktisen taiteen käsitteen avulla on täsmennetty sellaisia nykytaiteen käytäntöjä, jotka käsittelevät pohjoisten alueiden kulttuurisia, sosiaalisia ja ympäristöpoliittisia kysymyksiä taiteellisen toiminnan keinoin (Jokela ym., 2021). Käsite on otettu käyttöön tutkimuskeskusteluissa (Huhmarniemi & Lande, 2025; Ruotsalainen, 2024, 2026).

Uudistavan arktisen taiteen keskusteluun on kehitetty myös uudistavan arktisen taidekasvatuksen ajatusmalli (Jokela & Hiltunen, 2024). Siinä huomio kohdistuu taiteen pedagogisiin mahdollisuuksiin, yhteisölliseen oppimiseen ja kulttuuriseen osallisuuteen arktisissa konteksteissa. Sekä uudistavan arktisen taiteen että uudistavan arktisen taidekasvatuksen käsitteet ovat vakiintuneet kansainvälisissä arktisissa tutkimus- ja koulutusverkostoissa, joissa niitä käytetään kuvaamaan pohjoisista lähtökohdista rakentuvaa, yhteiskunnallisesti vaikuttavaa ja tulevaisuussuuntautunutta taiteellista ja taidekasvatuksellista toimintaa.

Jokelan kontribuutio arktisen taiteen tutkimukselle laajenee siten lukuisista yhteistyöprojekteista ja julkaisuista eteenpäin. Hänen työnsä merkitys näkyy käsitteissä, tutkimusverkostoissa ja keskusteluissa, jotka ovat tehneet arktisesta taiteesta tunnistetun tutkimus- ja toiminta-alueen. Samalla hän on ollut rakentamassa sirkumpolaarista kulttuurista vuoropuhelua, jossa pohjoisia alueita tarkastellaan niiden omista lähtökohdista käsin ja jossa taide toimii sekä tiedonmuodostuksen että yhteiskunnallisen vaikuttamisen välineenä.

Kahdella katseella pohjoiseen: paikallistiedon ja tutkimustiedon välittäjänä

Timo Jokelan tutkimuksellisessa elämäntyössä korostuu myös hänen asemansa paikallistiedon kantajana ja välittäjänä. Jokelan lapsuus, nuoruus ja osa-aikainen asuminen Ounasjoen varrella Kittilässä, osallistuminen paikallisyhteisöjen toimintaan sekä syvällinen ympäristön, kulttuurin ja historian tuntemus ovat luoneet perustan sellaiselle tietämisen tavalle, jota kansainvälisessä tutkimuskirjallisuudessa määritellään käsitteillä yhteisöjen vanhimiksi ja tiedonhaltijoiksi (Elder ja Knowledge Holder). Monille yhteisöille Jokela on näyttäytynyt tutkijan ohella vanhemman sukupolven tietäjänä, jonka ymmärrys pohjoisesta ympäristöstä ja kulttuurista on rakentunut vuosikymmenten kokemuksen, osallistumisen ja yhteisöllisten suhteiden kautta.

Koko uransa ajan Timo Jokelan on tehnyt tutkimus- ja taiteilijatyötään Ounasjoen jokivarsiyhteisöissä, joissa hän on yhdistänyt paikallistiedon, yhteisötaiteen ja tutkimuksellisen ajattelun (Jokela 1997, 2025b). Hänen pitkäaikaisessa työssään Ounasjoki näyttäytyy ekokulttuurisena toimijana, joka kietoutuu alueen historiaan, elinkeinoihin, identiteetteihin ja yhteisölliseen muistiin. Tätä näkökulmaa ilmentää erityisesti yhteisötaideteos *Meän vapaa Ounas*, jossa joen suojelun historia, paikalliset muistot ja nykyiset ympäristökysymykset yhdistyivät osallistavaan taiteelliseen työskentelyyn (Jokela, 2024). Teoksessa konkretisoituu Jokelan tavalle ominainen lähes-

tymistapa, jossa taide toimii yhteisöllisen muistamisen, paikallisen osallisuuden ja ympäristösuhteen vahvistamisen välineenä. Samalla työ heijastaa hänen erityistä asemaansa Ounasjoen alueella: hän toimii yhtä aikaa taiteilijana, tutkijana, paikallistiedon kantajana ja yhteisön jäsenenä, jonka työssä paikallinen kokemustieto ja akateeminen tieto ovat jatkuvassa vuoropuhelussa.

Tätä asemaa voidaan tarkastella alkuperäiskansatutkimuksessa tunnetun *Two-Eyed Seeing* -ajattelun kautta. Sen keskeisenä ajatuksena on nähdä maailma samanaikaisesti paikallisen, kokemuksellisen tiedon sekä tieteellisen tiedon näkökulmista ilman, että kumpaakaan asetetaan toisen yläpuolelle (Bartlett ym., 2012). Jokelan työssä paikallistuntemus ja kulttuurinen ymmärrys ovat olleet vuoropuhelussa tutkimuksellisen tiedonmuodostuksen kanssa. Siitä ovat syntyneet monet hänen paikkaperustaisen taidekasvatuksen, yhteisötaiteen ja arktisen taiteen tutkimukselliset avauksensa.

Jokelan merkitys ei siten rajoitu tutkijana tuotettuun tietoon, vaan hän on myös tiedon välittäjä sukupolvien, yhteisöjen ja tietoperinteiden välillä. Hänen työnsä osoittaa, että kestävä tulevaisuuden rakentaminen edellyttää sekä tieteellistä ymmärrystä että paikallisiin kokemuksiin, kulttuurisiin käytäntöihin ja ympäristön pitkäaikaiseen tuntemukseen perustuvaa viisautta. Tässä mielessä hänen elämäntyönsä ilmentää kahden näkökulman samanaikaista näkemistä: paikallisen tietäjän ja akateemisen tutkijan katseiden yhdistymistä.

Tutkimusyhteisöjen johtaja

Timo Jokelan tutkijanuran yksi keskeisistä ulottuvuuksista on ollut tutkimusyhteisöjen määrätietoinen rakentaminen. Siten hänen työnsä näkyy myös niissä yhteisöissä, verkostoissa ja yhteistyön rakenteissa, jotka ovat mahdollistaneet uuden tiedon tuottamisen ja tutkimusalan kehittymisen. Jokela on ymmärtänyt tutkimuksen yhteisöllisenä toimintana, jossa tieto rakentuu vuorovaikutuksessa tutkijoiden, opiskelijoiden, taiteilijoiden, yhteisöjen ja eri alojen asiantuntijoiden kesken.

Tunnustuksena tästä työstä Jokela nimettiin University of the Arcticin UArctic Chair -tehtävään vuosiksi 2022–2024. UArctic Chair -nimitykset osoitetaan ansioituneille tutkijoille, joiden toiminta vahvistaa arktiselle alueelle merkittäviä tutkimus- ja koulutusaloja. Tehtävässä Jokela edisti tutkimus- ja koulutus-yhteistyötä UArcticin jäsenorganisaatioiden ja temaattisten verkostojen välillä sekä rakensi uusia kumppanuuksia laajemman arktisen yhteisön piirissä. Nimitys heijasti samalla hänen pitkään jatkunutta työtään kansainvälisenä verkostojen rakentajana ja pohjoisten näkökulmien puolestapuhujana.

Erityisen näkyvästi tämä työ on toteutunut University of the Arcticin Arctic Sustainable Arts and Design (ASAD) -verkostossa, jonka perustajana ja pitkäaikaisena johtajana Jokela on toiminut. Vuonna 2012 perustettu verkosto on tuonut yhteen taide- ja muotoilualan koulutusorganisaatioita, tutkijoita, opiskelijoita ja kulttuuritoimijoita koko sirkumpolaariselta alueelta yhteisten tutkimus-, koulutus- ja kehittämistavoitteiden äärelle (Jokela & Coutts, 2018a). Verkoston merkitys on ollut huomattava aikana, jolloin arktisen alueen ekologiset, kulttuuriset ja yhteiskunnalliset kysymykset ovat nousseet kansainvälisen huomion kohteiksi. Muun muassa *Relate North* -kirjasarja, johon Jokela toimitti vuosien ajan professori Glen Couttsin kanssa, on merkittävä tutkimusjulkaisukokonaisuus, joka on vahvistanut arktisen taidekasvatuksen vaikuttavuutta (Jokela & Coutts, 2014, 2015, 2016, 2017, 2018b, 2019, 2020, 2021; Coutts & Jokela, 2022, 2023). *Relate North* kirjasarja on jatkunut tämän jälkeenkin ja vuoden 2024 laitoksessa Jokela oli edelleen toimittaja (Jokela ym., 2024; Humarniemi ym., 2025). Olen olennaista, että työ jatkuu ASAD-verkostossa.

ASAD-verkoston kautta on toteutettu konferensseja, julkaisuja, liikkuvuusohjelmia ja tutkimushankkeita. Verkosto on ollut tärkeä foorumi arktisen taiteen, muotoilun ja taidekasvatuksen käsitteelliselle kehittämiselle sekä kulttuuripoliittiselle vaikuttamiselle. Samalla se on vahvistanut arktisen taiteen asemaa omana tutkimus- ja koulutusalanana sekä tuonut näkyväksi pohjoisten alueiden kulttuurista erityisyyttä kansainvälisessä keskustelussa.

Tutkimusyhteisöjen rakentaminen on ollut keskeistä myös Lapin yliopistossa. Alun perin pienestä tutkija-taidekasvattajien ryhmästä kehittyi vuosien kuluessa Northern Art, Community, and Environment (NACER) -tutkimusryhmä, joka tunnetaan kansainvälisesti erityisesti taideperustaisen toimintatutkimuksen, paikkaperustaisen taidekasvatuksen ja arktisen taiteen tutkimuksen keskuksena. Ryhmän piirissä on toteutettu lukuisia väitöstutkimuksia, tutkimushankkeita ja kansainvälisiä yhteistyöprojekteja. Samalla siitä on muodostunut tärkeä tutkijakoulutuksen ympäristö useille tutkijasukupolville.

Jokelan ohjaava vaikutus näkyy myös tutkimusaiheiden jatkuvuudessa ja kehittämisessä. Hänen tutkimusyhteisössään ovat valmistunut lukuisia väitöskirjoja, joiden ohjaajana on toiminut NACER-ryhmän johtotiimistä myös Mirja Hiltunen ja Maria Huhmarniemi. Väitöskirjoja on valmistunut lukuisia, kuten Ainalinpää (2019), Griniuk (2022), Heinonen (2025), Härkönen (2021), Jónsdóttir (2017), Joy (2018), Luostarinen (2023), Korsström-Magga (2025), Manninen (2021) ja Rinne (2021). Minäkin kirjoitan tätä lukua Jokelan ohjauksessa väittelleenä (Huhmarniemi, 2016). Näissä väitöskirjoissa taideperustaisen toimintatutkimuksen, paikkaperustaisuuden, yhteisöllisen taidekasvatuksen, posthumanistisen ajattelun ja ekologisen kestävyuden teemoja on edelleen kehitetty. Tälle tutkimusyhteisölle on ollut ominaista, että tutkimukset rakentuvat osaksi keskustelua, jossa käsitteitä, menetelmiä ja käytäntöjä kehitetään yhdessä. Työ jatkuu edelleen. Nyt, kun Jokela täyttää 70 vuotta, kolme hänen ohjaamaansa väitöskirjatutkijaa valmistautuu väitökseen: Isomursu (tulossa), Lintumäki (tulossa) ja Stöckell (tulossa). Edelleen väitöksiä valmistuu lähivuosina.

Yksi Jokelan ansio tutkimusyhteisön rakentajana on ollut yhteistyöhön perustuvan julkaisemisen vahvistaminen. Tutkimus on ollut kollektiivista tiedonrakentamista, mikä näkyy laajana kanssakirjoittajuutena väitöskirjatutkijoiden, kollegojen ja kansainvälisten yhteistyökumppaneiden kanssa. Yhteisjulkaisut ovat olleet tutkijakoulututusta, jossa nuoremmat tutkijat ovat päässeet tutkimuskeskusteluun osana tutkimusyhteisöä.

Jokelan elämäntyötä tarkasteltaessa tutkimusyhteisöjen rakentaminen näyttäytyykin yhtä merkittävänä saavutuksena kuin hänen metodologiset ja käsitteelliset avauksensa. Hänen vaikutuksensa näkyy ihmisissä, verkostoissa, tutkimusperinteissä ja yhteistyön tavoissa, jotka jatkuvat ja kehittyvät edelleen. Tällainen tutkimuksellinen perintö rakentuu pitkäjänteiselle työlle, jossa tutkijoiden, opiskelijoiden, taiteilijoiden ja yhteisöjen väliset suhteet on nähty tiedontuotannon tärkeimpänä voimavarana. Tässä mielessä Jokela on ollut paitsi tutkija myös tutkimusyhteisöjen rakentaja ja mahdollistaja.

Lopuksi

Timo Jokelan tutkimuksellisen elämäntyön merkitys näkyy tavassa, jolla kuvataidekasvatuksen tutkimusta nykyisin tehdään ja ymmärretään. Jokelan perintö on tutkimuskulttuurissa, jota hän on ollut rakentamassa. Hänen työnsä on kannustanut tutkijoita, opettajia, taiteilijoita ja opiskelijoita näkemään tiedon yhteisesti rakennettavana, käytäntöihin kytkeytyvänä ja tulevaisuuteen suuntautuvana toimintana. Taide, pedagogiikka, tutkimus ja yhteiskunnallinen toiminta ovat toisiinsa kietoutuvia tiedonmuodostuksen ja vaikuttamisen käytäntöjä. Yhdessä Mirja Hiltusen kanssa hän on osoittanut, että taide ja taidekasvatus voivat toimia samanaikaisesti oppimisen, tutkimuksen, yhteiskunnallisen osallistumisen ja kulttuurisen uudistumisen välineinä pohjoisissa ekokulttuureissa.

Jokelan työssä tutkimus on ollut suhteissa tapahtuvaa toimintaa: vuoropuhelua paikkojen, yhteisöjen, kulttuurien, ympäristöjen ja erilaisten tietämisen tapojen välillä. Taideperustaisen toimintatutkimuksen kehittäjänä, paikkaperustaisen taidekasvatuksen teoreettikkona, arktisen taiteen käsitteellistäjänä sekä tutkimusyhteisöjen ja kansainvälisten verkostojen rakentajana hän on ollut vahvistamassa tutkimuksellista ajattelua, jossa paikallinen ja globaali, kokemuksellinen ja tieteellinen sekä taiteellinen ja pedagoginen tieto voivat toimia yhdessä. Tässä taiteen, tutkimuksen, paikan ja yhteisöjen risteyskohdassa voidaan nähdä Timo Jokelan tutkijanuran merkittävin ja pitkäkestoinen perintö.

Lähteet

- Ainalinpää, E. (2019). *Kasvitaiteen ekologiset ulottuvuudet: elämisidonnaisista vuorovaikutustarkasteluista kestävyystavoitteeseen taidetoimintaan*. [Väitöskirja, Lapin yliopisto]. Lapin yliopisto.
- Barad, K. (2007). *Meeting the universe halfway: Quantum physics and the entanglement of matter and meaning*. Duke University Press.
- Barrett, E., & Bolt, B. (Toim.). (2013). *Carnal knowledge: Towards a 'new materialism' through the arts*. I.B. Tauris.
- Bartlett, C., Marshall, M., & Marshall, A. (2012). Two-eyed seeing and other lessons learned within a co-learning journey of bringing together Indigenous and mainstream knowledges and ways of knowing. *Journal of Environmental Studies and Sciences*, 2, 331–340. <https://doi.org/10.1007/s13412-012-0086-8>
- Bennett, J. (2020). *Materian väre: Olioiden poliittinen ekologia*. (T. Kilpeläinen, suom.). niin & näin. (Alkuperäinen teos julkaistu 2010)
- Chartier, D. (2018). *What is the imagined North?* Presses de l'Université du Québec.
- Gismondi, C. J. (2019). Why is the Arctic always white? Circumpolar Indigenous artists in the age of the Anthropocene. *Esse*, 97(97), 92–95. <https://esse.ca/en/young-critics/why-is-the-arctic-always-white-circumpolar-indigenous-artists-in-the-age-of-the-anthropocene/>
- Coutts, G., & Jokela, T. (Toim.). (2022). *Relate North #9*. InSEA publications. <https://research.ulapland.fi/fi/publications/relate-north-9>
- Coutts, G., & Jokela, T. (Toim.). (2023). *Relate North: Possible Futures*. https://www.insea.org/wp-content/uploads/2023/12/RelateNorth-PossibleFutures_WEB.pdf
- Granö, P. M., Hiltunen, M. L., & Jokela, T. (Toim.). (2018). *Suhteessa maailmaan: ympäristöt oppimisen avaajina*. Lapland University Press. <http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-310-934-6>
- Griniuk, M. (2022). *Techno-voyeurism into a (performing) body* [Väitöskirja, Lapin yliopisto]. Lapin yliopisto. <https://urn.fi/URN:ISBN:978-952-337-335-8>
- Guttorm, G. (2015). Contemporary duodji – a personal experience in understanding traditions. Teoksessa T. Jokela & G. Coutts (Toim.), *Relate North. Art, heritage & identity* (s. 60–76). Lapland University Press.
- Haraway, D. J. (2016). *Staying with the trouble: Making kin in the Chthulucene*. Duke University Press.
- Hautala-Hirvioja, T. (2014). Saamelaisen nykytaiteen moninaisuus. *Agon*, 13(3), 14–20. <http://agon.fi/article/saamelaisen-nykytaiteen-moninaisuus>
- Heinonen, H. (2025). *Matkoja intensiteetteihin: Kuvataidekasvatuksen posthumanistiset tilat ja kuvien todellisuudet* [Väitöskirja, Lapin yliopisto]. Lauda. <https://lauda.ulapland.fi/handle/10024/66414>

Hiltunen, M. (2009). Yhteisöllinen taidekasvatus. Performatiivisesti pohjoisen sosiokulttuurisissa ympäristöissä. [Väitöskirja, Lapin yliopisto]. Lauda. <https://urn.fi/URN:NBN:fi:ula-20111141039>

Hiltunen, M. (2016). Astumisia virtaan. Teoksessa A. Suominen (Toim.), *Taidekasvatus ympäristöhuolen aikakaudella. Avauksia, suuntia, mahdollisuuksia* (s. 200–212). Aalto-yliopisto.

Huhmarniemi, M. (2016). *Marjamatkoilla ja kotipalkisilla. Keskustelua Lapin ympäristökonflikteista nykyaikaiseen keinoihin*. [Väitöskirja, Lapin yliopisto]. Lauda. <https://urn.fi/URN:ISBN:978-952-484-898-5>

Huhmarniemi, M., Burnett, K., & O’Grady, A. (Eds.) (2025). *Relate North: Lessons of the Land*. InSEA Publications. <https://doi.org/10.24981/2025-RNLL>

Huhmarniemi, M., & Hiltunen, M. (2018). YTYä esi- ja alkuopetukseen – toimintamalleja ympäristö- ja yhteisötaiteeseen. Teoksessa S. Rusanen, M. Kuusela, K. Rintakorpi & K. Torkki (Toim.), *Mun kuvista kulttuuriin: kuvataidetta esi- ja alkuopetukseen*. (s. 109–130). Lasten keskus.

Huhmarniemi, M., & Jokela, T. (2020a). Arctic art and material culture: Northern knowledge and cultural resilience in the Northernmost Europe. Teoksessa L. Heininen; H. Exner-Pirot & J. Barnes (Toim.), *Arctic yearbook 2020: Climate change and the Arctic: global origins, regional responsibilities?* Arctic Portal. <https://arcticyearbook.com/arctic-yearbook/2020/2020-scholarly-papers/350-arctic-art-and-material-culture-northern-knowledge-and-cultural-resilience-in-northernmost-europe>

Huhmarniemi, M., & Jokela, T. (2020b). Arctic arts with pride: discourses on Arctic arts, culture and sustainability. *Sustainability*, 12(2), 604. <https://doi.org/10.3390/su12020604>

Huhmarniemi, M., & Jokela, T. (2025a). Kuvataidekasvatus kestävyuden vipuvoimana. *Research in Arts and Education*, 2025(1), 140–164. <https://doi.org/10.54916/rae.145623>

Huhmarniemi, M., & Jokela, T. (Toim.). (2025b). *Living with Land and people: A Handbook for artistic project and art-based action research in the Arctic*. Lapin yliopisto. <https://urn.fi/URN:ISBN:978-952-337-505-5>

Huhmarniemi, M., Jokela, T., & Hiltunen, M. (2021). Paradigm shifts in northern art, community and environment studies for art teacher education. *Social Sciences & Humanities Open*, 4(1), 100181. <https://doi.org/10.1016/j.ssaho.2021.100181>

Huhmarniemi, M., Jokela, T., & Luostarinen, N. (tulossa). Taideperustainen ekokulttuurinen innostaminen: Kohti kulttuurista kestävyysmurrosta sosiaalipedagogiikan ja taidekasvatuksen yhteydessä. *Sosiaalipedagogiikka*.

Huhmarniemi, M., & Lande, A. K. (2025). Observation of change as a new genre Arctic art. In A. Sohns (Ed.), *Artistic dialogues with the Arctic North: Environmental change and identity in transition* (pp. 13–26). Routledge.

Härkönen, E. (2021). *Seeking culturally sustainable art education in higher education: The Northern perspective* [Väitöskirja, Lapin yliopisto]. Lauda. <http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-337-268-9>

Ingold, T. (2017). On human correspondence. *Journal of the Royal Anthropological Institute*, 23(1), 9–27. <https://doi.org/10.1111/1467-9655.12541>

Isomursu, E. P. (tulossa). *Maisemakuvan aitous. Kuvallisen todellisuuden kerrostumia Pohjoisessa* [Väitöskirja, Lapin yliopisto]. Lauda. <https://urn.fi/URN:ISBN:978-952-337-570-3>

Jónsdóttir, Á. (2017). *Artistic actions for sustainability: potential of art in education for sustainability* [Väitöskirja, Lapin yliopisto]. Lauda. <http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-337-016-6>

Jokela, T. (1995). Ympäristötaiteesta ympäristökasvatukseen. Teoksessa M-H. Mantere (Toim.), *Maan kuva. Kirjoituksia taiteeseen perustuvasta ympäristökasvatuksesta* (s. 24–37). Taideteollinen korkeakoulu.

Jokela, T. (1996). Ympäristöstä paikaksi, paikasta taiteeksi. Teoksessa A. Huhtala (Toim.), *Ympäristö – arvot?. Heijastuksia pohjoiseen* (s. 161–176). Lapin yliopisto.

Jokela, T. (1997). Ympäristötaide paikkakasvatuksena. Teoksessa M. Käpylä & R. Wahlström (Toim.), *Vihreä ihminen. Ympäristökasvatuksen menetelmäopas* (s. 149–166). Jyväskylän yliopiston täydennyskoulutuskeskus.

Jokela, T. (2006). Nurkasta ulos. Kuvataidekasvatuksen uusia suuntia. Teoksessa K. Kettunen, M. Hiltunen, S. Laitinen & M. Rastas (Toim.), *Kuvien keskellä* (s. 71–85). Like.

Jokela, T. (2008a). A wanderer in the landscape. Teoksessa G. Coutts & T. Jokela (Toim.), *Art, community and environment: Educational perspectives* (s. 217–240). Intellect.

Jokela, T. (2008b). Pohjoinen koulupiha yhteisöllisen taidekasvatuksen ja psykososiaalisen hyvinvoinnin näyttämönä. Teoksessa A. Ahonen (Toim.), *Psykososiaalisen hyvinvoinnin edistäminen opetustyössä* (s. 161–176). Lapin yliopisto.

Jokela, T. (2012). The art of art education and the status of creative dialogue. Teoksessa C.-P. Buschkuhle (Toim.), *Ein diskurs zur künstlerische bildung* (s. 359–76). Athene.

Jokela, T. (2013). Engaged art in the North. Aims, methods, contexts. Teoksessa T. Jokela, G. Coutts, M. Huhmarniemi & E. Härkönen (Toim.), *Cool – Applied visual arts in the North* (s. 10–21). Lapin yliopisto.

Jokela, T. (2016). Yhteisöllistä ympäristötaidekasvatusta pohjoisessa. Teoksessa A. Suominen (Toim.), *Taidekasvatus ympäristöhuolen aikakaudella. Avauksia, suuntia, mahdollisuuksia* (s. 69–83). Aalto-yliopisto.

Jokela, T. (2017). Art of art education through art-based action research for the North. Teoksessa M. Fritzche & A. Schnurr (Toim.), *Fokussierte Komplexität – Edenen von Kunst und Bildung* (s. 55–67). ATHENA.

Jokela, T. (2018). Culture sensitive participatory art as visual ethnography in the North. *Visual Ethnography*, 6(2), 89–112.

Jokela, T. (2019). Arts-based action research in the North. Teoksessa G. W. Noblit, G. W. (Toim.), *Oxford research encyclopedia of education*. Oxford University Press. <https://doi.org/10.1093/acrefore/9780190264093.013.522>

Jokela, T. (2020). Ethics of Arctic sustainable art: Indigenous and non-indigenous dialogue. Teoksessa C-P. Busckhule & R. Vella (Toim.), *Art-ethic-education* (s. 202–219). Brill.

Jokela, T. (2021). Yhdessä tekemisestä kanssatietämiseen. Teoksessa M. Huhmarniemi, S. Wallenius-Korkalo & T. Jokela (Toim.), *Dialogista vaikuttamista – yhteisöllistä taidekasvatusta pohjoisessa* (s. 32–44). Lapin yliopisto.

Jokela, T. (2024). *Meän vapaa Ounas muisteluteos*. Lapin yliopisto. <https://urn.fi/URN:ISBN:978-952-337-468-3>

Jokela, T. (2025a). New genre Arctic art education as decolonisation and ecocultural revitalization. Teoksessa L. Kriel, B. van Haute, & E. Wagner (Toim.), *Exploring art education: Transculturality and social entanglement* (s. 23–40). Waxmann.

Jokela, T. (2025b). At the River: Stepping in the Flow. teoksessa A. Sohns (Toim.), *Artistic dialogues with the Arctic North : Environmental change and identity in transition* (s. 185–199). Routledge. <https://doi.org/10.4324/9781003545880-17>

Jokela, T.; Berliner, P., & Manninen, A. (2024c). Sustainability portraits – Lessons learned and recommendations. Teoksessa T. Jokela, P. Berliner & A. Manninen (Toim.), *Creating Arctic sustainability portraits* (s. 90–99). University of Lapland.

Jokela, T. & Coutts, G. (Toim.). (2014). *Relate North: Engagement, Art and Representation*. Lapland University Press. www.urn.fi/URN:ISBN:978-952-310-968-1

Jokela, T. & Coutts, G. (Toim.). (2015). *Relate North: Art Heritage & Identity*. Lapland University Press. www.urn.fi/URN:ISBN:978-952-310-971-1

Jokela, T., & Coutts, G. (Toim.). (2016). *Relate North: Culture, community and communication*. Lapland University Press. www.urn.fi/URN:ISBN:978-952-310-958-2

Jokela, T., & Coutts, G. (Toim.). (2017). *Relate North: Practising place, heritage, art & design for creative communities*. Lapland University Press. www.urn.fi/URN:ISBN:978-952-310-950-6

Jokela, T., & Coutts, G. (2018a). The North and the Arctic: A laboratory of art and design education for sustainability. Teoksessa T. Jokela & G. Coutts (Toim.), *Relate North: Art and design education for sustainability* (s. 98–117). Lapland University Press.

Jokela, T. & Coutts, G. (Toim.). (2018b). *Relate North: Art and Design Education for Sustainability*. Lapland University Press. www.urn.fi/URN:ISBN:978-952-310-928-5

Jokela, T., & Coutts, G. (Toim.). (2019). *Relate North: Collaborative art, design and education*. InSEA Publications. <https://research.ulapland.fi/fi/publications/relate-north-collaborative-art-design-and-education>

Jokela, T., & Coutts, G. (Toim.). (2020). *Relate North: Tradition and innovation in art and design education*. InSEA Publications. <https://research.ulapland.fi/fi/publications/relate-north-tradition-and-innovation-in-art-and-design-education>

Jokela, T., & Coutts, G. (Toim.). (2021). *Relate North: Distances*. InSEA publications <https://research.ulapland.fi/fi/publications/relate-north-distances>

Jokela, T., & Hiltunen, M. (2014). Pohjoiset kylät ja koulupihat taidekasvatuksen paikkoina. Teoksessa E. Hyry-Belhammer, M. Hiltunen & E. Estola (Toim.), *Paikka ja kasvatus* (s. 78–106). Lapin yliopistokustannus.

Jokela, T., & Hiltunen, M. (2023). Community-based art education: Promoting revitalization and eco-cultural resilience for cultural sustainability. Teoksessa C-C. Lin, A. Sinner, & R. L. Irwin (Toim.), *Community arts education: Transversal global perspectives* (s. 86–98). Intellect.

Jokela, T., & Hiltunen, M. (2024). New genre Arctic art education as a way of knowing with the North. Teoksessa T. Jokela, M. Huhmarniemi & K. Burnett (Toim.), *Relate North: New genre Arctic art education beyond borders* (s. 12–37). InSEA publications.

Jokela, T., Hiltunen, M., & Huhmarniemi, M. (2019). Art-based action research: Participatory art education research for the North. Teoksessa A. Sinner, R. Irwin, & J. Adams (Toim.), *Provoking the field. PhDs in education: International perspectives on visual arts* (s. 45–56). Intellect.

Jokela, T., Hiltunen, M., Huhmarniemi, M., Härkönen, E., Stöckell, A., Manninen A., & Parpala, M. (2024a). *Kuvataidekasvatuksen ja soveltavan taiteen projektiosajaksi*. Lapin yliopisto. <https://urn.fi/URN:ISBN:978-952-337-428-7>

Jokela, T., Hiltunen, M., & Härkönen, E. (2015a). Contemporary art education meets the international North. Teoksessa M. Kallio-Tavin, & J. Pullinen (Toim.), *Conversations on Finnish art education* (s. 260–279). Aalto ARTS Books.

Jokela, T., Hiltunen, M., & Härkönen, E. (2015b). Art-based action research: Participatory art for the North. *International Journal of Education Through Art*, 11(3), 433–448. https://doi.org/DOI: 10.1386/eta.11.3.433_1

Jokela, T. & Huhmarniemi, M. (2018). Art-based action research in the development work of arts and art education. Teoksessa G. Coutts, E. Härkönen, M. Huhmarniemi & T. Jokela (Toim.), *The lure of Lapland: A handbook of arctic art and design* (s. 9–23). Lapin yliopisto. <https://lauda.ulapland.fi/handle/10024/63653>

Jokela, T., & Huhmarniemi, M. (2020). Taideperustainen toimintatutkimus soveltavan taiteen kehittämisen välineenä. Teoksessa T. Jokela, M. Huhmarniemi & J. Paasovaara (Toim.), *Luontokuvaus soveltavana taiteena* (s. 39–62). Lapin yliopisto.

Jokela, T., & Huhmarniemi, M. (2021). Stories transmitted through art for the revitalization and decolonization of the Arctic. In R. Sørly, T. Ghaye & B. Kårteit (Toim.), *Stories of change and sustainability in the Arctic regions: The interdependence of local and global* (s. 57–71). Routledge.

Jokela, T., & Huhmarniemi, M. (2022). Arctic art education in changing nature and culture. *Education in the North*, 29(2), 4–27. <https://doi.org/10.26203/55f2-1c04>

Jokela, T., & Huhmarniemi, M. (2025a). Taideperustainen toimintatutkimus kuvataidekasvatuksen käytäntöjen kehittämisen välineenä. *Research in Arts and Education*, 2025(2), 100–125. <https://doi.org/10.54916/rae.145624>

Jokela, T., & Huhmarniemi, M. (2025b). Arktinen taide avauksena kulttuuriseen kestävyysmurrokseen [Arctic art as an opening to sustainability transformation through culture]. *Kulttuuripolitiikan tutkimuksen vuosikirja*, 8(1), 27–48. <https://doi.org/10.17409/kpt.145550>

Jokela, T., Huhmarniemi, M., Beer, R., & Soloviova, A. (2021). Mapping new genre Arctic art. Teoksessa L. Heininen; H. Exner-Pirot & J. Barnes (Toim.), *Arctic Yearbook 2021: Defining and mapping sovereignties, policies and perceptions*. <https://arcticyearbook.com/arctic-yearbook/2021/2021-scholarly-papers/400-mapping-new-genre-arctic-art>

Jokela, T., Huhmarniemi, M. & Burnett, K. (Toim.). (2024). *Relate North: New genre Arctic art education beyond borders*. InSEA Publications. <https://doi.org/110.24981/2024-RNNGAEB>

Jokela, T.; Manninen, A., & Berliner, P. (2024b). Setup lessons learnt for the nomadic hub of new genre Arctic art education. Teoksessa T. Jokela, A. Manninen & P. Berliner (Toim.), *Mapping the new genre Arctic art education* (s. 152–158). University of Lapland.

Joy, F. (2018). *Sámi shamanism, cosmology and art: as systems of embedded knowledge*. [Väitöskirja, Lapin yliopisto]. Lauda. <http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-337-059-3>

Korsström-Magga, K. (2025). *Boazoeallin – Reindeer Life. Exploring possibilities for decoloniality with community-based art education* [Väitöskirja, Lapin yliopisto]. Lauda. <https://urn.fi/URN:ISBN:978-952-337-473-7>

Lacy, S. (Ed.). (1995). *Mapping the terrain: New genre public art*. Bay Press.

Lintumäki, A. (tulossa). *Toivo itse tehtynä – Taideperustainen toiminta nuorten ilmastoiresilienssin rakentajana* [Väitöskirja, Lapin yliopisto]. Lauda. <https://urn.fi/URN:ISBN:978-952-337-569-7>

Luostarinen, N. (2023). *Paikkaleikkejä ja leikin paikkoja: leikillisillä taideinterventioilla kohti paikkaempatiaa*. [Väitöskirja, Lapin yliopisto]. Lauda. <https://urn.fi/URN:ISBN:978-952-337-392-1>

Manninen, A. (2021). *Yhteyksiä luomassa: Nykyaikainen taideperustainen ilmiöpohjainen oppiminen Euroopan kansalaisuuden tarkastelussa* [Väitöskirja, Lapin yliopisto]. Lauda. <http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-337-279-5>

Rinne, J. (2021). *Kohdattuja kokemuksia: keski-ikäisten äijien harrastusbändien mahdollisia maailmoja* [Väitöskirja, Lapin yliopisto]. Lauda. <https://urn.fi/URN:ISBN:978-952-337-281-8>

Ruotsalainen, J. (2024). Discursive Frameworks of Arctic Art. *Arctic yearbook, 2024*. <https://arcticyearbook.com/arctic-yearbook/2024/2024-scholarly-papers/526-discursive-frameworks-of-arctic-art>

Ruotsalainen, J. (2026). New genre Arctic art in institutional and activist contexts. *Museum Management and Curatorship*. 1–19. <https://doi.org/10.1080/09647775.2026.2626870>

Stöckell, A. (tulossa). *Ekokulttuuri ja nomadinen taide: Taideperustaisesti kulkien kohti kestävyysmurrosta pohjoisen maastoissa* [Väitöskirja, Lapin yliopisto]. Lauda.

Seuraavan aukeaman kuvat,
Photos on the following pages

Timo Jokela

Terra repromissiosis– lupausten maa
(Osa lumi-installaatioon) Levitunturi, 2000.

Terra Repromissiosis– the Land of Promises.
(Part of a snow installation) Levitunturi Fell, 2000.

© 2000 Timo Jokela.

A Long Way North: Art, Environment and Education with Timo Jokela

by Glen Coutts

This is a personal reflection on Timo Jokela's remarkable and long-standing contribution to Arctic art, research, education and international artistic collaboration. It is also a celebration of a professional and personal relationship that has developed over more than twenty-five years. I write from the perspective of having worked alongside Timo in a number of roles; as a professor, colleague, collaborator and co-worker, and of having had the privilege of seeing at close hand his commitment to developing the Faculty of Art and Design at the University of Lapland and its international connections. What follows is therefore less a formal account of Timo's achievements than a reflection on what it has meant to have Timo as my colleague at the Faculty, and on the many artistic, academic and personal connections that have grown from that relationship.

I am a Scottish artist-educator, and my connection with the University of Lapland began in Glasgow. I was born and raised in the east end of the city, at a time when the heavy industries; shipbuilding, engineering and mining, that had helped make Glasgow one of the wealthiest cities in the UK were already in steep decline. Yet the pragmatism, integrity, humour and stoicism that have long been hallmarks of Glaswegians helped the city adapt to profound change. Glasgow reinvented itself, becoming the culturally rich, diverse business and tourist hub that it is today.

Towards the end of the 1990s, one research project I led, focused on a critical survey of public art and urban design in Glasgow. It was a two-year research and development project that resulted in a series of articles, a multimedia publication and several conference papers. One of the most interesting

elements of the multimedia publication was a series of 'urban trails' - walks designed to encourage people to explore and think differently about the city around them. I did not realise it at the time, but this project would prove to be an unexpected starting point for a much longer story.

A Chance Meeting of Like Minds

In June 2000, I travelled to Poland with a research assistant to attend the International Society for Education through Art (InSEA) European Regional Congress in Warsaw and Poznań. We presented two papers: one about the multimedia publication and the other about the research process behind it. During the congress, a team from the Department of Art Education at the University of Lapland presented a paper about their work in community-based art education. The team included Mirja Hiltunen and Timo Jokela.

We met, and there was something wonderfully serendipitous about that encounter. None of us could have known that this chance meeting, arising from one conference presentation, would lead to such a long-lasting and productive partnership. Yet almost immediately, despite the differences in our physical environments, languages and cultural contexts, the strong similarities between our teaching, methodologies and research interests became apparent.

We discovered a shared belief in the broad possibilities of art education and a common interest in the ways that art, community and place could intersect. What began as a brief encounter between colleagues from Scotland and Finland gradually developed into an enduring creative and academic connection, generating collaborations, friendships, research, publications, networks and opportunities for many others over the years that followed.

Looking back, it is striking how much grew from a meeting that, at the time, seemed entirely incidental.

Following the congress, the next significant development was the establishment of an Erasmus exchange programme for staff and students between our two universities. This opened the door to a remarkable series of collaborations; far too many to describe here, including staff and student exchanges, joint teaching and research, artistic events and international conferences. These included the Snow Show in 2004, several InSEA World Congresses and regional events, and the publication of jointly authored articles.

Over the following years, I travelled to Rovaniemi repeatedly and became involved, in one way or another, in many aspects of the Faculty's work. In 2006, Timo was appointed Visiting Professor in Applied Arts at the University of Strathclyde. Two years later, in 2008, we published the edited book *Art, Community and Environment: Educational Perspectives*. These were important developments, and by then the relationship between our universities had become something much more substantial than a conventional academic exchange.

It had become a genuine partnership.

Building Connections Across the North

Timo's vision and drive have been a constant source of inspiration to me and to many of those who have worked with him. What impressed me from the beginning was not simply the breadth of his artistic and academic interests, but his ability to turn ideas into action. He is a natural collaborator, network builder and advocate for Arctic arts and cultures, with an instinct for bringing people together around shared interests and possibilities.

International collaboration has been at the heart of that work. Through his involvement with InSEA, Timo has played an important role in establishing

art education as a significant voice in discussions about the Arctic and the circumpolar North. His outstanding contribution to the international field was recognised in 2019 when he received the Edwin Ziegfeld Award, which honours an arts education leader who, like InSEA's first president, Edwin Ziegfeld, has forged new directions in art education through innovative pedagogy, international collaboration and research.

I was fortunate to work with Timo and Mirja Hiltunen in establishing the Arctic Sustainable Arts and Design (ASAD) a Thematic Network within the University of the Arctic. This was another example of Timo's ability to see beyond institutional and national boundaries and to create connections between artists, educators and researchers across the circumpolar North.

I was also delighted to work with Timo as co-editor of the highly respected *Relate North* series of books. We worked together on ten titles, and I learned a great deal during that period. The series has become an important platform for artists, designers, educators and researchers exploring the relationships between art, culture, environment and life in the North.

For me, these collaborations have been about much more than publications, conferences and institutional projects. They have been about friendship, art, conversations and the exchange of ideas. Academic and artistic collaboration can sometimes become rather formal and transactional, but working with Timo has rarely felt that way. There has always been a sense of curiosity, generosity and shared adventure.

Developing Applied Visual Arts

In 2010, the Faculty of Art and Design at the University of Lapland hosted the European Congress of the International Society for Education through Art, an event in which I was closely involved. Around the same time, another venture was taking shape: the Institute for Northern Culture, a collaborative project

involving Kemi-Tornio University of Applied Sciences, Lappia Vocational College and the University of Lapland.

I was appointed part-time Professor of Applied Visual Arts for the project, which was a particularly significant development. My remit had two main elements: developing a new master's-level programme in applied visual arts and nurturing international collaborations.

In December 2010, to my great delight, I was appointed Docent at the University of Lapland.

The development of the concept of Applied Visual Arts (AVA) within the Department of Art Education at the University of Lapland was not, however, as rapid or straightforward as it might appear in retrospect. Its roots lay in the community-based, environmental and socially engaged arts practices that had originally brought colleagues in Scotland and Lapland together.

As we developed the working practices and philosophy of AVA, it became increasingly clear that it shared much with aspects of design thinking and, in particular, service design. What had begun through one set of artistic and educational interests was gradually opening up into something broader.

In 2015, a new master's degree was launched with a common core and two specialist routes: Applied Visual Arts and Service Design. It became the Master's Degree in Arctic Art and Design. Looking back, the connection between these developments seems almost inevitable. At the time, of course, it was anything but.

Looking Back: Looking Forward

More than twenty-five years have passed since that chance meeting in Poland. Over the years, I have had the privilege of contributing, in various small ways, to the story of the Faculty of Art and Design. It has been a genuine honour.

When I think back over those years, it is impossible to separate my own experience from Timo's. What began as a meeting between two artist-academics with shared interests gradually developed into a long friendship and an enduring artistic and academic collaboration. Along the way there have been conferences, exhibitions, research projects, books, networks, students, colleagues, countless conversations and, inevitably, the occasional disagreement about how best to turn a good idea into something that actually works.

Timo's achievements over a lifetime are considerable. He has helped shape the field of Arctic art and design, built international networks, created opportunities for artists and educators, and helped establish ways of thinking about art and design that are rooted in place, community and the particular conditions of the North. His contribution reaches well beyond any single university, project or publication.

I feel very fortunate to have played a minor part in that story. My own contributions have been modest compared with the energy and vision Timo has brought to so many of these initiatives, but they have given me the opportunity to learn, to collaborate and, most importantly, to share a remarkable period of professional and creative life with a colleague and friend.

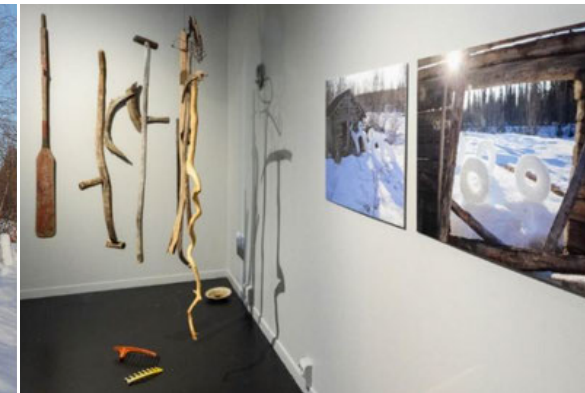
And perhaps that is what I value most when I look back. The connection between Scotland and Finnish Lapland was never simply about geography or institutional exchange. It became a shared space for ideas, friendships and possibilities, something that neither of us could have anticipated when we first met in Poland in 2000.

Now, at seventy, Timo can look back on a remarkable body of work and a legacy that is already deeply embedded in Arctic art, design and education. Yet I suspect that, as ever, he will be more interested in what can be created next than in resting too long on past achievements.

There is still plenty to explore: the Arctic Sustainable Arts and Design network, the Relate North symposia, exhibitions and publications, and the many new collaborations that continue to emerge across the North.

And knowing Timo, there will no doubt be another idea just around the corner.

Thank you Timo.

Lumiteos vanhan heinäladon edustalla vuonna 2021 sekä heinänteosta kertova installaatio galleriassa.
Snow installation in front of an old haybarn in 2021 and installation in art gallery telling stories of haymaking taskscapes.

© 2021 Mirja Hiltunen (vasen, left), 2021 Timo Jokela & 2023 Marko Junttila (oikea / right)

University Pedagogy by Professor Timo Jokela: Towards Authenticity

Marija Griniuk

This essay reflects on my collaboration with Professor Timo Jokela during my time as a PhD candidate, when he was the first supervisor of my PhD project from 2019 to 2022. For me, this period represented a transition from an art academy environment into a university environment. In an art academy, any form of creative expression can be explored and developed, whereas in a university environment, the approaches to writing, creativity, and reflection need to be adapted. “The university has been understood as an inherently educational institution that forms the person, relationships, knowledge, and social position of the student in comprehensive ways” (Lindén et al., 2025,n.p.). For me, the first step in this process was learning how to organize large amounts of text-based material into a coherent and comprehensive outcome. Professor Timo Jokela led the way in this process, showing me how to develop my own writing style without losing myself or my identity as an artist, while at the same time developing an academic writing style appropriate to the university environment.

The understanding of the university as a unity of research, teaching, learning, development, and administration (Lindén et al., 2025,) led me to develop many different skills. I think that, in the beginning, many PhD candidates need structure and encouragement, as well as an understanding of how life and work in an academic environment function, including research, fundraising and reporting processes, and, very often, part-time teaching. What I learned most from Professor Timo Jokela was a particular working culture characterized by commitment and dedication to projects, as well as a strong focus on delivering results at the expected level or, preferably, at an even higher level. This working culture is very special, perhaps particularly because

of its approach to organizing work rhythms and setting ambitious goals for the outcomes of each project. Having a PhD supervisor who demonstrates through his own example how work can be organized, commitments maintained, and goals achieved is deeply inspiring.

At the same time, Professor Timo Jokela is the kind of PhD supervisor who listens and can make seemingly impossible things possible. I could mention many situations that illustrate this, but one particularly important example is his support in helping me establish contact with, and subsequently maintain an ongoing dialogue with, one of the leading scholars in performance studies, Professor Philip Auslander, who was my opponent during my PhD defense. This connection has continued for several years and has become an important part of my professional and academic development.

Within the university environment, the effectiveness of academic work is often considered in relation to the balance between teaching and research (Kottarai, 2025). My collaboration with Professor Timo Jokela developed in me a strong and lasting passion for research. Even several years after completing my PhD, completing Postdoctoral studies, and moving into art management and curatorial work, which have become additional areas of passion for me, research-based approaches have remained dominant in my professional processes. The inspiration I received from Professor Timo Jokela during my doctoral studies has had a longitudinal—and, I believe, lifelong—effect on my professional development.

Professor Timo Jokela's approach to university pedagogy, in my interpretation, seems to work towards authenticity as a transformative process, bringing together the experiences and identities of PhD candidates with university requirements and academic expectations. Authenticity can be understood as a spiritual dimension connected to the “heart of our identity as persons with a place and purpose in the universe/university” (MacKenzie et al., 2007, no page, online source). I believe that Professor Timo Jokela's work with students

Jokivalkeat: Timo Jokelan käynnistämä tulitaidetapahtumien sarja Rovaniemellä.
River Lights: Fire art event initiated by Timo Jokela © 2021 Timo Jokela.

is grounded in his own authenticity as a professor, particularly in the way he brings together his work with art and the environment, art education, and artistic research. His approach demonstrates that academic supervision does not have to require the separation of personal identity from academic development. Rather, it can create a space in which the student's existing experiences, creative identity, and professional knowledge become resources for developing an academic practice.

Lastly, Professor Timo Jokela is a professor who genuinely cares, shows the way, encourages, and supports his students. His collaborations and professional relationships continue far beyond the university years and into professional life after completing a PhD. For me, it is important not to underestimate the great privilege and good fortune of having had the opportunity to pursue my PhD at the University of Lapland under the supervision and guidance of Professor Timo Jokela. Everything I have learned here, and the experiences that have helped me move forward into my professional career, have been deeply connected to my time in Rovaniemi.

During my PhD, I developed a keen interest in curating and project management, which led me to take up the position of Director of the Sámi Center for Contemporary Art in Norway, where I served from 2022 to 2025. Following this, I continued my work in curating and management in my current role as Department Lead at Nordlandsmuseet in Norway. Alongside these responsibilities, I completed a postdoctoral fellowship in curating politically charged performance art at the Vilnius Academy of Arts, which I held from 2024 to 2026.

References

- Lindén, J., Ripatti-Torniainen, L., & Annala, J. (2025). Academic development for tomorrow? Claiming a clearer role for university pedagogy through a holistic framework. *Scandinavian Journal of Educational Research*, 69(7), 1400–1415. <https://doi.org/10.1080/00313831.2024.2419510>
- MacKenzie, H., McShane, K., & Wilcox, S. (2007). Challenging performative fabrication: Seeking authenticity in academic development practice. *International Journal for Academic Development*, 12(1), 45–54. <https://doi.org/10.1080/13601440701217329>
- Kottarai, C. (2025). The impact of university pedagogy. *European Journal for Education Studies*, 12(3). <http://dx.doi.org/10.46827/ejes.v12i3.5869>

Hetkiä ajan virrassa

Antti Stöckell

Olin vuosituhannen alussa ensi kertaa Timon luennoilla aloittaessani kuvataidekasvatuksen opinnot. Timo pohti kriittisesti ympäristön käsitettä vesilasi kädessään, otti sitten vesihörpyn ja totesi käsi vatsallaan, että nyt osa ympäristöä on hänen sisällään. Sitten hän taisi puhua ympäristön materiaalien virrasta, joka lävitsemmekin kulkee, edeten toiminnan myötä muodostuviin paikkakokemuksiin. Tämä yksi ensimmäisistä muistikuvistani Timosta kuvastaa hänen havainnollista tapaansa tehdä käsitteistä käsitettäviä. Havainnollistavat esimerkit liittyivät usein Timon omimpaan elinpiiriin, minne matkasimme pian näiden ensimmäisten luentojen jälkeen. Könkäällä materiaalien virrat ja paikan henki olivat elävästi läsnä ja välittyivät myös Timosta; aistimme paikallisen olevan kotonaan joen virran äärellä.

Alkutelvella 2006 olin ensi kertaa Timon kaverina työpajaa ohjaamassa, sillä kertaa matkailuympäristössä. Opiskelijat veistivät lumesta rakennetun holvikaarielementin kylkeen suurta saukko-reliefiä. Timo katseli ylös ehkä neljä metriä korkean kaaren laelle ja tuumi, että jäästä veistetty ja valaistu ahven sopisi sinne hyvin saukon kaveriksi. Pian mittailimme usean sadan kilon painoista jääpalaa. Kenties koneapuakin olisi ollut saatavilla, mutta me kampesimme järkäleen Timon opastamana jääkelkan kyytiin ja väänsimme kelkan sentti sentiltä kankien avulla ylös. Olen oppinut tuntemaan Timon työtä pelkäämättömänä ja konstit keksivänä tekijänä. Tällaista otetta Timon esimerkkiä seuraten olen minäkin pyrkinyt ruokkimaan opiskelijoissa aina tilaisuuden tullen, erityisesti talvi- ja ympäristötaiteen työpajoissani. Oppimisen tilanteet avautuvat paikoissa välineiden ja materiaalien kanssa.

Neljännesvuosisata taiteiden tiedekunnassa opiskelijana sekä opetus- ja hanketehtävissä on vierähtänyt käsittämätöntä vauhtia näin taakse päin katsellessani. Mieleen nousee välähdyksiä työpaikan käytäviltä, luentosaleista

ja työhuoneista, mutta erityisesti reissuilta läheltä ja kaukaa, Bodöstä Murmanskiin ja Kautokeinoista Komiin. Välähdyksiä yhdistää maisemassa kulkeminen ja sen hahmottaminen, miten paikalliset ovat eläneet ja elävät maiseman sylissä, sitä luoden Ingoldin *taskscape*n tavoin. Timon hakiessa vierasperäiselle sanalle suomennosta, oli työsarka yksi pohdinnan vaihtoehto. Taiteilijan ja taidekasvattajan työsarkana maisemien hahmottaminen on kietoutunut taiteellisen toiminnan sisälle ja ilmennyt luonnosteluna, reissussa kulkevana ”matkalaukkutaiteena”, sekä joskus myös massiivisena mutta samalla paikan merkityksille herkkänä, lopulta ympäristön virtaan katoavana ympäristötaiteena. Taiteen tarkoitus ei ole ollut katsella vain taakse päin ja tuottaa tulkintoja eletystä elämästä. Pyrkimys on ollut hahmottaa kuvataidekasvatuksen alan ja laajemminkin luovien alojen elinkeinojen työsarkaa myös tulevaisuuteen tähtyen. Tätä työtä Timo on tehnyt ”kalastajan sitkeydellä ja metsästäjän vaistolla”, kuten Lapin kansan kulttuuritoimittaja otsikoi vuosia sitten Timon työurasta kertoneen lehtijutun. Tuoreessa Lappicastin podcastissa Timo vastasi haastattelijan kysymykseen mahdollisten muistelmien otsikosta, että siinä se nimi olisi, jos siihen vielä saisi taiteen ympättyä jotenkin mukaan.

Sain jatko-opinto-oikeuden 2010. Muutama vuosi sitten muistan Timon lausahaneen, että Antin väitöskirja olisi vielä hieno nähdä, ennen kuin työhommat kokonaan jäävät emerituksenakin. Nyt näyttää vahvasti siltä, että tämä toteutuu. Tuo lausahdus oli oikeastaan ovelan kannustava ja sopivasti velvoittavakin. Viimeisen puolentoista vuoden aikana Timo on viimein päässyt toden teolla ohjaajan työtä tekemään kirjoittaessani väitöksen yhteenveto-osaa. Voi olla, että ajoittain kehuja on tullut ilman mainittavia ansiotakin, mutta vakuuttavasti esitettynä ne ovat silloinkin kannustaneet eteenpäin. Saatuani kehun sijaan kysymyksen, että mikä sinulla on ajatus ja aikomus tässä kohtaa, olen ehkä pienen keskustelun myötä ymmärtänyt eksyneeni joskus sivupoluillekin. Oikein kiireisen eläkeläisen kommentti puolestaan on kuulunut, että sinä kyllä tiedät täysin, mitä teet. Tässä kommentissa olen kuullut kannustavaa luottamusta.

Loppunäytös väitöstutkimuksessani on vielä edessäpäin. Matka tähän asti on syventänyt omakohtaista ymmärrystä ilmiöistä, jotka olivat käsillä jo vuosituhannen alussa. Monet Timon ja kollegoiden artikkeleissaan tarkastelemat kuvataidekasvatuksen alan käsitteelliset kehikot olen omaksunut ja omiksenikin kokenut vähitellen, joskus hieman ”pitkin piuhoin”. Nyt olen ottamassa omaa isompaa askelta kollegoiden kulkemilla poluilla, toivoakseni vahvistaen niitä ja avaten myös jonkin uuden polun omalla tavallani. Tutkimuksessani nomadinen taide – kehollista kulkemista, materiaalista yhteismuotoutumista ja toiveikasta tietämistä – ekokulttuurisen kestävyysmurroksen pyrkimyksiä jäsentävänä hahmotelmana, pitää sisällään paljon siitä, mikä on elähdyttänyt kohtaamisia opetuksen, ohjauksen, työn ja taiteen äärellä niin Timon kuin muiden kollegoiden kanssa. Niin hyvä termi kuin nomadinen taide sekä kulkemisen, että tilapäisen asettumisen sisältävänä onkin, vaivaa minua sen vierasperäisyys. On siis jatkettava kuljeskelevaa tutkimista löytääkseen vielä juurevampaa termin tilalle. Toisaalta vierasperäisyys saattaa olla eduksi käännettäessä toiselle kielelle.

Taiteessa, opetuksessa ja tutkimuksessa valmiiksi saaminen on useimmiten tilapäistä; tulee uusi talvi, uudet opiskelijasukupolvet, uusia tarpeita käsittää maailma uudistuvien tavoin ja käsittein. Lumiveistos sulaa pois ja samalle paikalle voi tehdä uuden jonain tulevana talvena, joka tosin saattaa olla hyvin erilainen talvi kuin useimmat tähän asti. Me ja maailma muutumme, ”baradilaisittain” ilmaisten yhteismuotoudumme kaiken aikaa. Siinä on analyysin ja tulkinnan aihetta niin taiteen kuin tutkimuksen keinoin, taideperustaisesti toimien ja tutkien. Taiteilija ja tutkija on tässä mielessä kuin nomadi (ja se sitkeä kalastaja), asettuen vain tilapäisesti ja ehkä varauksella tyytyväisenä työnsä tulosten äärelle, jatkaen sitten uteliaana kulkemista löytääkseen sittenkin edellistä ketterämpiä ratkaisuja, olivat ne sitten materiaalisia teoksia, käsitteellisiä rakennelmia tai toiminnallisia malleja. Tällaisessa uteliaisuudessa luoda uutta vanhaa kunniottaen Timon sitkeys on innostavaa.

Pienen muisteluni lopuksi laadin Timon innoittamana hahmotelman teesimäisestä listasta itselleni opettajana ja ehkä muillekin opettajille, niin nykyisille kuin tulevillekin.

- havainnollista
- näytä esimerkkiä yhteistyön voimasta
- ole sitkeä, vaistokin kehittyy toistojen myötä
- kehu ja kannusta
- epäilyn sijaan kysele, mihin pyrit ja mitä toivot
- luota

Lämpimät onnittelut, Timo, merkkipäivänäsi! Toivon tuleville vuosille edelleen vireää ja sitkeää uteliaisuutta ja innostumisia kaikenlaisten mieluisten askareiden parissa vuoden kierrossa.

Kuvataidekasvatuksen opiskelijaryhmä Timo Jokelan, Antti Stöckellin ja Maria Huhmarniemen ohjaamassa työpajassa, Kettu, 2006, Mettänväenmaa -ympäristötaidemetsä. Köngäs.

A group of art education students in art workshop led by Timo Jokela, Antti Stöckell, and Maria Huhmarniemi, Fox, 2006. Mettänväenmaa Environmental Art Forest, Köngäs.

© 2006 Timo Jokela.

Timo Jokela, lumi-installaatio / snow installation

© 2021 Mirja Hiltunen

Timo Jokela: *Kylässä – metsässä*, 2024. Installaatio: 12 virsikirjaa ja riekon jalkaa.
Timo Jokela, *Visiting – in the Forest*, 2024. Installation: 12 hymnals and ptarmigan feet.

© 2024 Marko Junttila

From a Cod Crafted from Birch Twigs to the Development of Knowledge Through Research Collaboration

Mette Gårdvik

It is both a pleasure and a privilege to reflect on the profound impact you have had on my professional life and on the wider field of art education and research in the Arctic region. I had the great honor of first getting to know you and working with you in May 2009 through a collaborative project at Nord University's campus in Nesna, Northern Norway, then known as Nesna University College.

At that time, Land Art had already become an established part of our teacher education curriculum. Through artistic work in nature, our students learned how to engage with natural materials, develop sustainable practices, and understand the interconnectedness of landscape, culture, art, craft, and education. Our outdoor teaching involved learners of all ages, from kindergartens and primary schools to secondary schools, university students in teacher education and members of the local community. The year before your visit, we organized a comprehensive "Green Week" focusing on these themes, and we wished to expand our work internationally. Our cultural director at the time was familiar with your work from Rovaniemi, Finland, and introduced us to your inspiring practice. When you came to Nesna together with three of your master's students, you brought with you new perspectives, ideas, and experiences that enriched our local initiatives and opened doors to broader international collaborations.

A particularly significant milestone came in 2012 when you and Glen Coutts invited me as local representative and Nesna University College to become a partner in the newly established UArctic thematic network Arctic Sustainable

Art and Design (ASAD). Fortunately, our institutional leaders recognized the value of this opportunity and approved of our participation. Since then, the collaboration has developed into a highly successful partnership involving research, educational development, international networking, and knowledge exchange. It expanded our understanding of professional practice and introduced us to an extensive network of scholars, artists, and educators working across the circumpolar North.

Your numerous projects have influenced my development as an art educator and researcher. Through your work, I have gained insights and understanding that opened what felt like a direct pathway into a deeper appreciation of nature, sustainability, and place-based learning. The platform you have built over decades, through commitment, vision, and international cooperation, has inspired countless colleagues and students.

One of the most valuable lessons I have learned from you is the importance of personal encounters. Conferences, workshops, field projects, and informal conversations have demonstrated how face-to-face meetings foster trust, creativity, and innovation. New ideas emerge, projects are developed, and meaningful collaborations grow across national borders. Through your leadership, the Arctic has become a living arena for interdisciplinary knowledge development, cultural exchange, community art, education, and research. Equally important has been your emphasis on understanding our own histories, cultures, and identities as foundations for future learning and development.

The ASAD network and especially Relate North Symposiums have been particularly significant in our collaboration. They have provided access to a strong international research community engaged with many of the same questions that concern us: knowledge, culture, sustainability, and the challenges faced by Arctic regions and small communities undergoing rapid social and environmental change. Through these networks and collaborations,

my colleagues and I have been part of developing and exploring educational concepts like Living in the landscape, New Genre Arctic Art Education, and Lessons of the Land.

The opportunities to collaborate in international master's and doctoral level education, as well as in research and development projects, have been invaluable. You have consistently trusted the expertise of your colleagues and partners, encouraging us to contribute as equals in shared endeavors. This confidence has had a lasting impact on my own academic journey and has been instrumental in shaping my professional identity. Indeed, your influence has been of great importance in my development as a Professor of Art Education.

Over the years, we have become both colleagues and friends. Meeting at conferences and projects across the world has broadened my horizons and continually reminded me of the value of international scholarly communities. The University of Lapland, with you as one of its leading figures, has been a trusted and inspiring partner throughout this journey.

For my professional career as an art and craft educator, researcher, and academic, you have been an important role model and a person I have always known I could turn to for advice and support. Our collaboration, built upon mutual respect and longstanding friendship, has been of immense significance to me. I wish to thank you not only for our many years of professional cooperation but also for the influence you have had on my growth as a scholar in both national and international contexts.

Quite simply, I would not be where I am today without our collaboration and the research and development work, we have undertaken together. I hold the deepest respect for you as a scholar, as an artist, as a leader, and as a human being.

Thank you, Timo, for welcoming me into your world of Art-Based Research, for introducing me to an extraordinary international community of colleagues, and for believing in my contributions as a valuable partner and collaborator.

I wish you a very happy 70th birthday and many more years of creativity, inspiration, and friendship: With warmest regards and deepest respect.

Collaborative project, *God*, 2009, Nesna, Norway.
© 2009 Tor Arne Sandnes (on the top)
© 2009 Mette Gårdvik.

Dear Timo: On this Milestone Birthday

Wenche Sørmo and Karin Stoll

As science educators, we are especially grateful that you welcomed us into the ASAD Network. Through your generosity, we were invited into conversations that crossed disciplinary boundaries and opened new ways of thinking about education, ecology, culture, and creativity.

Your work has consistently demonstrated that the most important questions cannot be confined within the borders of a single discipline. Through your scholarship and leadership, you have shown how art, science, and ecological understanding can enrich one another and help us engage with the complex challenges of our time.

Personally, we have learned immensely from your work and your philosophy. Your commitment to ecocultural thinking has inspired us to see relationships where others see divisions, and possibilities where others see limitations. You have encouraged us to think more deeply, listen more carefully, and understand our place within interconnected ecological and cultural communities.

What makes your contribution so special is not only the originality of your ideas, but also the generosity with which you share them. You have created spaces where people feel welcome, valued, and encouraged to grow. In doing so, you have built more than a network; you have built a community.

On this milestone birthday, we would like to express our deepest gratitude for your mentorship, your friendship, and your inspiration. Your influence extends far beyond publications, projects, and institutions. It lives in the people whose thinking and practice you have transformed.

Timo Jokela, Jäärakovalkealla, sulava jääveistos Aurora-tulevaisuustapahtumassa vuonna 2022.
Around an Icy Rakovalkea (a traditional Finnish log fire) in the Aurora Future Event
© 2022 Mirja Hiltunen .

The River that Carries Us: An Essay for Timo Jokela

Peter Berliner

There are people whose presence enters one's life like a landscape, with the steady clarity that feels both like a homecoming — a remembering of something you did not know you had forgotten — and like a widening of the horizon around you. Meeting Timo was such an experience for me. It was as if a river appeared — not a metaphorical river, but a real one, with bends, currents, driftwood, and seasonal rhythms — and I found myself walking along its banks, listening, learning, sensing how deeply the environment itself could become a partner in academic thinking and art.

I have often thought that Timo's life and work cannot be understood without the river. He grew up in a small northern village, a couple of hours from Rovaniemi, in a family whose livelihood came from fishing, seasonal hunting, reindeer work, chopping wood, and reading the land. It was a northern culture — Sámi and non-Sámi families living side by side, sharing practices, landscapes, and the quiet knowledge of how to enjoy winter and welcome spring. Timo learned the practical skills of the North: moose hunting, lassoing reindeer, fishing through lake ice, navigating trails, reading river ice. He still organizes the moose hunts in his home village. In the deepest sense, he is embedded, living the culture. His art emerges from the environmental pulse, its continuous, steadily pounding heartbeat.

In the entrance of Timo and Mirja's house in Rovaniemi, there is a photograph from their younger days — both dressed in black, looking seriously into the camera. Behind them, a scooter stands ready, as if they were about to ride out into the thawing spring landscape. They seemed part of the environment, not posing against it but emerging from it. It is a northern existentialism: a way of

being in the world, of moving with the land rather than across it. Meaning is not found inside oneself in the crannies and nooks of the mind; it is found through movement — through wood carved on winter evenings, wind through pine trees, river water flowing along.

I remember Timo once explaining the danger of air holes in frozen rivers — small pockets where the ice is thin, where the water breathes, and where a careless step can send you through into the current. Rivers are never fully still; even in winter they move, shift, and carve out hidden spaces. A river culture is shaped by movement and attentiveness to the present. A frozen river is a living body, full of currents, memories, thresholds. Walking on it is a dialogue.

The rivers' names carry meaning. In Karasjok, the Kárášjohka winds through the landscape, its name echoing the twisting motion of water. These names describe the flow and permanence of the river — of the simultaneously moving and remaining Inua, the vitality, the very heart of the river. They show how deeply landscape and language intertwine in the North.

His northern embeddedness is what makes Timo's art so full of vitality. When I saw his installation *The River* at the Rovaniemi Art Museum — bent driftwood, looping lines shaped by water and time, pieces of rusty metal tubing found in rivers in Alaska and Finland — I felt he had materialised the logic and pulse of northern life. The wood and rusty tubes flowed across the wall, winding, never straight, carrying the memory of seasons and years. It was landscape turned into thought and sensibility. It was the river as culture, as lived identity, as existential movement.

Rivers are lifelines. They shape settlement, mobility, identity. They freeze, melt, flood, shrink. They teach attentiveness. They demand cooperation. They create communities like beads on a string. They form the sense of belonging that emerges from living with the land.

I have felt this in many places. In Kangiqitiniq in Nunavut, in my younger days, people drove their skidoos across thinning sea ice at high speed, swaying with the flexing surface, trusting movement to keep them afloat. Driving on the tundra, I once hit a bump I did not see and flew with the skidoo into the clear Arctic air, landing in deep snow, laughing at myself, humbled by the landscape. These experiences remind us that the land shapes us, teaches us, and sometimes throws us into the air to make sure we are present.

Landscape also shapes imagination. As a child in Nuuk, I had vivid visions of flying above the winter city — perhaps influenced by the Greenlandic women who cared for me in those early years. They were called kiffat then, a word now left behind as it carries colonial arrogance and lived pain. But through the eyes of a child, these women were carriers of culture: songs, warmth, ways of being, knowledge. One of them was the granddaughter of one of the last known angakkuit, shamans, of the Ammassalik area. I like to imagine she whispered knowledge into my ears. I can almost feel her warm breath on my ear now as I write this, and the deep calm it left in me, in the house, in the huge landscape and the firmament above us. These women gave me a cultural intimacy that shaped my environmental imagination long before I had words for it.

In East Greenland, later in life, elders told me how drum dancing continued quietly in small settlements. When the missionary arrived, they hid the drum — out of kindness, not wanting to make him sad. And when his boat disappeared between the icebergs, the drum returned, and the valleys echoed again. The drum was the heartbeat — often also the heartbeat of the land. My nanny, the granddaughter, carried that heartbeat in her stories, her songs, her warmth.

This is why I understood and enjoyed the free-flowing speech, full of impressions and imaginations, that Timo gave at the community exhibition we made on the last day of our joint workshop in Karasjok at the Sámi Dáiddaguovddáš. It was a speech of movement, of landscape, of being part of

culture in its continuous flow. When he invited me to speak, I let my associations roll — childhood flights above the winter city, cultural intimacy, the way imagination becomes part of the human landscape.

On the way from Rovaniemi to Karasjok, we stopped in Inari at Siida, the Sámi Museum and Nature Centre. The old turf houses stood as if grown from the earth, shaped by wind and season. On the way back, we visited the Sámi art collections in Ivalo, in a red wooden building on the right side of the long highway. The museums felt like part of the landscape — cultural waypoints along the northern road. In the bookshop there, I found a book of Sámi names for stones, river bends, plants, snow types, landforms. I regret not buying it. Sámi languages contain hundreds of words for environmental phenomena — not as classifications, but as belonging. Landscape becomes language; language becomes landscape. And when landscapes disappear — through mining, dams, roads — people feel solastalgia: a longing for a bygone landscape. Timo's work resists solastalgia by reconnecting people to place, season, and flow.

In the Rovaniemi City Museum, Timo once showed us the green motorbike of a photographer who travelled through Arctic Finland in the 1930s and 1950s, making portraits of people along rivers and roads. I remember his name as Aaro Alava, but the name seems to have slipped from the digital archives — as northern names sometimes do — but the motorbike remains. He moved through the landscape, becoming part of the terrain. Maybe he is still out there, riding into thickening snowfall on an endless white road — one of those northern figures remembered more in objects and stories than in digital records. In the silent winter night, I can almost hear the faint and reassuring sound of the motorbike passing far away as if he is still riding out there, somewhere beyond the edge of the map.

The motorbike links to personal moments of embeddedness. As young psychology students, we drove northwards through Sweden, riding a red Triumph motorbike through summer heat; black leather jackets, heavy boots,

serious intellectuals on our unstoppable trail. One day on a narrow country road, we met two elderly women pushing their bicycles up a hill. They stopped us, smiling, asking if it wasn't too warm to ride in such heavy clothes on such a sunny day. They sent us to a small village café with good cakes — waved to us and disappeared behind us, still pushing their bicycles uphill. We sat there for hours, softened by kindness, by birch trees, by summer air. The landscape entered us. We became part of it.

All these memories — rivers, ice, driftwood, childhood flights, landscape words, scooters, motorbikes, skidoos, kindness, embeddedness — are a river of life and connections. They are part of the flow of the landscape as us, and us as the landscape we move through.

That is the river Timo shows us — the flowing river that shaped his art, his teaching, his philosophy, his lived ethics, and his way of being in the world. Timo's river is cultural, existential, environmental. It is the river of northern life — winding, seasonal, attentive, rooted. It teaches us that meaning is not found inside ourselves, but in landscape, community, art, movement. It flows through his art, his childhood, his teaching, his generosity, his curiosity, his way of listening to the world. And the river continues. It flows through the students he has inspired, the communities he has worked with, the landscapes he has honoured, and the art he has created. It flows through all of us who have walked with him along its banks or on its frozen surface, knowing that the water still runs beneath us, even in the frost-bright winter, always present and moving on.

The river is never straight. But it always finds its way.

Timo Jokela:

Keskusteluja hylkeen kanssa: Lumi- ja jääinstallaatiot, Narsaq ja Nuuk, Grönlandi, 2025.
In Conversation with a Seal: Snow and ice installations Narsaq and Nuuk, Greenland, 2025
© 2025 Timo Jokela.

Timo Jokela:

Keskusteluja hylkeen kanssa: Lumi- ja jääinstallaatiot, Narsaq ja Nuuk, Grönlanti, 2025.

In Conversation with a Seal: Snow and ice installations Narsaq and Nuuk, Greenland, 2025

© 2025 Timo Jokela.

Timo Jokela, *Litus repromissiosis – luvattu ranta*, 2000, Pykeija, Norja.
Muotojen lähtökohtana ovat läheisen kirkkotuvan ovesta löytynyt puumerkit.

Timo Jokela, *Litus repromissionis – The Promised Shore*, 2000, Pykeija, Norway.
The forms are based on the marks found on the door of a nearby church cabin.

© 2000 Timo Jokela.

Learning the North with Timo Jokela

Ruth Beer

Timo Jokela has been a deep source of inspiration to me, as an artist, researcher, teacher, collaborator, and, over the years, a cherished friend. His influence comes not only from the significance of his work, but from the way he works—with generosity, curiosity, gentleness, and a profound attentiveness to people and place. Through knowing Timo, I have learned about the North, but more importantly, I have learned something about how to be in relationship with it.

I first met Timo around 2009 at a conference on art and art education, when my friend and colleague Rita Irwin from the University of British Columbia introduced us. I could not have imagined then where that introduction would lead. Through Timo and the Arctic Sustainable Arts and Design (ASAD) Thematic Network of UArctic, which he founded, a vast circumpolar world opened to me. Timo brought together artists, researchers, and educators from across the eight circumpolar countries, creating a community in which ideas, art, research, and friendships could develop across national and cultural boundaries.

I always looked forward to the annual ASAD gatherings. Timo helped ensure that these gatherings included conferences and symposiums, exhibitions, and publications. They took us into northern places and communities and allowed us to learn from one another. Timo created an atmosphere in which dialogue and debate could flourish, but always in a collegial and gentle manner. His was not a leadership that demanded the centre. Instead, he made space for others. He introduced people to one another, opened doors, and created the circumstances in which enduring relationships could form.

One journey remains particularly vivid. In November 2014, during the ASAD Relate North gathering, we travelled by bus from Rovaniemi to Kautokeino (Guovdageaidnu) in northern Norway. En route, we stopped in Alta and visited the museum. Among the displays were photographs documenting the protests surrounding the hydroelectric development of the Alta River and the struggle for Sámi rights and environmental protection. I remember the quiet emotion with which Timo spoke about this history. It became apparent to me that the river was not an abstraction and environmental protection was not simply an academic subject. His response came from a deeply felt relationship with northern land and water, and a conviction that these places and the communities connected to them deserve our attention and care.

Years later, another northern river became part of our shared experience. In mid-June 2022, Timo and I were together in Dawson City, Yukon, as colleagues on the SSHRC research-creation project *Shifting Ground: Mapping Energy, Geographies and Communities in the North*. Our research considered climate change and the transformations occurring in northern environments and communities. We visited historic and small-scale working gold mines and spoke with Indigenous artists, youth, and Elders. On the Yukon River, an Indigenous boat captain took us to his fish camp, showed us the use of a fish wheel for catching salmon, and shared his knowledge of changes taking place in the river and the salmon fishery. The river itself seemed to become a teacher.

It was an excruciatingly hot summer. After several days in Dawson City, Timo, his wife Mirja Hiltunen, their pre-teen grandson Vili, and I climbed into a rental car for the approximately 550-kilometre drive to Whitehorse to attend the Arctic Arts Summit. Timo drove. The air conditioning did not work. Despite the heat, I remember that journey with enormous affection. We had hours to talk as we travelled through the Yukon landscape. Professional identities gradually receded. I came to know Timo and Mirja, herself an accomplished artist, researcher, and educator, in a more familiar way, and to

enjoy the presence of Vili travelling with his grandparents. Somewhere along that long, hot road, it felt as though we were all family

That experience captures something important about what knowing Timo has brought into my life. Through him, the North has never become simply a geographical territory or an object of research. It has become a web of relationships—with people, communities, histories, animals, landscapes, and rivers.

Our collaboration continued through the exhibition *Shifting Ground – Muuttuva maa* at the Rovaniemi Art Museum in 2024, developed as part of our research-creation project in collaboration with colleagues in Finland, including the Artists' Association of Lapland and Maria Huhmarniemi. Bringing together artists from Lapland and Canada, the exhibition and accompanying symposium reflected many of the qualities I associate with Timo: collaboration across borders, artistic research grounded in place, environmental responsibility, and a belief that art can contribute meaningfully to how we understand a changing world.

On entering the exhibition, visitors immediately encountered Timo's art installation. The river was the conceptual focus of the artwork, approached through an interdisciplinary lens that included video, sculpture, found objects, wood, and metal. Propped against a large wall were objects and forms related to the heritage of boat building and traversing the river. Some recalled tools that Timo had reconfigured or combined in unexpected ways. Their scale referenced the human body, while their forms drew attention to the ingenuity of designs that had evolved through generations of lived experience. The work was beautiful and powerful. It brought me into a space of caring and concern. What I have always admired in Timo's art is the way he works in concert with the environment. Materials, objects, inherited knowledge, and the particularities of place become part of the work itself. His art can have a powerful presence while retaining a remarkable sensitivity to the places,

materials, and histories with which he is working. Again, the river becomes more than a subject: it is a place of movement, livelihood, memory, environmental change, and relationship.

This commitment continues in Timo's recent work. In 2026, *Meän vapaa Ounas – joki puhuu meissä* (*The River Speaks Within Us*), an exhibition by Timo Jokela, Timo Haanpää, and Mirja Hiltunen at the Fell Lapland Visitor Centre, grew out of a community-based public artwork created with the villagers of Kōngäs and unveiled in 2024. Once again, the river is central. Through an audiovisual and material installation incorporating stories, historical photographs, objects, and texts, the artists explore the relationship between the Ounasjoki River and the community whose life and culture have developed alongside it. The work commemorates the protection of the river while also expressing concern about the potential effects of large-scale mining within its watershed. I find it significant that Timo continues to bring together artistic practice, community knowledge, and environmental responsibility in this way. His concern is not only for what a landscape has been, but for what it may become and what will be passed on to future generations.

Timo is now Professor Emeritus of Art Education at the University of Lapland in Finland, but his commitment to art and art education remains as active as ever. He continues to reiterate—and, importantly, to put into practice—his conviction that artists and educators engaged with Arctic art have agency and the transformative potential to create change. For Timo, art and art education can engage directly with the urgent realities facing northern communities: environmental change and resource extraction, questions of identity and cultural continuity, and the need for resilience and sustainability. Underlying this is an optimism I admire: his belief in the capacity of art and art education to contribute to more just and sustainable futures. I have seen this conviction enacted throughout the years I have known him—in his art, his teaching and research, in ASAD, in his commitment to community, and in his extraordinary ability to bring people together. These are not separate pursuits for Timo, but

interconnected ways of acting in the world and of continuing to make a difference.

Timo has taught me about the North. More profoundly, he has taught me that knowing the North means entering into relationships—with its people and histories, its communities and cultures, its lands, animals, waters, and rivers. I am deeply grateful to have stepped into that flow with him, and even more grateful that our journey as collaborators and friends continues.

Timo Jokela: Scholarly career

Maria Huhmarniemi

Timo Jokela's scholarly career has been characterised by a long-term commitment to developing research, methodological, and conceptual tools for art education and artistic practice that emerge from their own disciplinary foundations. The continual intertwining of practice and theory, together with a northern perspective understood as a worldview, cultural framework, and field of action, gives his research its distinctive character. The research paradigm developed by Timo Jokela and Mirja Hiltunen, both long-serving professors at the Faculty of Art and Design of the University of Lapland, has guided research and development in art education since the 1990s. Under their leadership, place-based art education research has been conducted through Art-Based Action Research. In these studies, art is understood simultaneously as a means of knowledge production, pedagogy, community participation, and societal engagement.

Jokela's research career unfolded during a period of transition when both art education research and artistic research were seeking their place within the Finnish university system. Art education was becoming established as an independent field of inquiry at the same time that the first doctoral dissertations in the discipline were being completed and the methodological foundations of artistic research were being defined within Finnish universities. The Faculty of Art and Design at the University of Lapland was among the environments where scholars reflected on the kinds of knowledge artistic practice can generate and on how the distinctive nature of art could be taken into account in research methodologies. At the same time, publication forums dedicated specifically to art education research were relatively few, creating pressure to conduct interdisciplinary research and communicate findings to readers in educational sciences, social sciences, cultural studies, and the arts.

From the outset, Jokela's scholarly objective has been to transcend disciplinary and professional boundaries. He has consistently emphasised that research in art education should not remain confined to internal disciplinary discussions but should engage in broader societal, cultural, and scientific debates. This objective is evident in both his research themes and his publication record. Art education has been examined in relation to environmental issues, community development, cultural policy, tourism, well-being, design, and sustainability challenges. Consequently, the audience for this research extends beyond academics to include teachers, artists, cultural practitioners, designers, civil servants, and decision-makers.

Jokela's academic career coincided with a period of rapid internationalisation in Finnish university research. Publishing in both Finnish and English has proceeded side by side throughout his work, enabling his research to address local needs while contributing to international scholarly discussions. The northern perspective has provided a distinctive point of departure: while his research has remained firmly rooted in northern and Arctic regions and their communities, it has simultaneously participated in global conversations on art education, community art, place-based approaches, sustainability, and decolonisation.

When examining Jokela's life's work, it is also important to remember the practical conditions under which much of his research was conducted. A significant portion of his career took place before established online conferences and AI-assisted academic writing emerged. Building international networks, participating in international research collaboration, and producing scholarly publications depended largely on academic craftsmanship, personal contacts, and long-term cooperation. In this context, research communities and the ability to develop new initiatives gradually over decades became particularly important. This developmental, collaborative, and future-oriented research ethos has become a hallmark of Jokela's scholarly legacy.

In this chapter, I examine Timo Jokela's scholarly life's work through five intertwined themes: pioneer of Art-Based Action Research; developer and theorist of place-based art education; architect of Arctic art and circumpolar collaboration; mediator between local knowledge and scientific knowledge; and leader of research communities. These themes reveal a scholar whose work is methodological, conceptual, pedagogical, and societal. Its impact is evident in research, education, and artistic practice alike.

Pioneer of Art-Based Action Research

One of the most significant aspects of Timo Jokela's scholarly career has been the development of Art-Based Action Research (ABAR) (Jokela, 2018, 2019; Jokela & Huhmarniemi, 2018, 2025a; Jokela et al., 2015b; Jokela et al., 2019). It originated in the late 1990s, when art education, as a relatively young academic discipline, was seeking its own research identity (Jokela, 2006, 2019). Research in the field relied largely on qualitative methods adopted from other disciplines, while artistic research primarily emphasised reflective and autoethnographic approaches grounded in artists' own practices. Jokela and Mirja Hiltunen recognised the need for a research strategy that could address the practical and developmental knowledge needs of art education while preserving the central role of art in the research process. Hiltunen's doctoral dissertation (2009) subsequently provided an important foundation for later methodological development, particularly in artistic and pedagogical work in Northern communities.

As a result of sustained research and development efforts, Art-Based Action Research emerged as a research strategy that combines the foundations of action research, arts-based research, and artistic research in a novel way (Jokela, 2013, 2017, 2019; Jokela et al., 2015a, 2015b). Within this framework, art functions simultaneously as the object of research, a means of generating data, and a mode of knowledge production. Artistic processes are integral to research interventions, the interpretation of research materials, and

the presentation of research findings. Jokela's work has been methodologically pioneering: together with his colleagues, he has systematically articulated a research strategy that integrates artistic practice and scientific inquiry while serving both practical development and academic knowledge production.

Practitioner and Theorist of Place-Based Art Education

Alongside his methodological work, Jokela has been a central developer and theorist of place-based art education. In his research, northern environments, local cultures, communities, and ecological questions are understood not merely as contexts for action but as active foundations for knowledge formation, learning, and meaning-making. Jokela has contributed significantly to understanding how art education can strengthen people's relationships with place, local histories, and ecosystems while fostering community engagement and ecological responsibility. This line of inquiry originated in his own environmental art practice and its conceptualisation within interdisciplinary environmental education research, first in Finnish (Jokela, 1995, 1996, 1997) and later in international scholarship (Jokela, 2008a, 2012). Schoolyards often provided settings for place-based art and environmental education (Jokela, 2008b), while community-based art education developed as a parallel strand of work in collaboration with Mirja Hiltunen (Jokela, 2021; Jokela & Hiltunen, 2014; Jokela & Hiltunen, 2023).

From an early stage, Jokela's studies emphasised relational thinking, in which people, communities, cultures, and environments constitute one another through relationships. In this sense, his work anticipated several perspectives that later gained prominence in international scholarship, including becoming with (Haraway, 2016), intra-action (Barad, 2007), and correspondence (Ingold, 2017). In Jokela's research, learning does not occur separately from the environment but through relationships with places, landscapes, materials, cultural practices, and other living beings.

In research on environmental and community art as well as place-based art education, Jokela has contributed to pedagogical approaches in which observation of nature, material engagement, embodied experience, and the deepening of place relationships form the basis for ecological understanding (Hiltunen, 2016; Jokela, 2016; Huhmarniemi & Hiltunen, 2018; Huhmarniemi et al., 2021). Central to this work is the view that art education can strengthen individuals' and communities' relationships with their environments while supporting broader cultural and ecological sustainability transitions.

Within Jokela's research environment, attention has gradually shifted from anthropocentric perspectives toward recognising the agency of nature, other species, and ecosystems. Art education is understood not merely as increasing environmental awareness but as supporting deeper values, relationships, and ways of being in the world. Art enables experiential and emotional connections with multispecies environments in ways that can foster ecological responsibility and sustainable living. Jokela's work has demonstrated how art education provides tools for recognising, making visible, critically examining, and reimagining human-world relationships within communities.

This relational perspective on art and education was brought together in the edited volume *In Relation to the World: Environments as Openings for Learning* (Suhteessa maailmaan: ympäristöt oppimisen avaajina), edited by Päivi Granö, Mirja Hiltunen, and Timo Jokela (Granö et al., 2018), in which learning is examined through the relationships among people, environments, and communities. In recent years, such thinking has become increasingly relevant in posthumanist and new materialist discussions that recognise the significance of non-human actors more strongly than before (Barrett & Bolt, 2013; Bennett, 2010).

Jokela has also made an important conceptual contribution by developing the notion of ecoculture. Through this concept, he has described the characteristic intertwining of nature and culture in Northern regions, where community

practices, livelihoods, artistic expression, and the environment form an inseparable whole (Jokela & Hiltunen, 2024; Jokela, 2025a). The concept provides an alternative to dualistic modernist thinking, which separates nature and culture as well as art, craft, and design. In Jokela's research, the cultural traditions, contemporary art, and everyday practices of northern regions appear as a continuous dialogue among tradition, the present, and the future; the local and the global; and humans and the more-than-human world.

As a developer of place-based art education, Jokela's most significant contribution has been demonstrating that place itself is an active agent in learning, cultural identity formation, and the creation of sustainable futures (Huhmarniemi & Jokela, 2025a). His work has shown how art education can connect local knowledge, community action, environmental relationships, and global sustainability challenges in ways that have profoundly influenced both Finnish and international developments in art education. He continues to advance this research, engaging with emerging scientific concepts and paradigms (Jokela, forthcoming; Huhmarniemi et al., forthcoming).

Conceptualising Arctic Art and Building Circumpolar Collaboration

One of the most significant achievements of Timo Jokela's scholarly career has been his contribution to Arctic art research, education, and international collaboration. Just as his work on Art-Based Action Research provided art education with a new methodological foundation, his efforts in Arctic art opened a new arena of research and discourse for Northern art and design disciplines. Jokela has played a central role in shaping the conceptual, scholarly, and institutional frameworks of Arctic art and art education.

In Jokela's thinking, Arctic art is not merely a geographical category but a cultural and political concept that makes visible the distinctive ways of knowing, living, and creating associated with northern regions. He has examined Arctic art in relation to locality, community engagement, environ-

mental relationships, sustainability, and cultural diversity (Jokela, 2020; Jokela & Huhmarniemi, 2021; Huhmarniemi & Jokela, 2020a, 2020b). At the same time, the concept of Arctic art provides a framework for considering how art can participate in discussions about Northern communities while strengthening regional cultural vitality and agency.

In conceptualising Arctic art, Jokela has emphasised the interconnectedness of cultural and regional decolonisation (Jokela & Huhmarniemi, 2025b). His work has contributed to discussions of how Arctic regions and cultures have historically been represented through external, often colonial, perspectives. Romanticised and simplified depictions of Northern nature have long dominated Arctic representations in both art and popular culture (Chartier, 2018; Gismondi, 2019). In response, Jokela has approached Arctic art as a practice grounded in local experiences, cultural diversity, and the voices of northern communities themselves, while also broadening the concept toward more holistic modes of making characteristic of northern cultures. He has pointed out that, for example, Sámi culture and many other northern nature-based cultures do not draw sharp distinctions between art, craft, design, and practical activity (Guttorm, 2015; Hautala-Hirvioja, 2014). This perspective challenges established classifications within the Western art system and opens alternative ways of understanding art as an integral part of culture, environment, and collective knowledge-making.

To support sustainability-oriented, culturally sensitive, and dynamic approaches to Arctic art and art education, Jokela has authored and edited several handbooks and guidebooks (Jokela et al., 2024b, 2024c; Huhmarniemi & Jokela, 2025b).

Because the concept of Arctic art often evokes traditional and historical forms of expression, Jokela and his colleagues developed the concept of new genre Arctic art to describe dialogical, socially engaged, public, and political forms of contemporary Arctic art (Jokela et al., 2021). The concept draws inspiration

from Suzanne Lacy's (1995) notion of new genre public art, in which artistic meaning is created through interaction with communities and social issues. The concept has provided a more precise framework for discussing artistic practices that address cultural, social, and environmental issues in northern regions through contemporary art (Jokela et al., 2021). Scholars have since adopted it in discussions (Huhmarniemi & Lande, 2025; Ruotsalainen, 2024, 2026).

A complementary model of new genre Arctic art education has also been developed (Jokela & Hiltunen, 2024), emphasising the pedagogical possibilities of art, collaborative learning, and cultural participation in Arctic contexts. Together, these concepts have become established within international Arctic research and educational networks as frameworks for describing socially engaged, future-oriented artistic and educational practices emerging from northern perspectives.

Jokela's contribution to Arctic art research therefore extends beyond individual projects and publications. Its significance is evident in the concepts, research networks, and scholarly conversations that have established Arctic art as a recognised field of research and practice. At the same time, he has helped build a circumpolar cultural dialogue in which northern regions are approached from their own perspectives and where art functions as both a mode of knowledge production and an instrument of social engagement.

With Two Ways of Seeing the North: Mediator of Local and Scientific Knowledge

A further significant dimension of Timo Jokela's scholarly life's work is his role as a bearer and mediator of local knowledge. His childhood, youth and part-time residence along the River Ounasjoki in Kittilä, his active participation in local communities, and his profound familiarity with the region's environment, culture and history have provided the foundation for a

form of knowledge that, in international scholarship, is often associated with the concepts of the Elder and the Knowledge Holder. For many communities, Jokela has appeared not only as a researcher but also as a knowledgeable member of an older generation whose understanding of Northern environments and cultures has been formed through decades of experience, participation and community relationships.

Throughout his career, Jokela has carried out both his research and artistic practice within the river communities of the Ounasjoki, bringing together local knowledge, community art, and scholarly inquiry (Jokela, 1997, 2025b). In his long-term work, the Ounasjoki emerges as an ecocultural actor intertwined with the area's history, livelihoods, identities and collective memory. This perspective is particularly evident in the community art project *Meän vapaa Ounas* (*Our Free Ounas*), which combined the history of river conservation, local memories, and contemporary environmental concerns through participatory artistic practice (Jokela, 2024). The project exemplifies an approach characteristic of Jokela's work, where art functions as a means of collective remembering, local participation, and strengthening environmental relationships. At the same time, it reflects his distinctive position within the Ounasjoki region: he acts simultaneously as artist, researcher, knowledge holder and community member, continuously bringing local experiential knowledge into dialogue with academic understanding.

This position may be understood through the framework of *Two-Eyed Seeing*, a concept discussed in Indigenous scholarship (Bartlett et al., 2012). Its central premise is that the world can be understood simultaneously through local, experiential knowledge and through scientific knowledge, without subordinating one to the other. In Jokela's work, local familiarity, environmental relationships and cultural understanding have remained in constant dialogue with scholarly knowledge production. Many of his most important contributions to place-based art education, community art and Arctic art research have emerged from precisely this dialogue.

Jokela's significance therefore extends beyond the knowledge he has produced as an academic researcher. He has also served as a mediator of knowledge between generations, communities and knowledge traditions. His work shows that building a sustainable future requires both scientific understanding and the wisdom that comes from local experience, cultural practices, and long-term familiarity with particular environments. In this respect, his life's work embodies a form of double vision: the convergence of the perspectives of a local knowledge holder and an academic scholar.

Leader of Research Communities

One defining dimension of Timo Jokela's academic career has been his sustained commitment to building research communities. His influence is therefore visible not only in publications and concepts but also in the communities, networks and collaborative structures that have enabled the production of new knowledge and the development of the field itself. Throughout Jokela's work, research has been understood fundamentally as a collective endeavour in which knowledge emerges through interaction among researchers, students, artists, communities and experts from various disciplines.

This recognition came in the form of his appointment as a UArctic Chair for 2022–2024. UArctic Chair appointments are awarded to distinguished scholars whose work strengthens research and educational fields of strategic importance to the Arctic region. In this role, Jokela advanced research and educational collaboration among UArctic member institutions and thematic networks while fostering new partnerships across the wider Arctic community. The appointment reflected his long-standing work as an international network builder and advocate for northern perspectives.

Perhaps the most visible expression of this work has been the Arctic Sustainable Arts and Design (ASAD) network of the University of the Arctic,

which Jokela founded and led for many years. Established in 2012, the network has brought together educational institutions in art and design, researchers, students and cultural practitioners from across the circumpolar North around shared research, educational and developmental objectives (Jokela & Coutts, 2018a). The network's importance has been particularly evident during a period when ecological, cultural, and societal issues concerning the Arctic have gained increasing international attention.

Among the most significant outcomes of this collaboration has been the *Relate North* book series, which Jokela has edited for many years with Professor Glen Coutts. The series has become an important body of scholarly publications that has strengthened the visibility and impact of Arctic art education internationally (Jokela & Coutts, 2014, 2015, 2016, 2017, 2018b, 2019, 2020, 2021; Coutts & Jokela, 2022, 2023). The series has continued beyond this period, and Jokela remained an editor in the 2024 volume (Jokela et al., 2024; Huhmarniemi et al., 2025). Equally important is the fact that this work continues through the ASAD network and its ongoing activities.

Through ASAD, conferences, publications, mobility programmes, and research projects have been implemented, with influence extending well beyond individual initiatives. The network has provided an important platform for the conceptual development of Arctic art, design and art education, while also contributing to cultural policy discussions. At the same time, it has strengthened Arctic art's position as a distinct field of research and education and highlighted the cultural specificity of northern regions in international discourse.

Building research communities has also been central to Jokela's work at the University of Lapland. What began as a small group of researcher-art educators gradually evolved into the Northern Art, Community, and Environment (NACER) research group, now internationally recognised as a centre for Art-Based Action Research, place-based art education and Arctic art

research. Within this group, numerous doctoral projects, research initiatives and international collaborations have been carried out. It has also become an important environment for doctoral education across several generations of researchers.

Jokela's influence is further reflected in the continuity and development of research themes within the community. Numerous doctoral dissertations have been completed under the supervision of Jokela and other members of the NACER leadership team, particularly Mirja Hiltunen and Maria Huhmarniemi. These include dissertations by Ainalinpää (2019), Griniuk (2022), Heinonen (2025), Härkönen (2021), Jónsdóttir (2017), Joy (2018), Luostarinen (2023), Korsström-Magga (2025), Manninen (2021) and Rinne (2021). I myself wrote this chapter as one of the doctoral researchers supervised by Jokela (Huhmarniemi, 2016). Across these dissertations, themes such as Art-Based Action Research, place-based approaches, community art education, posthumanist thinking and ecological sustainability have been further developed and refined.

A distinctive characteristic of this research community has been that individual projects have not remained isolated undertakings. Rather, they have become part of a broader scholarly conversation in which concepts, methodologies and practices are developed collectively. This work continues today. As Jokela celebrates his seventieth birthday, three of his doctoral candidates are preparing to defend their dissertations: Isomursu (forthcoming), Lintumäki (forthcoming) and Stöckell (forthcoming). Additional doctoral theses are expected in the years ahead.

One of Jokela's most significant achievements as a community builder has been his commitment to co-authoring. In Jokela's practice, research has been approached as a collective process of knowledge creation. This is reflected in his extensive co-authorship with students, doctoral researchers, colleagues and international partners. These collaborative publications have also served as a

form of researcher education, enabling younger scholars to participate in international academic dialogue as members of a research community.

Conclusion

The significance of Timo Jokela's scholarly work can be seen in how art education research is currently conducted and understood. His work has encouraged researchers, educators, artists, and students to view knowledge as collectively constructed, rooted in practice, and oriented towards the future. Within this research culture, art, pedagogy, research and societal engagement are understood as intertwined practices of knowledge production and social influence.

Together with Mirja Hiltunen, Jokela has demonstrated that art and art education can function simultaneously as means of learning, research, societal participation and cultural renewal within northern ecocultural contexts.

Throughout Jokela's work, research has been conceived as a relational practice: a dialogue among places, communities, cultures, environments and diverse ways of knowing. As the developer of Art-Based Action Research, a theorist of place-based art education, a conceptualiser of Arctic art, and a builder of research communities and international networks, he has contributed to strengthening a mode of scholarly thinking in which local and global, experiential and scientific, artistic and pedagogical forms of knowledge can work together.

It is precisely at this intersection of art, research, place and community that the most significant and enduring legacy of Timo Jokela's academic career may be found. The impact of his work is visible in the emergence of new research directions, the development of research communities, and the strengthening of research identities in art education and Arctic art both in Finland and internationally.

References

- Ainalinpää, E. (2019). *Kasvitaiteen ekologiset ulottuvuudet: elämäsidon naisista vuorovaikutustarkasteluista kestävyystavoitteeseen taidetoimintaan* [The ecological dimensions of plant art: From life-related interactions to sustainability-oriented art practices]. [Doctoral Dissertation, University of Lapland]. University of Lapland.
- Barad, K. (2007). *Meeting the Universe halfway: Quantum physics and the entanglement of matter and meaning*. Duke University Press.
- Barrett, E., & Bolt, B. (Eds.). (2013). *Carnal knowledge: Towards a 'new materialism' through the arts*. I.B. Tauris.
- Bartlett, C., Marshall, M., & Marshall, A. (2012). Two-eyed seeing and other lessons learned within a co-learning journey of bringing together Indigenous and mainstream knowledges and ways of knowing. *Journal of Environmental Studies and Sciences*, 2, 331–340. <https://doi.org/10.1007/s13412-012-0086-8>
- Bennett, J. (2010). *Vibrant matter: A political ecology of things*. Duke University Press.
- Chartier, D. (2018). *What is the Imagined North?* Presses de l'Université du Québec.
- Gismondi, C. J. (2019). Why is the Arctic always white? Circumpolar Indigenous artists in the age of the Anthropocene. *Esse*, 97(97), 92–95. <https://esse.ca/en/young-critics/why-is-the-arctic-always-white-circumpolar-indigenous-artists-in-the-age-of-the-anthropocene/>
- Coutts, G., & Jokela, T. (Eds.). (2022). *Relate North #9*. InSEA publications. <https://research.ulapland.fi/fi/publications/relate-north-9>
- Coutts, G., & Jokela, T. (Eds.). (2023). *Relate North: Possible Futures*. https://www.insea.org/wp-content/uploads/2023/12/RelateNorth-PossibleFutures_WEB.pdf
- Granö, P. M., Hiltunen, M. L., & Jokela, T. S. (Eds.). (2018). *Suhteessa maailmaan: ympäristöt oppimisen avaajina* [In relation to the world: Environments as openings for learning]. Lapland University Press. <http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-310-934-6>
- Griniuk, M. (2022). *Techno-voyeurism into a (performing) body*. [Doctoral Dissertation, Lapin yliopisto]. University of Lapland. <https://urn.fi/URN:ISBN:978-952-337-335-8>
- Gutorm, G. (2015). Contemporary duodji – a personal experience in understanding traditions. In T. Jokela & G. Coutts (Eds.), *Relate North. Art, heritage & identity* (pp. 60–76). Lapland University Press.
- Haraway, D. J. (2016). *Staying with the trouble: Making kin in the Chthulucene*. Duke University Press.
- Hautala-Hirvioja, T. (2014). Saamelaisen nykytaiteen moninaisuus [The diversity of contemporary Sámi art]. *Agon*, 13(3), 14–20. <http://agon.fi/article/saamelaisen-nykytaiteen-moninaisuus>
- Heinonen, H. (2025). *Matkoja intensiteetteihin: Kuvataidekasvatuksen posthumanistiset tilat ja kuvien todellisuudet* [Journeys into intensities: Posthumanist spaces of art education and the

realities of images]. [Doctoral Dissertation, University of Lapland]. Lauda. <https://lauda.ulapland.fi/handle/10024/66414>

Hiltunen, M. (2016). Astumisia virtaan [Stepping into the flow]. In A. Suominen (Eds.), *Taidekasvatus ympäristöhuolen aikakaudella. Avauksia, suuntia, mahdollisuuksia* (pp. 200–212). Aalto-yliopisto.

Huhmarniemi, M. (2016). *Marjamatkoilla ja kotipalkisilla. Keskustelua Lapin ympäristökongflikteista nykyaikaisen keinoin* [Artists in the landscape of berry wars and reindeer husbandry: Contemporary art as a forum for environmental politics]. [Doctoral Dissertation, University of Lapland]. Lauda. <https://urn.fi/URN:ISBN:978-952-484-898-5>

Huhmarniemi, M., Burnett, K., & O'Grady, A. (Eds.) (2025). *Relate North: Lessons of the Land*. InSEA Publications. <https://doi.org/10.24981/2025-RNLL>

Huhmarniemi, M., & Hiltunen, M. (2018). YTYä esi- ja alkuopetukseen – toimintamalleja ympäristö- ja yhteisötaiteeseen [[Art, community and environment approach for childhood and primary education]. In S. Rusanen, M. Kuusela, K. Rintakorpi & K. Torkki (Eds.), *Mun kuvista kulttuuriin: kuvataidetta esi- ja alkuopetukseen* (pp. 109–130). Lasten keskus.

Huhmarniemi, M., & Jokela, T. (2020a). Arctic art and material culture: Northern knowledge and cultural resilience in the Northernmost Europe. In L. Heininen; H. Exner-Pirot & J. Barnes (Eds.), *Arctic yearbook 2020: Climate change and the Arctic: global origins, regional responsibilities?* Arctic Portal. <https://arcticyearbook.com/arctic-yearbook/2020/2020-scholarly-papers/350-arctic-art-and-material-culture-northern-knowledge-and-cultural-resilience-in-northernmost-europe>

Huhmarniemi, M., & Jokela T. (2020b). Arctic arts with pride: discourses on Arctic arts, culture and sustainability. *Sustainability*, 12(2), 604; <https://doi.org/10.3390/su12020604>

Huhmarniemi, M., & Jokela, T. (2025a). Kuvataidekasvatus kestävyvyyden vipuvoimana [Art education as a leverage point for sustainability]. *Research in Arts and Education*, 2025(1), 140–164. <https://doi.org/10.54916/rae.145623>

Huhmarniemi, M., & Jokela, T. (Eds.). (2025b). Living with Land and people: A Handbook for artistic project and art-based action research in the Arctic. University of Lapland. <https://urn.fi/URN:ISBN:978-952-337-505-5>

Huhmarniemi, M.; Jokela, T., & Hiltunen, M. (2021). Paradigm shifts in northern art, community and environment studies for art teacher education. *Social Sciences & Humanities Open*, 4(1), 100181. <https://doi.org/10.1016/j.ssaho.2021.100181>

Huhmarniemi, M., Jokela, T., & Luostarinen, N. (Forthcoming). *Taideperustainen ekokulttuurinen innostaminen: Kohti kulttuurista kestävyysmurrosta sosiaalipedagogiikan ja taidekasvatuksen yhteydessä* [Art-Based ecocultural animation: Towards a cultural sustainability transformation in the context of social pedagogy and art education]. Sosiaalipedagogiikka.

Huhmarniemi, M., & Lande, A. K. (2025). Observation of change as a new genre Arctic art. In A. Sohns (Ed.), *Artistic dialogues with the Arctic North: Environmental change and identity in transition* (pp. 13–26). Routledge.

Härkönen, E. (2021). *Seeking culturally sustainable art education in higher education: The Northern perspective* [Doctoral Dissertation, University of Lapland]. Lauda. <http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-337-268-9>

Ingold, T. (2017). On human correspondence. *Journal of the Royal Anthropological Institute*, 23(1), 9–27. [Bara](#)

Heinonen, H. (2025). *Matkoja intensiteetteihin: Kuvataidekasvatuksen posthumanistiset tilat ja kuvien todellisuudet* [Journeys into intensities: Posthumanist spaces of art education and the realities of images]. [Doctoral Dissertation, University of Lapland]. Lauda. <https://lauda.ulapland.fi/handle/10024/66414>

Isomursu, E. P. (Forthcoming). *Maisemakuvan aitous. Kuvallisen todellisuuden kerrostumia Pohjoisessa* [Authenticity in landscape photography: Layers of visual reality in the North]. [Doctoral Dissertation, University of Lapland]. Lauda. <https://urn.fi/URN:ISBN:978-952-337-570-3>

Jónsdóttir, Á. (2017). *Artistic actions for sustainability: potential of art in education for sustainability*. [Doctoral Dissertation, University of Lapland]. Lauda. <http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-337-016-6>

Jokela, T. (1995). Ympäristötaiteesta ympäristökasvatukseen [From environmental art to environmental education]. In M-H. Mantere (Eds.), *Maan kuva. Kirjoituksia taiteeseen perustuvasta ympäristökasvatuksesta* (pp. 24–37). Taideteollinen korkeakoulu.

Jokela T. (1996). Ympäristöstä paikaksi, paikasta taiteeksi [From environment to place, from place to art]. In A. Huhtala (Eds.), *Ympäristö – arvot?. Heijastuksia pohjoiseen* (pp. 161–176). University of Lapland.

Jokela, T. (1997). Ympäristötaide paikkakasvatuksena [Environmental art as place education]. In M. Käpylä & R. Wahlström (Eds.), *Vihreä ihminen. Ympäristökasvatuksen menetelmäopas* (pp. 149–166). Jyväskylän yliopiston täydennyskoulutuskeskus.

Jokela, T. (2006). Nurkasta ulos. Kuvataidekasvatuksen uusia suuntia [Out of the corner: New directions in art education]. In K. Kettunen, M. Hiltunen, S. Laitinen & M. Rastas (Eds.), *Kuvien keskellä* (pp. 71–85). Like.

Jokela, T. (2008a). A wanderer in the landscape. In G. Coutts & T. Jokela (Eds.), *Art, community and environment: Educational perspectives* (pp. 217–240). Intellect.

Jokela, T. (2008b). Pohjoinen koulupiha yhteisöllisen taidekasvatuksen ja psykososiaalisen hyvinvoinnin näyttämönä [The Northern schoolyard as a setting for community-based art education and psychosocial well-being]. In A. Ahonen (Eds.), *Psykososiaalisen hyvinvoinnin edistäminen opetustyössä* (pp. 161–176). University of Lapland.

Jokela, T. (2012). The art of art education and the status of creative dialogue. In C.-P. Buschkuhle (Eds.), *Ein Diskurs zur künstlerische Bildung* (pp. 359–76). Athene.

Jokela, T. (2013). Engaged art in the North. Aims, methods, contexts. In T. Jokela, G. Coutts, M. Huhmarniemi & E. Härkönen (Eds.), *Cool – Applied visual arts in the North* (pp. 10–21). University of Lapland.

Jokela, T. (2016). Yhteisöllistä ympäristötaidekasvatusta pohjoisessa [Community-based environmental art education in the North]. In A. Suominen (Eds.), *Taidekasvatus ympäristöhuolen aikakaudella. Avauksia, suuntia, mahdollisuuksia* (pp. 69–83). Aalto-yliopisto.

Jokela, T. (2017). Art of art education through art-based action research for the North. In M. Fritzche & A. Schnurr (Eds.), *Fokussierte Komplexität – Eden von Kunst und Bildung* (pp. 55–67). Athena

Jokela, T. (2018). Culture sensitive participatory art as visual ethnography in the North. *Visual Ethnography*, 6(2), 89–112.

Jokela, T. (2019). Arts-based action research in the North. In G. W. Noblit, G. W. (Eds.), *Oxford Research Encyclopedia of Education*. Oxford University Press. <https://doi.org/10.1093/acrefore/9780190264093.013.522>

Jokela, T. (2020). Ethics of Arctic sustainable art: Indigenous and non-indigenous dialogue. In C-P. Busckhule & R. Vella (Eds.), *Art–Ethnic–Education* (pp. 202–219). Brill.

Jokela, T. (2021). Yhdessä tekemisestä kanssatietämiseen [From collaborative making to co-knowing]. In M. Huhmarniemi, S Wallenius-Korkalo & T. Jokela (Eds.), *Dialogista vaikuttamista – yhteisöllistä taidekasvatusta pohjoisessa* (pp. 32–44). University of Lapland.

Jokela, T. (2024). *Meän vapaa Ounas muisteluteos* [Our free Ounas River Memory Art Work]. University of Lapland. <https://urn.fi/URN:ISBN:978-952-337-468-3>

Jokela, T. (2025a). New genre Arctic art education as decolonisation and ecocultural revitalization. In L. Kriel, B. van Haute, & E. Wagner (Eds.), *Exploring art education: Transculturality and social entanglement* (pp. 23–40). Waxmann.

Jokela, T. (2025b). At the River: Stepping in the Flow. In A. Sohns (Eds.), *Artistic dialogues with the Arctic North : Environmental change and identity in transition* (pp. 185–199). Routledge. <https://doi.org/10.4324/9781003545880-17>

Jokela, T.; Berliner, P., & Manninen, A. (2024c). Sustainability portraits – Lessons learned and recommendations. In T. Jokela, P. Berliner & A. Manninen (Eds.), *Creating Arctic sustainability portraits* (pp. 90–99). University of Lapland.

Jokela, T. & Coutts, G. (Eds.). (2014). *Relate North: Engagement, Art and Representation*. Lapland University Press. www.urn.fi/URN:ISBN:978-952-310-968-1

Jokela, T. & Coutts, G. (Eds.). (2015). *Relate North: Art Heritage & Identity*. Lapland University Press. www.urn.fi/URN:ISBN:978-952-310-971-1

Jokela, T., & Coutts, G. (Eds.). (2016). *Relate North: Culture, community and communication*. Lapland University Press. www.urn.fi/URN:ISBN:978-952-310-958-2

Jokela, T., & Coutts, G. (Eds.). (2017). *Relate North: Practising place, heritage, art & design for creative communities*. Lapland University Press. www.urn.fi/URN:ISBN:978-952-310-950-6

Jokela, T., & Coutts, G. (2018a). The North and the Arctic: A laboratory of art and design education for sustainability. In T. Jokela & G. Coutts (Eds.), *Relate North: Art and design education for sustainability* (pp. 98–117). Lapland University Press.

Jokela, T. & Coutts, G. (Eds.). (2018b). *Relate North: Art and Design Education for Sustainability*. Lapland University Press. www.urn.fi/URN:ISBN:978-952-310-928-5

Jokela, T., & Coutts, G. (Tom.). (2019). *Relate North: Collaborative art, design and education*. InSEA Publications. <https://research.ulapland.fi/publications/relate-north-collaborative-art-design-and-education>

Jokela, T., & Coutts, G. (Eds.). (2020). *Relate North: Tradition and innovation in art and design education*. InSEA Publications. <https://research.ulapland.fi/publications/relate-north-tradition-and-innovation-in-art-and-design-education>

Jokela, T., & Coutts, G. (Eds.). (2021). *Relate North: Distances*. InSEA publications <https://research.ulapland.fi/publications/relate-north-distances>

Jokela, T., & Hiltunen, M. (2014). Pohjoiset kylät ja koulupihaat taidekasvatuksen paikkoina [Northern villages and schoolyards as places for art education]. In E. HyryBeihammer, M. Hiltunen & E. Estola (Eds.), *Paikka ja kasvatus* (pp. 78–106). University of Lapland kustannus.

Jokela, T., & Hiltunen, M. (2023). Community-based art education: Promoting revitalization and eco-cultural resilience for cultural sustainability. In C-C. Lin, A. Sinner, & R. L. Irwin (Eds.), *Community arts education: Transversal global perspectives* (pp. 86–98). Intellect.

Jokela, T., & Hiltunen, M. (2024). New genre Arctic art education as a way of knowing with the North. In T. Jokela, M. Huhmarniemi & K. Burnett (Eds.), *Relate North: New genre Arctic art education beyond borders* (pp. 12–37). InSEA publications

Jokela, T., Hiltunen, M., & Huhmarniemi, M. (2019). Art-based action research: Participatory art education research for the North. In A. Sinner, R. Irwin, & J. Adams (Eds.), *Provoking the field. PhDs in education: International perspectives on visual arts* (pp. 45–56). Intellect.

Jokela, T., Hiltunen, M., Huhmarniemi, M., Härkönen, E., Stöckell, A., Manninen A., & Parpala, M. (2024a). *Kuvataidekasvatuksen ja soveltavan taiteen projektiosaajaksi* [Becoming a project specialist in art education and applied visual arts]. University of Lapland. <http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-337-428-7>

Jokela, T., Hiltunen, M., & Härkönen, E. (2015a). Contemporary art education meets the international North. In M. Kallio-Tavin, & J. Pullinen (Eds.), *Conversations on Finnish art education* (pp. 260–279). Aalto ARTS Books.

Jokela, T., Hiltunen, M., & Härkönen, E. (2015b). Art-based action research: Participatory art for the North. *International Journal of Education Through Art*, 11(3), 433–448. https://doi.org/DOI: 10.1386/eta.11.3.433_1

Jokela, T. & Huhmarniemi, M. (2018). Art-based action research in the development work of arts and art education. In G. Coutts, E. Härkönen, M. Huhmarniemi & T. Jokela (Eds.), *The Lure of Lapland: A handbook of arctic art and design* (pp. 9–23). University of Lapland. <https://lauda.ulapland.fi/handle/10024/63653>

Jokela, T., & Huhmarniemi, M. (2020). Taideperustainen toimintatutkimus soveltavan taiteen kehittämisen välineenä [[Art-based action research as a tool for the development of applied visual arts]. In T. Jokela, M. Huhmarniemi & J. Paasovaara (Eds.), *Luontokuvaus soveltavana taiteena* (pp. 39–62). University of Lapland.

Jokela, T., & Huhmarniemi, M. (2021). Stories transmitted through art for the revitalization and decolonization of the Arctic. In R. Sørly, T. Ghaye & B. Kårtveit (Eds.), *Stories of change and sustainability in the Arctic regions: The interdependence of local and global* (pp. 57–71). Routledge.

Jokela, T., & Huhmarniemi, M. (2022). Arctic art education in changing nature and culture. *Education in the North*, 29(2), 4–27. <https://doi.org/10.26203/55f2-1c04>

Jokela, T., & Huhmarniemi, M. (2025a). *Taideperustainen toimintatutkimus kuvataidekasvatuksen käytäntöjen kehittämisen välineenä* [Art-Based Action Research as a tool for developing practices in art education]. *Research in Arts and Education*, 2025(2), 100–125. <https://doi.org/10.54916/rae.145624>

Jokela, T., & Huhmarniemi, M. (2025b). Arktinen taide avauksena kulttuuriseen kestävyysmurrokseen [Arctic art as an opening to sustainability transformation through culture]. *Kulttuuripolitiikan tutkimuksen vuosikirja*, 8(1), 27–48. <https://doi.org/10.17409/kpt.145550>

Jokela, T., Huhmarniemi, M., Beer, R., & Soloviova, A. (2021). Mapping new genre Arctic art. In L. Heininen; H. Exner-Pirot & J. Barnes (Eds.), *Arctic Yearbook 2021: Defining and mapping sovereignties, policies and perceptions*. <https://arcticyearbook.com/arctic-yearbook/2021/2021-scholarly-papers/400-mapping-new-genre-arctic-art>

Jokela, T., Huhmarniemi, M. & Burnett, K. (Eds.). (2024). *Relate North: New genre Arctic art education beyond borders*. InSEA Publications. <https://doi.org/10.24981/2024-RNNGAEB>

Jokela, T.; Manninen, A., & Berliner, P. (2024b). Setup lessons learnt for the nomadic hub of new genre Arctic art education. In T. Jokela, A. Manninen & P. Berliner (Eds.), *Mapping the new genre Arctic art education* (pp. 152–158). University of Lapland.

Joy, F. (2018). *Sámi shamanism, cosmology and art: as systems of embedded knowledge*. [Doctoral Dissertation, University of Lapland]. Lauda. <http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-337-059-3>

Korsström-Magga, K. (2025). *Boazoeallin – Reindeer Life. Exploring possibilities for decoloniality with community-based art education*. [Doctoral Dissertation, University of Lapland]. Lauda. <https://urn.fi/URN:ISBN:978-952-337-473-7>

Lacy, S. (Ed.) (1995). *Mapping the terrain: New genre public art*. Bay Press.

Lintumäki, A. (Forthcoming). *Toivo itse tehtynä – Taideperustainen toiminta nuorten ilmasto-resilienssin rakentajana* [Hope through making it self: Art-based practices for building young people's climate resilience]. [Väistökirja, University of Lapland]. Lauda. <https://urn.fi/URN:ISBN:978-952-337-569-7>

Luostarinen, N. (2023). *Paikkaleikkejä ja leikin paikkoja: leikillisillä taideinterventioilla kohti paikkaempatiaa* [From place-play to places for play: Towards place empathy through playful art interventions]. [Doctoral Dissertation, University of Lapland]. Lauda. <https://urn.fi/URN:ISBN:978-952-337-392-1>

Manninen, A. (2021). *Yhteyksiä luomassa: Nykyaikainen taideperustainen ilmiöpohjainen oppiminen Euroopan kansalaisuuden tarkastelussa* [Creating connections contemporary art-based and concept-based learning about European citizenship]. [Doctoral Dissertation, University of Lapland]. Lauda. <http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-337-279-5>

Rinne, J. (2021). *Kohdattuja kokemuksia: keski-ikäisten äijien harrastusbändien mahdollisia maailmoja* [Shared experiences: Possible worlds of middle-aged men's hobby bands]. [Doctoral Dissertation, University of Lapland]. Lauda. <https://urn.fi/URN:ISBN:978-952-337-281-8>

Ruotsalainen, J. (2024). Discursive Frameworks of Arctic Art. *Arctic yearbook*, 2024. <https://arcticyearbook.com/arctic-yearbook/2024/2024-scholarly-papers/526-discursive-frameworks-of-arctic-art>

Ruotsalainen, J. (2026). New genre Arctic art in institutional and activist contexts. *Museum Management and Curatorship*. 1–19. <https://doi.org/10.1080/09647775.2026.2626870>

Stöckell, A. (Forthcoming). *Ekokulttuuri ja nomadinen taide: Taideperustaisesti kulkien kohti kestävyysmurrosta pohjoisen maastoissa* [Ecoculture and nomadic art: Walking through Northern landscapes towards sustainability transformation through art]. [Doctoral Dissertation, University of Lapland]. Lauda.

Timo Jokela: Kuvataiteilija, professori emeritus

Opinnot

- Taideteollinen korkeakoulu, Helsingin yliopisto ja Oulun yliopisto

Akateeminen työura

- Lehtori, Oulun yliopisto, kasvatustieteiden tiedekunta, 1981–1994
- Professori, Lapin yliopisto, taiteiden tiedekunta, 1994–2024
- Dekaanin, Lapin yliopisto, taiteiden tiedekunta, 2009–2018
- Arctic Sustainable Art and Design (ASAD) -temaattisen verkoston johtaja, University of the Arctic, 2012–2024
- Arctic Chair of Art, Design and Culture, University of the Arctic, 2022–2024

Yksityisnäyttelyt Suomessa

- Vuodesta 1978 alkaen yli 30 yksityisnäyttelyä.

Yksityisnäyttelyt ulkomailla

- Vuodesta 1999 alkaen 15 yksityisnäyttelyä seuraavissa maissa: Iso-Britannia (Skotlanti), Itävalta, Norja, Islanti, Unkari, Tšekin tasavalta, Kreikka, Venäjä (Jakutia/Sakha) ja Turkki.
- Kotimaiset yhteis- ja ryhmänäyttelyt
- Vuodesta 1974 alkaen yli 100 yhteis- ja ryhmänäyttelyä, joissa on ollut esillä maalauksia, installaatioita ja videoteoksia sekä ympäristö- ja yhteisötaideteosten dokumentaatioita.

Kansainväliset yhteis- ja ryhmänäyttelyt

- Vuodesta 1999 alkaen kansainvälisiä yhteis- ja ryhmänäyttelyitä seuraavissa maissa: Ruotsi, Norja, Islanti, Grönlanti, Viro, Liettua, Puola, Itävalta, Saksa, Tšekin tasavalta, Iso-Britannia (Shetlanti), Kreikka, Venäjä (Komi), Yhdysvallat (Alaska), Kanada (Yukon ja Newfoundland) ja Australia.

Ympäristötaideteokset

- Suomi, Ruotsi, Norja, Islanti, Grönlanti, Itävalta, Italia, Kreikka, Kanada (Yukon), Venäjä (Komi, Jakutia/Sakha), Japani (Hokkaido) ja Kiina.

Paikkasidonnaiset julkiset teokset Lapissa

- *Joena aaltoja meissa ja maisemassa*, Meltaus, 2025.
- *Meän vapaa Ounas* – muisteluteos, Kängäs, 2024.
- *Sata luuta hauen päässä ja Met maalinnut olimma mettänviljaa*, Äkäslompolon kulttuuripolku, 2023.
- *Kuerin matka*, Art Äkäslompolo, 2018.
- *Jokirannan juurakot*, Iin ympäristötaidepuisto, 2012.
- *Huttu-Ukon neuvot* – kiertoliittymäteos, Pyhätunturi, 2010.
- *Kirkkokuusikon tarina* – Kittilän ensimmäisen kirkon ja Kittilän saamelaiskylän muistomerkki, Kittilä, 2009.
- Rovaniemen keskustan katukivireliefit, 2005.

Kuratoidut näyttelyt ja taidetapahtumat

- Yli 20 Suomessa ja ulkomailla kuratoitua näyttelyä ja taidetapahtumaa.

Muu toiminta

- Lähes 100 toimitettua julkaisua ja yli 300 julkaistua artikkelia. Taidealan luentoja yli 30 maassa.

Merkittävät huomionsoitukset

- J. V. Snellman -mitali, Suomen Kulttuurirahasto, tunnustuksena pohjoisesta taiteesta sekä ympäristön ja yhteisön yhteen saattamisesta, 2023.
- Edwin Ziegfeld Award, InSEA, tunnustuksena johtajuudesta ja uusien suuntien luomisesta kuvataidekasvatukseen, 2019.
- Vattenfall Grand Award veden ja sen olomuotojen parissa tehdystä luovasta työstä, 2001.

Timo Jokela: Visual Artist, Professor Emeritus

Studies

- University of Art and Design Helsinki, University of Helsinki, and University of Oulu

Academic Career

- Lecturer, University of Oulu, Faculty of Education, 1981–1994
- Professor, University of Lapland, Faculty of Art and Design, 1994–2024
- Dean, University of Lapland, Faculty of Art and Design, 2009–2018
- Leader of the Arctic Sustainable Art and Design (ASAD) Thematic Network, University of the Arctic, 2012–2024
- Arctic Chair of Art, Design and Culture, University of the Arctic, 2022–2024

Solo Exhibitions in Finland

- Over 30 solo exhibitions since 1978.

Solo Exhibitions Abroad

- 15 solo exhibitions abroad since 1999 in the following countries: Great Britain (Scotland), Austria, Norway, Iceland, Hungary, the Czech Republic, Greece, Russia (Yakutia/Sakha), and Türkiye.

Group Exhibitions in Finland

- Over 100 joint and group exhibitions since 1974, featuring paintings, installations, video works, and documentation of environmental and community art projects.
- International Group Exhibitions

International joint and group exhibitions since 1999 in the following countries:

- Sweden, Norway, Iceland, Greenland, Estonia, Lithuania, Poland, Austria, Germany, the Czech Republic, Great Britain (Shetland), Greece, Russia (Komi), the United States (Alaska), Canada (Yukon and Newfoundland), and Australia.

Environmental Art Works

- Finland, Sweden, Norway, Iceland, Greenland, Austria, Italy, Greece, Canada (Yukon), Russia (Komi, Yakutia/Sakha), Japan (Hokkaido), and China.

Place-Specific Public Art Works in Lapland

- *Joen aaltoja meissa ja maisemassa*, Meltaus, 2025.
- *Meän vapaa Ounas* -muisteluteos / *Our Free Ounas* – Memorial Artwork, Kõngäs, 2024.
- *Sata luuta hauen päässä* and *Met maalinnut olimma mettänviljaa*, Äkäslompolo Cultural Trail, 2023.
- *Journey of Kuer*, Art Äkäslompolo, 2018.
- *Jokirannan juurakot*, Ii Environmental Art Park, 2012.
- *Huttu-Ukon neuvot* – roundabout artwork, Pyhätunturi, 2010.
- *Kirkkokuusikon tarina* – Memorial for the First Church in Kittilä and the Kittilä Sámi Village, Kittilä, 2009.
- Rovaniemen keskustan katukivireliefit – Street Stone Reliefs of Rovaniemi City Center, 2005.

Curated Art Exhibitions and Events

Over 20 exhibitions and art events curated in Finland and abroad.

Other Activities

Nearly 100 edited publications and over 300 published articles. Delivered art-related lectures in more than 30 countries.

Significant Recognitions

Vattenfall Grand Award for creative work with water and its various forms, 2001.

Edwin Ziegfeld Award, InSEA, for leadership in forging new directions in art education, 2019.

J. V. Snellman Medal, Finnish Cultural Foundation, for Northern art and for bringing together environment and community, 2023.

-

Kirjoittajien tiedot

Contributor Details

Ruth Beer is a Vancouver-based artist/researcher whose artistic practice examines and envisions contested geographies and landscapes in transition. Her artworks, include sculpture, video, photography, and tapestry projects. Exhibitions include at Rovaniemi Art Museum, Finland (2024), and at Burnaby Art Gallery and Evergreen Art Gallery (2024/25). Her artistic research projects supported by Social Sciences and Humanities Research Council of Canada include Land, Sea, Sky: Digital Infrastructure in Transition in Northern Landscapes and Communities, and Shifting Ground: Mapping Energy, Geographies and Communities in the North. Ruth is Professor in Faculty of Art/Graduate Studies at Emily Carr University of Art and Design.

Email: rbeer@ecuad.ca

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-4198-3264>

Peter Berliner is Chairperson of Association Siunissaq, a community art and psychosocial cooperative. Professor Emeritus, Community Psychologist, Vice Director of the UArctic Thematic Network: Children in the Arctic – Traditional Knowledge and Sustainable Development, as well as a writer and consultant. He has led intervention and research programs in Greenland, the Arctic, and worldwide, including crisis response and social resilience work for the UN, NGOs, and international agencies in regions affected by organized violence.

E-mail: Siunissaq@Siunissaq.com

ORCID: <https://orcid.org/0009-0006-2145-7538>

Glen Coutts was a part-time Professor of Applied Visual Arts Education and Docent at the University of Lapland until December 2023. He writes regularly about issues in art education and is also a practising artist. President of the International Society for Education through Art (2019-25) and Past Principal Editor of the International Journal of Education through Art (2010-16). Series editor of the Learning Through Art books and Co-Editor of the Relate North series (books 1- 10) .

Email: glen.coutts@gmail.com

ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-8541-4701>

Mette Gårdvik is Professor in Arts Education / Didactics at Nord University, Nesna campus. In addition to being an active researcher, she teaches design, didactics and arts and crafts at all levels in the teacher training courses. Gårdvik was administratively and academically responsible for the international interdisciplinary course Living in the Landscape, with studies at the master and Ph.D. level. She is also member of the research group, Place-based Learning and Education for Sustainable Development and Nord University's representative at the University of the Arctic's thematic network, Arctic Sustainable Arts and Design (ASAD).

Email: mette.gardvik@nord.no

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-5151-3039>

Marija Griniuk is Lithuanian artist with a background in visual arts, performance art, and performance pedagogy. Griniuk studies new ways of presenting the audience the inner feelings of performing artists. She holds a Doctor of Arts from the University of Lapland in Finland and is also a postdoctoral researcher at Vilnius Academy of Arts. Her most recent publication, *Education Experience Exchange*, published with Davvi Girji publisher, explores curatorial and educational practices in Indigenous Sámi art, focusing on live and performance art in politically charged contexts.

Email: marija.griniuk@gmail.com

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-5648-5575>

Mirja Hiltunen, DA, is Professor of Art Education and the head of the Art Education major at the University of Lapland. She focuses her research and art on critical artsbased practices in questions of social justice in the context of contemporary art education in the North. The place-specificity, performativity, and socially engaged practices are of particular interest to her. She is one of the leaders of the Northern Art, Community, and Environment Research Group. She has presented numerous international research papers and published her work in art education journals, books, and art exhibitions.

Email: mirja.hiltunen@ulapland.fi

ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-3323-3225>

Maria Huhmarniemi, DA, is Professor of Art Education and Vice Dean in Teaching at the Faculty of Art and Design, University of Lapland. Her work focuses on art and research that advance cultural sustainability and support sustainability transformations in the Arctic. She develops Arctic art and art education, and has created socially and environmentally engaged art, pioneering arts-based methods to address societal challenges. Huhmarniemi serves as the UArctic Chair in Arctic Art and Design and leads the Arctic Sustainable Arts and Design network.

Email: maria.huhmarniemi@ulapland.fi

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-3521-0679>

Mari Riikonen, FM, työskentelee tällä hetkellä koordinaattorina Lapin yliopiston Arktisessa keskuksessa oikeudenmukaisen vihreän siirtymän parissa. Hän on myös kuvataiteilija, jonka taiteellinen työskentely sisältää grafiikkaa, valokuvausta, installaatioita ja yhteisötaidetta. Häntä kiinnostaa erityisesti posthumanistinen ajattelu sekä ympäristön, muiden lajien ja ei-inhimillisen toimijuuden tarkastelu taiteen kautta. Hän suorittaa parhaillaan taidehistorian maisteriopintoja Lapin yliopistossa.

Email: Mari.Riikonen@ulapland.fi

Wenche Sørmo is an Associate Professor in Natural Science Education at the Faculty of Education and Arts at Nord University, Norway. Her background is in comparative zoophysiology (Dr. Scient., from the Department of Arctic Biology, Institute of Medical Biology, University of Tromsø, Norway). Now, her main research concerns creative and interdisciplinary working methods, education for sustainable development and placebased learning in teacher education.

Email: wenche.sormo@nord.no

ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-9003-9387>

Karin Stoll serves as Associate Professor in natural science teaching in the teacher training program at Nord University, Nesna Campus. Her teaching focuses on Transformative Learning, Outdoor Education and Education for Sustainable Development. She has elaborated a strategy for teaching natural science in an interdisciplinary, art based, and place-based manner with focus on the ecoculture of the Arctic region. She is the head of the interdisciplinary research group Placed based learning and Education for Sustainable development at Nord University.

Email: karin.stoll@nord.no

ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-1209-5177>

Antti Stöckell, TAM, työskentelee yliopisto-opettajana kuvataidekasvatuksen ja soveltavan taiteen parissa Lapin yliopiston taiteiden tiedekunnassa. Opettajuus, taiteilijuus ja tutkiuus kietoutuvat hänen työssään usein saumattomasti yhteen. Jatkuvia ja toistuvia työskentelyn teemoja ovat hänelle olleet erityisesti ympäristötaiteen ja taideperustaisen toiminnan mahdollisuudet ekokulttuuristen sidosten vahvistamisessa ja kestävyiden kysymysten tarkastelussa. Mieluisimman taiteensa kentän Stöckell on löytänyt talven ilmiöistä ja lumen ehtymättömän rikkaasta materiaalisuudesta.

Email: antti.stockell@ulapland.fi

ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-1209-5177>

Professori Timo Jokelan elämäntyöllä on ollut keskeinen merkitys taideperustaisen toimintatutkimuksen, paikkaperustaisen taidekasvatuksen sekä arktisen taiteen ja sen tutkimuksen kehitykselle. Näiden tieteellisten ja taiteellisten avauksien rinnalla hän on rakentanut tutkimusyhteisöjä ja kansainvälisiä verkostoja, jotka yhdistävät taiteen, tieteen ja pedagogiikan.

Tässä juhla kirjassa Lapin yliopiston sekä Arctic Sustainable Arts and Design (ASAD) -verkoston kollegat tarkastelevat Jokelan työtä taiteilijana, tutkijana ja opettajana. Samalla he valaisevat hänen pitkäkestoista perintöään verkostojen rakentajana ja pohjoisten kulttuurien tulkitsijana. Teos piirtää kuvan elämäntyöstä, jonka vaikutukset ulottuvat paikallisista yhteisöistä kansainvälisille tutkimusareenoille. Timo Jokelan teoksia ja taiteellista työskentelyä esittelevät valokuvat tarjoavat lukijalle monipuolisen näkymän hänen merkittävään uraansa.

Professor Timo Jokela's life's work has played a pivotal role in shaping Art-Based Action Research, place-based art education, and the field of Arctic art and its scholarship. Alongside these intellectual contributions, he has fostered research communities and international networks that connect art, science, and pedagogy.

In this book, colleagues from the University of Lapland and the Arctic Sustainable Arts and Design (ASAD) network celebrate Jokela's contributions as an artist, scholar, and teacher. They illuminate his enduring legacy as a network builder and interpreter of northern cultures. The volume portrays a life's work whose impact extends from local communities to international academic arenas. Illustrated with photographs of Jokela's artworks and artistic practice, the book offers a multifaceted insight into his remarkable career.

